This weekly newspaper was mailed on
Tuesday, April 9, 2002

Lietuvos nacionalinė
M.Mažvydo biblioteka

Alp(LK)2766

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 14 (2717) 2002 APRIL-BALANDIS 9 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS – LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ON L5C 1T3 CANADA • www.tzib.com Nr. kaina – $1

Vėjai, skersvėjai ir viesulai

Vėjas vėjui nelygus. Pirmiausia priklauso nuo to, iš kurios pusės jis pučia. Kai pavasario belaukiant vis dažniau jis pradeda pūsti iš pietų, aiškėja, kad lūkesčiai greitai išsipildys. Yra ko džiaugtis.

GAMTOS vėjai, kokie jie bebūtų, yra aiškūs, suprantami ir nekeliantys jokių mįslių. Gyvenimo vėjai – kas kita. Jie aptariami ne geografinėmis kryptimis, o nežinia kaip. O tai jau dažnai surezga tokias narpliavas, kad jei surikiuotum žmones ir apie vėjus paklausinėtum, manytum, kad jie pučia kiekvienam atskirai – pagal užsakymus, pagal prisitaikymus, reikmes, skonius, pagal būdo savybes... Užtat nėra ko stebėtis, kad vėjų tiek, kiek žmonių. O tai sukelia nemalonius skersvėjus, stiprius viesulus, kurie kyla iš labai įvairių gyvenimo sričių, kaip politika, visuomeninė veikla, verslų pasaulėliai, santykiavimų užkulisiai, kultūrinių reiškinių versmės. Audrų niekas neišvengia, o po jų į paviršių dažnai iškyla Krylovo pasakėčios veikėjai – lydeka, vėžys ir gulbė. Apsidairome, pakalbame, paieškome priežasčių, kaltininkų – ir vėl iš naujo. Ir tai turbūt dėl to, kad žmogus – ne šlamantis medis. Jo burės nuolat pakeltos, belieka tik rinktis tikslą ir kryptį. O aplinkui kiekvienam – šimtai varžovų, pasiruošusių veržtis, lenktyniauti, laimėti, iškilti, kad kiti matytų, kad pripažintų, paklustų, pritartų, pagarbintų. Kiek daug galvosūkių, kiek planų! Tai toks gyvenimo paveikslas, kuris per ilgiausius šimtmečius keitė tik rėmus. Visa kita nenublunka, o kai kas dar labiau išryškėja. Gyvenimo, kaip ir gamtos, vėjai tie patys. Tik ne visus jie vienodai palenkia, ne visi renkasi tas pačias kryptis. Vieniems "prieš vėją nepapūsi" – ideali taisyklė, kitiems ji silpnybės ženklas, vėjavaikiams – įdomus žaidimas.

O KAIP su tais gyvenimo vėjais ir viesulais Lietuvoje? Šiuo klausimu besidomintys ir tuos reiškinius įvairiais kitais vardais vadinantys nemažai kalba, įdomiai panagrinėja žurnaluose bei laikraščiuose. Didžiausią dėmesį sukelia ir praktiškai žmones kasdien paliečia politiniai vėjai, kone be perstojo švilpiantys ir tolimiausių kampelių užuovėjose apie ekonominį pagerėjimą tikint net keptų balandžių kritimu iš aukštybių. Bet kai tų vėjų sūkuriuose ima maišytis gražių pasakų sekimas, pasidaro nebeaišku, kur einame, ko laukti, ko nelaukti, kaip savo kasdienius poreikius rikiuoti, kad tie apgalvoti ėjimai neštų bent šiokios tokios naudos. Andai, iki 1990 metų buvo viskas aišku – vėjai pūtė iš Maskvos viena tiesia kryptimi, nors gal ne visada tuo pačiu stiprumu. Tie vėjai lenkė ir didžiūnus, ir mažuosius, o nelanksčiuosius laužė, triuškino, arba perkėlė toli, kur niekas jokiais vėjais nesidomėjo. Po nepriklausomybės atstatymo politinių vėjų kryptys ir stiprumai pasikeitė iš pagrindų. Pavargę Maskvos vėjai virto mažu vėjeliu, net švelniu dvelksmu, jaučiamu dar ir šiandien. O rodos, kad jau buvo atėjęs laikas užsitarnautai ramybei. Deja, taip nėra. Per visą nepriklausomybės dešimtmetį įsisiūbavo pavojingi skersvėjai. Tai politikuojančių vadovų ar iš viso politikos mėgėjų įvairiausi planai, pažadai, priešrinkiminės gražbylystės ir porinkiminiai "reitingai". Visa kita – kaip Dievas duos ar likimas lems. Šiuo metu jau atvirai juokiamasi iš "tautos gelbėtojų", iš piršto išlaužtos "naujosios politikos" padarinių, nors tie dievukai "reitingai" tvirtai laikosi, tarsi jie ir tebūtų valstybės gerovę skelbiantys ženklai. Artėjant prezidento rinkimams jie ir kelrodžiais tampa. Atrodo, kad nieko kito ir nebereikia – jei vardas populiarus, galima apsieiti ir be pyrago.... **Č.S.**

KANADOS ĮVYKIAI

Karalienės motina (1900-2002)

Karalienės Elzbietos II motina, buvusi bene kanadiečių mėgstamiausia iš karališkosios šeimos narių, Velykų savaitgalį mirė, eidama 102-sius savo gyvenimo metus. Lady Elizabeth Angela Marguerite Bowes–Lyon gimė Londone 1900 metų rugpjūčio 4 dieną. Ji buvo jauniausia iš dešimties vaikų 14-tojo Streathmore ir Kinghorne grafo šeimoje. Savo būsimąjį vyrą, princą Albertą, antrąjį karaliaus George V sūnų, ji pirmą sykį sutiko būdama 5 metų amžiaus. Jie susituokė Westminster Abbey po 18 metų. Kaip Duke ir Duchess of York, kunigaikščių pora daug keliavo po pasaulį, buvo populiarūs Londono kilmingųjų suėjimuose. 1926 m. jiems gimė pirmoji dukra, princesė Elizabeth Alexandra Mary Windsor (dabartinė karalienė), o 1930 m. antroji dukra, princesė Margaret Rose (neseniai mirusi). Mirus karaliui George V, sostą užėmė jo pirmasis sūnus Edward VIII, kuris netrukus sosto atsisakė. 1937 m. gegužės 12 karaliumi George VI buvo karūnuotas Elzbietos vyras York'o kunigaikštis. Antrojo pasaulinio karo metu karališkoji pora pasiliko vokiečių smarkiai bombarduojamame Londone (trylika bombų krito į karališkuosius Buckingham rūmus), lankė bombų sugriautus rajonus, guosdami nukentėjusius, valgė tuos pačius kaip ir visi karo metu normuotus maisto davinius, tuo užsitarnaudami britų visuomenės pagarbą ir dėkingumą. 1952 metų pradžioje mirė karalius George VI, ir jų pirmoji dukra tapo karaliene Elzbieta II. Motina Elzbieta, populiariai vadinama "Queen Mum", išsikraustė iš karališkųjų rūmų į Skotijoje neseniai įsigytą Mey pilį.

Karalienės motina iš viešo gyvenimo nepasitraukė ir buvo viena iš populiariausių karališkosios šeimos narių. Kasmet ji dalyvaudavo maždaug 200 įvairių oficialių ceremonijų bei priėmimų, lankė britų sandraugos kraštus. Paskutinį sykį lankėsi Kanadoje būdama 89 metų amžiaus. Mėgo gana prabangiai gyventi, rengti šaunius balius. Turėjo apie 30 asmeninių patarnautojų, augino lenktyninius žirgus, mėgo lankyti arklių lenktynes. Turėjo gausius įvairių vertybių rinkinius: tarp brangenybių turėjo deimantinius karolius, kadaise priklausiusius Prancūzijos karalienei Marie

(Nukelta į 8-tą psl.)

Toronto Maironio mokyklos mokiniai mokytojų priežiūroje atlieka paskirtus darbelius

Nemarus indėlis į Lietuvos kultūrą

Prieš šimtą metų gimęs dr. Jonas Grinius (1902.II.21 – 1980.XI.10) ir jo darbai

DR. ALDONA VASILIAUSKIENĖ

Ryškusis literatūros kritikas, meno istorikas, rašytojas, visuomenininkas Jonas Grinius gimė 1902 m. vasario 21 d. (naujuoju kalendoriumi kovo 5 d.) Šiaulių apskr. Joniškio parapijos Giminėnų kaime. Sudėtingas kelias į Lietuvos universitetą (Šiaulių, Vitebsko ir vėl Šiaulių gimnazijos), veikla ateitininkuose, "Pavasario" organizacijoje, žurnalistinės veiklos pradžia (*Ateities žiedas*), pirmieji literatūriniai bandymai. Teologijos-filosofijos fakultete Filosofijos skyriuje (1922-1926) studijavo literatūrą, pedagogiką, psichologiją ir filosofiją, Nenutraukė visuomeninio darbo (*Ateities* bei *Pavasario* redakcijos), vadovaujantys postai jaunimo organizacijose, talka 1925 m. rengiant II ateitininkų jubiliejinį kongresą. Studijuodamas universitete, 1925 m. pradėjo pedagoginį darbą Simono Daukanto mokytojų seminarijoje.

1926 m. pradžioje Jonas Grinius, gavęs aukštojo mokslo diplomą, išvyko į Prancūziją (Grenoblį bei Paryžių), gilinti prancūzų kalbos ir literatūros žinių. Parašęs disertaciją *Milašius – poetas* 1929 m., sugrįžo į Lietuvą, ją apgynė ir buvo pakviestas į Teologijos-filosofijos fakultetą docentu. Kartu su disertacija 1929 m. J. Grinius paskelbė ir pirmąją savo dramą *Sąžinė*.

Dirbdamas universitete aktyviai dirbo visuomeniniuose baruose, skaitydamas paskaitas komisijose "Saulės" draugijos skelbtų lituanistikos rašomųjų darbų konkursuose, dalyvaudamas literatūros almanache *Granitas* (1930 m.) ir kitur.

1944 m. pasitraukęs į Vakarus J. Grinius 1946-1950 m. buvo lietuvių tremtinių komitetų narys arba pirmininkas, 1948-1950 m. Schwäbisch Gmünd gimnazijos mokytojas ir paskutinysis jos direktorius, 1952-1955 dirbo Strasburge Laisvosios Europos kolegijoje lietuvių seminaro vedėju ir lietuvių studentų globėju; grįžęs į Vokietiją dirbo *Amerikos balso* korespondentu (1955-1958), 1958-1960 m. – Vasario 16 gimnazijos direktorius, nuo 1964 m. – mokytojas. Nuo Europos Lietuvių fronto bičiulių susiorganizavimo 1953 m. pradžios kiekvienos kūrybinės iniciatyvos rėmėjas, įkvėpėjas arba tiesiog vykdytojas, labiausiai nusipelnęs studijų savaičių rengėjas ir vedėjas (nuo 1952 Vokietijos LB krašto tarybos narys, 1968 m. – jos prezidiumo pirmininkas).

J. Grinius liko ištikimas akademinei tradicijai: rašė studijinius straipsnius, skaitė paskaitas. Jo darbai – svarus indėlis išeivijos literatūros istorijai ir kritikai. "Lyg budrus karys sargybos poste, jis stebi ir nuolat vertina naująsias kūrybos apraiškas, savuosius supažindindamas su kitų tautų laimėjimais, svetimiesiems saviškius pristatydamas", rašoma 1972 m. žurnale *Šaltinis*, minint J. Girniaus 70-metį. Ženklus jo visuomeninis darbas: Europos Lietuvių fronto bičiulių kiekvienos kūrybinės iniciatyvos rėmėjas, įkvėpėjas arba tiesiog vykdytojas, labiausiai nusipelnęs studijų savaičių rengėjas ir vedėjas, aktyvus Vokietijos lietuvių bendruomenės veikėjas, tarybos narys, Vokietijos Lietuvių katalikų bendrijos tarybos narys, ateitininkų sendraugių pirmininkas. ELTOS draugijos pirmininkas (draugija leido biuletenį ELTA – Pressedienst vokiečių kalba po 600 egz.), 1971 m. sumanytoje steigti lietuvių kultūros akademijos ar centro paruošiamosios komisijos narys. Ypač daug nuveikė siekdamas išgarsinti ir įamžinti Lietuvos nepriklausomybės 50-metį: rūpinosi išgauti Laisvosios Europos transliacijose lietuvišką pusvalandį, Vatikano radijuje kasdieninę programą pailginti į pusvalandį, ragino telktis apie lietuviškas parapijas, kad jas atlietuvintų, VLIKą iškelti į JAV, baigti organizuoti Lietuvių fondą ir 1968 m. skirti literatūros premijas tik už tuos kūrinius.

1962 m. lankydamasis Šiaurės Amerikoje dr. J. Grinius skaitė paskaitas kultūros kongrese, ateitininkų, frontininkų susirinkimuose, buvo moderatoriumi Kanados Lietuvių fronto bičiulių studijų savaitėje. Tuo metu Lietuvių knygų klubas išleido jo istorinę dramą *Gulbių giesmė*, kuri buvo vaidinta Kanadoje, JAV ir Australijoje. Ši J. Griniaus drama apie Barborą Radvilaitę buvo įvertinta Lietuvių rašytojų premija. Apie savo keturių mėnesių kelionę J. Grinius parašė knygą *Mano viešnagė Amerikoje*.

V. Natkevičius taip įvertino: "Jis mato lietuvių ir viso pasaulio literatūros krizę. Ją iššaukė, jo nuomone, modernioji civilizacijos technika. Ji privertė į žmogų žvelgti šaltai, su ironija. Dėl to sunyko iš viso literatūros idėjingumas. Idėjos šaltinis, jo nuomone, yra įtampa tarp pikto prarajos ir viską apakinančios saulės – Dievybės. Todėl katalikiškas humanizmas, jo manymu, yra toji ateities perspektyva, į kurią lietuvių rašytojai turėtų žiūrėti, ja vadovautis ir atitinkamai savo kūrybą prie jos derinti (*Šaltinis*, 1968, nr. 5).

Už plačiašakę veiklą dr. J. Grinius susilaukė įvertinimo: Ateitininkų federacijos premijų, *Aidų* mokslinės premijos (1957 m. už studiją *Kryžiai ir koplytėlės*), Lietuvių rašytojų draugijos premijos, išrinkimo į LKMA akademikus.

Ženkli J. Griniaus veikla ir Lietuvių katalikų mokslo akademijoje: skaitė paskaitas LKMA suvažiavimuose (*Prancūzai integralinės poetikos kūryboje*, 1936 m.; *Laiko balsas ir lietuvių literatūra*, 1967 m. ir kt.); išrinktas į LKMA revizijos komisiją (1959-1962 m.), talkina steigiant Katalikų akademijos skyrius, padeda organizuoti LKMA VIII suvažiavimą Vasario 16 gimnazijoje Hüttenfelde.

1977 m. LKMA išleido 496 psl. J. Griniaus knygą *Veidai ir problemos* II d. – pirmoji dalis išleista 1973 m. Šiame antrame tome autorius išsamiau nagrinėja Vaižganto, Šatrijos Raganos, Sruogos, Aisčio, Nėries, Paukštelio, Vaičiulaičio, Ramono kūrybą ir glausčiau Bradūno, Niliūno, Andriekaus, Šlaito, Jasmanto. Trumpiausiai stabteli prie poečių bei poetų humoristų. 1979 m. pabaigoje LKMA paruošė spaudai 11 darbų, jų tarpe perspausdinimui Jono Griniaus studiją *Grožis ir menas*. Deja, ji buvo išleista jau po Jono Griniaus mirties. IV LKMA Suvažiavimo darbų tome įdėtas J. Griniaus parašytas nekrologas dr. Pranui Dielininkaičiui (1902-1942).

Už aktyvią veiklą moksle 1959 m. dr. Jonas Grinius buvo

(Nukelta į 3-čią psl.)

Toronto Maironio mokyklos mokytojos J. Kriščiūnienė ir V. Vingelytė-Pabrėžienė padeda mokiniams atlikti paskirtus darbelius

Savaitė Lietuvoje

Metinis prezidento pranešimas

Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus seime balandžio 1 d. pristatė savo metinį pranešimą, kuriame jis pabrėžė politinių partijų sutarimo būtinybę ir kritikavo politines jėgas dėl menko pasitikėjimo, turimo visuomenėje, ir dėl korupcijos. Kaip praneša LGTIC, V. Adamkus ragino nustatyti aiškias ir griežtas taisykles, kaip turi būti priimami politiniai sprendimai dėl valstybės ir savivaldybių turto naudojimo bei valdymo, kaip administruojamos iš mokesčių mokėtojų surinktos biudžeto lėšos, ES struktūrinių fondų pinigai.

Jo teigimu, valstybės tarnybos skaidrius veiklos principus turi nustatyti visos seimo partijos bendru sutarimu, "pagrįstu ne vienos politinės jėgos siekiu kuo labiau įsitvirtinti valdžioje, bet pilietiniu siekiu – sustiprinti savo valstybę". Prezidentas paprašė visas partijas sudaryti bendrą darbo grupę ir patobulinti Valstybės tarnybos įstatymą, kad jame būtų numatyta aiškesnė asmeninė tarnautojų atsakomybė už piliečiams ir valstybei žalingus sprendimus, nustatytos griežtesnės nuobaudos už žmogaus teisių pažeidimus ir korupcinius veiksmus, ir kartu detaliau įteisintas sąžiningo darbo skatinimas.

Gerėja pajamų surinkimas

Valstybės biudžeto pajamų planas pirmuosius du šių metų mėnesius buvo sėkmingai vykdomas ir viršijamas, praneša LGTIC. Finansų ministerijos duomenimis, į valstybės biudžetą surinkta 1.29 bln. litų pajamų. Valstybės biudžetas gavo 34.9 mln. litų, arba 2.8% daugiau negu laukta. Sausio-vasario mėnesiais geriausiai rinktas pagrindinis mokestis – PVM. Jo gauta 593.6 mln. litų, arba 49.6 mln. litų daugiau negu numatyta, ir 12.7% daugiau negu pernai per tą patį laikotarpį.

Akcizų planas liko neįvykdytas – iš pagrindinių prekių grupių gauta tik 170.5 mln. litų, o numatyta buvo gauti 210.2 mln. litų. Savivaldybių biudžetų pajamos, priskaičiavus biudžetinių įstaigų pajamas, gautas už teikiamas paslaugas, per sausio-vasario mėnesį buvo 241.1 mln. litų, arba 10.25 mln. litų daugiau negu tikėtasi.

Susitiko su DB vadovu

Anglijoje kovo 14 d. trijų Baltijos valstybių premjerai Algirdas Brazauskas, Andris Berzinis ir Siim Kallas susitiko su Didžiosios Britanijos ministeriu pirmininku Tony Blair. Buvo aptarta ES ir ŠAS plėtra bei santykiai su Rusija. Kaip rašo LGTIC, T. Blair pažymėjo, kokią didelę pažangą padarė Baltijos valstybės besirengdamos narystei šiose organizacijose, tačiau jos turi ruoštis ir toliau.

A. Brazauskas supažindino su Lietuvos ir Rusijos santykiais, kalbėjo apie vizų režimo įvedimą Karaliaučiaus sričiai pažymėdamas, jog šiuo klausimu būtinas susitarimas tarp ES ir Rusijos. Dėl ES plėtros Baltijos valstybių premjerai iškėlė žemės ūkio problematiką, pareikšdami jų atstovaujamų valstybių norą, kad būtų sudarytos sąlygos patekti į ES žemės ūkio produktų rinką ir kad tai nebūtų ribojama naujoms narėms, ir konkrečiai Lietuvai, Latvijai bei Estijai. Jie taip pat sakė susirūpinę dėl Europos komisijos siūlomų per žemų kvotų ir pereinamojo laikotarpio dėl tiesioginių išmokų žemdirbiams iki 2013 metų.

Sėkminga pertvarka

Šiaurės Atlanto sąjungos generalinis sekretorius George Robertson po vizito Lietuvoje savo laiške krašto apsaugos ministeriui Linui Linkevičiui pažymėjo, kad pertvarkydama ginkluotąsias pajėgas Lietuva padarė didelę pažangą per pastaruosius dvejus metus. Jo teigimu, ši Lietuvos sėkmė "kuriant efektyvias, valdomas ir tinkamai finansuojamas ginkluotąsias pajėgas yra labai svarbi, kai iki NATO viršūnių susitikimo Prahoje liko mažiau negu metai".

Jis priminė ginkluotųjų pajėgų finansavimo svarbą, sveikino Lietuvos parlamentinių partijų susitarimą dėl gynybos politikos, kuriame krašto gynybos reikmėms iki 2004 m. numatoma kasmet skirti 2% bendrojo vidaus produkto. Kaip praneša LGTIC, G. Robertson išreiškė viltį, kad seimas įvertins tokio finansavimo naudą ir pratęs šį susitarimą.

Komitetui vadovaus lietuvis

Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) Muitinio įvertinimo komiteto pirmininku Ženevoje įvykusio posėdžio metu išrinktas Lietuvos nuolatinis atstovas prie PPO, Raimundas Karoblis. Kaip rašo LGTIC, Lietuvos atstovo išrinkimas yra pirmasis atvejis PPO praktikoje, kai komiteto pirmininku išrenkamas mažiau negu prieš metus įstojusios valstybės atstovas. Tokie rinkimų rezultatai reiškia ypatingą organizacijos narių dėmesį Lietuvai, pripažįstant jos atstovų aktyvumą ir konstruktyvumą dalyvaujant PPO veikloje.

PPO Muitinio įvertinimo komitetas yra atsakingas už PPO sutarties dėl Muitinio įvertinimo vykdymo. Lietuvos atstovo pirmininkavimo šiam komitetui laikotarpiu didžiausias dėmesys bus skiriamas deryboms dėl galimo PPO Muitinio įvertinimo sutarties patikslinimo, atsižvelgiant į šios sutarties įgyvendinimo problemas, kylančias kai kurioms valstybėms. **RSJ**

Šiame numeryje

Vėjai, skersvėjai ir viesulai
Po nepriklausomybės atstatymo politinių vėjų kryptys pasikeitė
Nemarus indėlis į Lietuvos kultūrą
Už plačiašakę veiklą dr. J. Grinius susilaukė įvertinimo
Leidiniai lenkų kalba
J. Mackiewicz svajoja apie Lietuvos didžiąją kunigaikštystę
Viena diena sostinėje
Lankėsi Suomijos prezidentė, ir buvęs sustabdytas eismas
Jis buvo Vilniuje toliaregis...
Pal. J. Matulaičio laiškai saugomi valstybiniame archyve
Kas gi tu esi, mano tėvyne?
Jeigu man pasiūlytų laisvę Amerikoje, aš nevažiuočiau
Žydai Lietuvos nepriklausomybės kovose
O čia lenkų gaujos "kovoja" prieš gyventojus žydus
Kovotojas, grūmęsis su negandomis
Buvo užmegzti ryšiai su JAV ambasada Maskvoje
Lietuviškų kryžių Sibire albumas
Apie tremtinių dvasinę būklę byloja aptikti įrašai

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905 275-4672 FAX 905 290-9802 E-mail: tevzib@pathcom.com
www.tzib.com
PAP Registration No. 9408. CPM 1001760

LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai". REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaižutienė. Metinė prenumerata – $45, rėmėjo – $55, garbės – $65. Oro paštu į užjūrius – $170, paprastu paštu – $60. Amerikoj – JAV dol. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672. U.S. office of publication: 2221 Niagara Falls Blvd., Niagara Falls, NY 14304-5709. Subscriptions: regular $45.00, patron $55.00, sponsor $65.00 per year. Airmail overseas – $170, regular mail overseas – $60. PERIODICALS Postage paid at Niagara Falls, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P.O. Box 1072 Niagara Falls, NY 14304. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

We acknowledge the financial assistance of the Government of Canada, through the Publications Assistance Program (PAP), toward our mailing costs.

RELIGINIAME GYVENIME

Arkivyskupas S. Tamkevičius š.m. vasario 28 d. aukojo Mišias ir suteikė Sutvirtinimo sakramentą vienuolikai nepilnamečių, atliekančių bausmes Kauno tardymo izoliatoriuje - auklėjimo darbų stovykloje. Joje bausmę atlieka apie 130 jaunuolių. Arkivyskupas kvietė juos nepalūžti, pasitikėti Dievu ir atsiduoti Jo gailestingumui.

Lietuvos ir Vilniaus arkivyskupijos Šeimos centrai š.m. kovo 2 d. surengė Vilniuje susitikimą, kuriame buvo svarstyti šeimų klausimai. Dalyvavo būrys socialinių reikalų žinovų, atskiros šeimos ar susibūrusios į grupes, besirūpinančias šeimos problemomis. Pranešėjai dalyvius supažindino su šeimos centrų veiklos ypatumais. Susitikimo dalyviai atskiruose rateliuose nuoširdžiai diskutavo, svarstė aktualiuosius klausimus, pabrėžė būtinybę stiprinti santuokinį ryšį bei dvasininkų vaidmenį šeimų gyvenime. Kardinolas A.J. Bačkis pasidžiaugė gausiu dalyvavimu šitame susitikime, ragino rūpimus klausimus kelti ir gvildenti atitinkamoje spaudoje.

Vilniaus universiteto Religijos studijų ir tyrimų centras š.m. vasario 28 - kovo 1 d. surengė konferenciją. Anot dr. doc. Ritos Šerpytytės, pradėjusios šį susirinkimą, tokių konferencijų tikslas esąs siekti religiją tyrinėjančios akademinės visuomenės ir plačiosios kultūros atstovų dialogo. Aptarta musulmonų misionieriška veikla internete, apibūdinta karaimo Izaoko Trakiškio polemika su krikščionimis. Dr. P. Subačius savo pranešime tarp kitko teigė, kad ir priešiškai religijoms nusiteikę klausimais religinėmis temomis domisi. Kalbėta serbų ir musulmonų sankirčio tema, pareikšta nuomonė, kad vis dėlto Balkanų karas esąs religinio pobūdžio. Doc. dr. G. Beresnevičius nagrinėjo religinio visuomenės formavimo modelius baltų legendinėje tradicijoje. Nemažai pranešimų buvo skirta Tomui Akviniečiui ir kai kurių šių laikų teologų bei filosofų mintims.

Vilniuje Lietuvos skautija š.m. vasario 22 d. šventė skautų įkūrėjo lordo Baden Powellio dieną. Iškilmė pradėta skautiška rikiuote, buvo perskaitytas Lietuvos prezidento sveikinimas. Po to visi rinkosi į Švč. M. Marijos ėmimo į dangų šventovę, kur Mišias su kun. A. Saulaičiu,SJ, kartu aukojo kun. A. Kungys,OFM, ir kun. J. Rekwardt,OFM. Pamaldoms pasibaigus šventoriuje vyko vaišės, paruoštos pačių skautų-čių. Dalyvavo ir lenkų harcerai [skautai]. Vakare visų skautiškų organizacijų vadovai susirinko Skautų centre išgerti arbatos.

Lietuvoje antrą kartą lankėsi ir š.m. vasario 19-25 d.d. seminarus vedė kunigas iš Ispanijos Manuelis Casanova,SJ, "Evangelizacija- 2000" projekto direktorius Europai. Kaune seminarus vedė atskiroms žmonių grupėms, moterų ir vyrų vienuolijų atstovams, Vilniuje - maldos grupėms ir jų vadovams. Jo kalbose pabrėžta charizminio atsinaujinimo reikšmė.

"Paaugliai susitinka Kristų" - tokiu pavadinimu Jėzuitų rekolekcijų namuose Kulautuvoje š.m. vasario 22-24 d.d. įvyko susikaupimas, skirtas dvyliktosios klasės katalikiškųjų mokyklų moksleiviams. Jų ten dalyvavo 23 iš įvairių vietovių. Programą vedė aštuoni vadovai. Jaunimas per tris dienas išgyveno Kristaus mirtį, Prisikėlimo džiaugsmą, Sekminių dovanas. Tikimasi, kad ši programa, vykdoma JAV vyskupijose, prigis ir Lietuvoje.

Lietuvos "Caritas" centre š.m. vasario 2 d. susitiko penkiolika savanorių, kurie rūpinasi kalinių globa ir jų sugrąžinimu į normalų gyvenimą. Tie savanoriai sudarė specialią programą, kuri nuteistiesiems teiktų sielovadinę, psichologinę bei socialinę pagalbą. Šį kilnų užmojį finansiškai remia olandų katalikų fondas "Communicantes". Susitikime dalyvavo Lietuvos kalinių globos draugijos pirm. J. Stašinskas. Savo darbo patirtimi dalijosi ses. B. Žemaitytė, globojusi Alytaus kalėjimo kalinius. Kalėjimuose savanorių lankymąsi teigiamai įvertino Pravieniškių stovyklos psichologė O. Gylytė. Pabrėžtas labai svarbus kalėjimų kapelionų vaidmuo.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių Namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Tel. 416 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

A†A
ALGIRDUI DRAUGELIUI
mirus, jo žmoną STASĘ, dukras – RASĄ su vyru, DAINĄ su dukrele AMBER, visus gimines bei draugus nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –
Feliksas Mockus,
Jonas Aukštaitis

A†A
ANTANUI LIAUKUI
iškeliavus amžinybėn, jo žmoną ELENĄ, dukrą LILĘ, visus gimines bei artimuosius skausmo valandą nuoširdžiai užjaučiame ir kartu su jumis liūdime –
Feliksas Mockus ir vaikai,
Jonas Aukštaitis

Motinos Teresės įsteigtos labdaros vienuolijos seserys darbuojasi ir Kretingoje. Nuotrauka – vienos šventės priėmime, kuriame dalyvavo ir s. Nijolė Sadūnaitė (paskutinėje eilėje, antra iš dešinės)

SPAUDOS BALSAI

Leidiniai lenkų kalba

Pastaruoju metu buvo išleistos lenkų kalba dvi knygos, kurios vienu ar kitu būdu siejasi su Lietuva

Stalino valstybės samprata

2001 metų pabaigoje Liublino universitetas išleido Mississaugoje palaidoto dr. Prano Ancevičiaus 1939 m. lenkų kalba parašytą ir pirmą kartą išspausdintą knygą *Stalino valstybės samprata.* Pirmoji šios knygos laida išėjo iš spaudos prieš pat sovietų kariuomenės 1939 m. rugsėjo mėnesį įžygiavimą į Vilnių. Kartu su kariuomene atvykusi NKVD įkyriai ieškojo Ancevičiaus, kol įsitikino, kad jis tikrai yra vokiečių apsuptoje Varšuvoje. Visą knygos tiražą, išskyrus kelis egzempliorius, kurie buvo privačiose rankose, sovietai sunaikino, tačiau ir jas, kol Sov. Sąjunga nesubyrėjo, reikėjo slėpti.

Toje knygoje Ancevičius rašė, kaip Stalinas, būdamas toks pats diktatorius kaip Hitleris ir Mussolini, norėjo formaliai, konstituciniu būdu įteisinti savo Sov. Sąjungoje užimamą poziciją. Tai jam galutinai pavyko padaryti 1936 m., kai aštuntasis Tarybų socialistinių respublikų sąjungos suvažiavimas pripažino ligi tol neformaliai Stalino užimamą poziciją.

Ancevičius savo knygą pradėjo nuo 1903 m. socialdemokratų suvažiavimo, kai jie suskilo į bolševikus ir menševikus. Palaipsniui po tarpusavio kovų ir įvairių nuo 1917 m. konstitucinių pakeitimų Stalinas pasiekė tai, ko norėjo. Pagal Ancevičių, tarp rašytos konstitucijos ir sovietinės tikrovės buvo neperžengiama praraja. Nepasitenkinimą valdančiaisiais galima buvo išreikšti tik vienu būdu – nedalyvauti rinkimuose, nebalsuoti. Knygos leidėjai dėkoja Lietuvos Vidurio Europos institutui ir Kanados lietuvių muziejaus-archyvo vedėjai dr. Rasai Mažeikaitei už bendradarbiavimą.

Vilnius 1939-1940 m.

Šių metų pradžioje Londone buvo išleista jau mirusio žymaus lenkų rašytojo J. Mackiewicz knyga *Tiesa akių nebado.* Joje autorius apibūdina 1939-40 m. Lietuvos valdomame Vilniuje lietuvių-lenkų santykius. Ligi 1939 m. Mackiewicz savo straipsniuose ir knygose smerkdavo lenkų šovinizmą, tačiau po to tą patį pritaikė ir lietuviams. Jis kaltino lietuvius dėl už naujų Lietuvos ribų gyvenantiems asmenims pilietybės nedavimo, už riaušes gatvėse ir šventovėse, bet būdamas *Gazeta Codzienna* redaktoriumi ir leidėju jis labiausiai buvo nepatenkintas spaudos cenzūra. Vyriausias cenzorius V. Kemežys įkyriai ieškodavo straipsniuose "erezijų", juos braukydavo ir brukdavo kitų parašytą medžiagą. (Nepatenkintas V. Kemežiu buvo ir lietuviško *Vilniaus balso* redaktorius R. Mackonis. Apie tai jis rašo šiais metais išleistoje knygoje *Amžiaus liudininko užrašai).*

J. Mackiewicz savo knygoje svajoja apie Lietuvos didžiąją kunigaikštystę, kurioje jokių nacionalizmų nebuvo, o lietuviai, gudai ir lenkai taikingai sugyveno. Jis norėtų LDK atstatyti, nes tokia valstybė, jo manymu, sąjungoje su Lenkija galėtų atlaikyti Rusijos bei Vokietijos spaudimą. Tokių svajotojų tarpkario metais Vilniuje buvo daugiau. Jie leido laikraštį *Przegląd Wilenski,* kuris lenkų laikais irgi buvo negailestingai cenzūruojamas. Š.m. balandžio mėn. LMA-jos bibliotekoje Vilniuje ryšium su J.M. 100-ju gimtadieniu bus suorganizuota paroda.

Prieštaringa demonstracija

Kurier Wilenski š.m. kovo 19 d. laidoje rašo: "Penktadienio demonstracija parodė lenkų visuomenės vienybę. Dažnai mums yra prikišama, kad esame susikivirčyję. Esminiuose reikaluose mokame vienytis. 3000 piketuotojų akivaizdžiai lietuvių politikams tai įrodė – vakar dienraščiui *Kurier Wilenski* pasakė Lietuvos seimo narys, LLRA-jos pirm. W. Tomaszewski". Piketuotojai reikalavo žemės lenkams grąžinimo ir Švietimo min. Monkevičiaus padarytų reformų ir jo paties atšaukimo.

Apie tai Toronto lenkų dienraštis *Gazeta* š.m. kovo 18 d. rašo: "'Šalin rankas nuo lenkų švietimo', 'Norime mokytis gimtąja kalba', 'Gana lenkus diskriminuoti' – su tokiais šūkiais penktadienį prie Lietuvos seimo protestavo apie 1500 lenkų iš Vilniaus krašto".

Pirmosios LLS-gos pirm. R. Maciejkianiec savaitraščio *Nasz Czas* kovo 14-20 d. laidoje rašo: "Iš savo pusės LLRA lenkų mokykloms ir žemei ginti ruošia protesto mitingą. Įdomu, kad prieš keletą mėnesių būdami koalicijoje tą patį ministerį, kurį kėlė į padanges, dabar smerkia. Dėl žemės grąžinimo didele dalimi jie patys yra atsakingi už tai, kas dabar vyksta Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose. Jie piktnaudžiavo užimamomis pozicijomis ir vengė pagelbėti žmonėms, kurie juos išrinko kaip 'lenkiškumo gynėjus'. Paklauskite, kodėl Janušauskienė (Vilniaus raj. pirm.), Tomaszewski (LLRA pirm.), Rybak (Šalčininkų raj. pirm.) ir jų pavaldiniai bei pažįstami tinkamai pasirūpino sutvarkyti tik savo reikalus, pamiršdami jų rinkėjų problemas ir vargus?"

Apie šį ruošiamą mitingą *Kurier Wilenski* š.m. kovo 8 d. laidoje rašo: "Jan Sienkiewicz (antrosios LLS pirm.) taip pat griebėsi darbo. Dvi savaites prieš mitingą su pikta ironija ir pašaipa puola būsimus dalyvius. Arogantišku būdu yra pajuokiami seniūnai, mokyklų direktoriai, švietimo skyriaus darbuotojai ir pagaliau tauta, kuri 'prisisėdėjusi kaimuose čiups į rankas transparentus ir išsirėks".

Abiejų Lietuvos lenkų sąjungų pirmininkai yra šiai demonstracijai priešingi, ar tai yra vienybė? **J.B.**

MIRTIES PRANEŠIMAS

A†A
JONAS MACKEVIČIUS

mirė *Runnymede Chronic Care* ligoninėje, šeimos nariams esant šalia. Liūdesyje liko žmona Herta, vaikai – Vytas ir žmona Donna, Edvardas ir jo žmona Emily, Aldona ir jos vyras Jim, Robertas ir jo žmona Sandy bei Viktoras. Taip pat jo ilgėsis vaikaičiai – Ryan, Garett, Kyle, Adam, Andrea, Jessica, Kayla, Rachel, Blair, Jaquie, Melissa ir James. Jis liks širdyse ir mintyse visos savo šeimos, draugų čia bei Lietuvoje, ir bendradarbių *Molson* gamykloje. Buvo pašarvotas Turner & Porter laidotuvių namuose, 2180 Hurontario St., Mississaugoje. Palaidotas Šv. Jono lietuvių kapinėse po gedulinių Mišių Lietuvos kankinių šventovėje, balandžio 4 d., 10 v.r. Šeima yra dėkinga visiems ligoninės darbuotojams, taip gražiai Joną prižiūrėjusiems. Norintys pagerbti jo atminimą yra kviečiami paaukoti *Runnymede Chronic Care* ligoninei, 274 St. John's Rd., Toronto, Ont. M6P 1V5.

A†A
ONUTEI PENKAUSKAITEI-NAGEVIČIENEI
mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiame jos dukrai ELYTEI VALAUSKIENEI ir jos šeimai –
Aitvariečiai

AGRONOMEI
A†A
MARIJAI MICEIKIENEI
iškeliavus į Amžinuosius namus, netekties skausme nuoširdžiai užjaučiame dukrą DAIVĄ ir sūnų GINTAUTĄ su šeimomis, seserį IRENĄ IGNAITIENĘ, brolį VYTĄ BARŠČIAUSKĄ Lietuvoje bei kitus artimuosius ir draugus –

Valė Kecorienė — *Bronius Kriaučeliūnas*
Vytautas ir Marija Kriščiūnai — *Pranciška Narušienė*
Marijus Paškus — *Bronius ir Vanda Saulėnai*
Elzbieta Sondienė

Laiškas seseriai

Viena diena sostinėje

MIELA SESELE,

Jau ne kartą girdėjau Tavo priekaištą, kad aš retai tau parašau. Atleisk. Kaip matai, stengsiuosi pasitaisyti. Bet kartu noriu ir pasiteisinti. Turbūt ir neįsivaizduoji, kad aš pernai parašiau 120 laiškų. Vien pašto ženklams ir vokams išleidau daugiau kaip 150 litų, nes lygiai 30 laiškų siunčiau į užsienį. Bet ne dėl to tau neparašau, kad galėčiau ar neturėčiau pinigų laiškams, o todėl, kad Tau sunku ir įsivaizduoti, kaip greitai prabėga mano diena ir kiek man prisieina atlikti visokių žygių.

Kad ir vakar. Mūsų namuose – laidotuvės. Miršta mūsų kaimynai. Nuo Kalėdų mirė jau penki žmonės. Miršta visoje Lietuvoje. Štai užvakar paskaičiau laikraštyje, kad pernai Lietuvoje mirė daugiau kaip du tūkstančiai žmonių daugiau negu užpernai, o gimė atvirščiai: pusantro tūkstančio mažiau negu užpernai, todėl ir gyventojų skaičius pernai sumažėjo beveik keturiais tūkstančiais...

Bet juk ne apie tai norėjau rašyti. Taigi iš pat ryto vakar laukiau vieno svečio, o jis kaip tyčia vėlavo: atvažiavo daugiau kaip valandą pavėlavęs. O aš per tą laiką vis dairiausi pro langą, laukiau skambučio. Atvažiavęs ir jis dejavo. O pavėlavo todėl, kad vakar Vilniuje lankėsi Suomijos prezidentė ir kai kuriose gatvėse buvęs sustabdytas eismas. Įkliuvęs į tokią mašinų grūstį, kad daugiau kaip valandą prastoviniavęs...

Su tuo bičiuliu reikalą atlikau greitai, o po to jau į mūsų koplyčią... Giedojome, meldėmės. Lygiai dvyliktą atvažiavo kunigas ir prasidėjo išlydėjimo apeigos. Jos trumpos. Bet kai išėjom laukan, lyja lietus. Ir žvarbus vėjas pučia. Gerai, kad Lionė atnešė man skėtį. Ji nevažiavo į kapines.

Iš kapinių kartu su kunigu nuvažiavau į miesto centrą. Aš išlipau prie Jakšto gatvės, o ji nuvažiavo į Petro ir Povilo šventovę: mes esame tos parapijos. Dar vakar buvo paskambinęs spaustuvininkas, kad mano knyga jau baigta įrišti, todėl ir nuėjau pasiimti bent keleto egzempliorių ir pasidžiaugti savo nauja knyga *Oi, ta Vorkuta*. O tų kelių egzempliorių reikėjo dar ir todėl, kad 2 val.p.p. Mokslų akademijos salėje bus teikiamos metų premijos Lietuvos mokslininkams. Dar vakar paskambino Leono Valkūno žmona Vanda ir pasakė, kad Leonas taip pat gaunąs premiją, ir būtų jam labai džiugu, kad ir aš matyčiau, kaip jam bus įteiktas tas premijos diplomas. Prie durų jau gatvėje būriavosi žmonės, o įėjęs į salę, kurioje lengvai tilpdavo visas Sąjūdžio seimas (220 žmonių), pamačiau, kad ir pasieniais jau stovi daug žmonių. Man bus sunku stovėti, todėl iš karto prasibroviau į priekį, čiupau einantį Leoną už rankos, įteikiu savo knygą ir sakau, kad ne man išstovėti.

– Sėsk į mao vietą, štai antroje eilėje šalia Vandos: aš einu kartu su visais premijuotaisiais ant pakylos...

Ir aš jau sėdžiu... Po kelių minučių prasideda kalbos, beje, prieš kalbas dar pagrojo Muzikos akademijos nedidelis styginininkų būrelis, ir prasideda. Kol praėjo visos kalbos, kol buvo įteikti visi diplomai, o juos gavo net 31 mokslininkas, nejučiom prabėgo daugiau kaip dvi valandos. Pasirodo, lietuvių mokslininkai ne tokie jau pėsti: kai kurių darbai – pasaulinio lygio. Net ir specialiai lietuviški: pavyzdžiui, Lietuvos herbai nuo seniausių laikų iki šių dienų, kuriuos kruopščiai surinko Rimša. Arba štai *Lietuvių patarlės ir priežodžiai*, kurių dar tik pirmą tomą, o jų būsią net penki, parengė Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto tyrinėtojų grupė, vadovaujama Kazio Grigo. Tai darbas, kuris labai gerai sutiktas bent jau Europos tautosakininkų. Ir visų kitų specialybių: medikų, biologų, technikų, fizikų darbai, pasak pranešėjų, esą labai vertingi. O ir mokslininkai ne tik vyresnio ar vidutinio amžiaus, bet kai kurie ir gana jauni. O kiek kandidatų! Taigi Lietuvos mokslas ne menkėja, o gražiai kyla...

O kas dėjosi, kad įteikimas ir kalbos baigėsi: būriai ir artimųjų, ir bendradarbių su gėlių puokštėmis rankose veržte veržėsi prie premijuotųjų. Aš savo "gėlytę" buvau įteikęs jau pradžioje, todėl išsiveržiau iš salės, bet ir prie darbužinės ilgiausia eilė. Tik čia kaip voverės sukosi dvi drabužinės moterys, ir eilėje sparčiai slinkau pirmyn, apsirengiau ir į gatvę...

Jau po keturių. Nuo ryto nevalgęs, todėl pasižvalgęs susiradau kavinę šiek tiek užkąsti. Kad ir čia nereiktų ilgai laukti, pasiėmiau tik arbatos stiklinę ir bandelę su varške ir prisėdau prie tuščio stalelio. Arbata labai karšta, bet greit atvėsinau, išgėriau, suvalgiau ir vėl į gatvę.

Dar prieš kelias dienas buvau gavęs kvietimą į Šatrijos Raganos 125 metų gimimo sukakties iškilmingą minėjimą, kuris prasidės 5 val. Taikomosios dailės muziejuje. Netoli, bet kol nuėjau, liko jau tik dešimt minučių iki pradžios.

Jau gatvėje pastebėjau būrius einančių muziejaus link judėjimas į salę. Rašytojų sąjungos, kuri ir rengia į vakarą, darbuotojos įteikė gražų lankstinuką su keliolika paveikslėlių iš rašytojos gyvenimo ir kitą lapą su jubiliejinio vakaro programa. Visas lapas. Įėjęs į salę dar radau laisvų vietų. Atsisėdau šalia Kazio ir Kazimieros Bradūnų. Bet ilgesniam pokalbui jau nebuvo laiko: netrukus ir pradžia.

Naujai ir gana gražiai vyko programa: be pranešėjo ar vadovo iš karto sustoja "Aidijos" choras, mosteli ranka jo vadovas Romualdas Gražinis ir suskamba, suaidi J. Naujalio ir Maironio *Ramios malonios vasaros naktys.* Jau gal šimtą metų šią dainą ringuoja lietuviai, bet ji niekad nenusibosta – visad užu širdies tveria...

Chorui nutilus prabyla Telšių vyskupas Jonas Boruta, paskui Jurgis Karnavičius skambina Šopeną, literatūros mokslininkės Dalia Čiočytė, Brigita Speičytė aptaria kai kuriuos rašytojos kūrybos bruožus. Man buvo ypač įdomu klausyti, kad Šatrijos Ragana buvusi tas švyturys, kuris kaip kokia tvora iškilusi tarp Lietuvos sulenkėjusios bajorijos ir lietuviško kylančio tautinio judėjimo, atėjusio iš baudžiauninkų lietuviško kaimo. Rašytoja, būdama bajorė ir namuose su tėvais kalbėjusi lenkiškai, su dvaro kumečiais kalbėjo lietuviškai ir nuėjo su jais į lietuvių kylančia tautą ir jos literatūrą...

Po tų kalbų dar aktorių skaitomos ištraukos iš *Senojo dvaro*, iš jos laiškų, dar solistės Reginos Maciūtės dainos, J. Karnavičiaus, Zbignevo Ibelhaupto muzika, "Aidijos" choro dainos. Šis choras ir baigia visą minėjimo programą Č. Sasnausko daina *Karvelėli mėlynasis.*

Nepastebimai prabėgo daugiau kaip dvi valandos. Žmonės skirstosi neskubėdami. Sutinku dar vieną kitą pažįstamą. Žmonių buvo gal trys šimtai ir visai senų, ir daug jaunų... Be abejonės, čia susirinko ne tie žmonės, kurie renkasi į Sporto rūmus pasiklausyti muzikos trukšmo. Čia suėjo tie, kuriuos traukia amžinojo grožio balsai.

Išėjęs iš tos grožio puotos neskubėdamas einu į troleibusų stotelę. Žmonių daug, nors jau įpusėjusi vakaro aštunta. Vienas

(Nukelta į 4-tą psl.)

Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus
A. PLENYS
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel. **(905) 625-2412**

A†A
JONUI KLIPČIUI
mirus,
nuoširdžią užuojautą reiškiame jo žmonai EVELYN –
KLB Oakvilės apylinkės valdyba

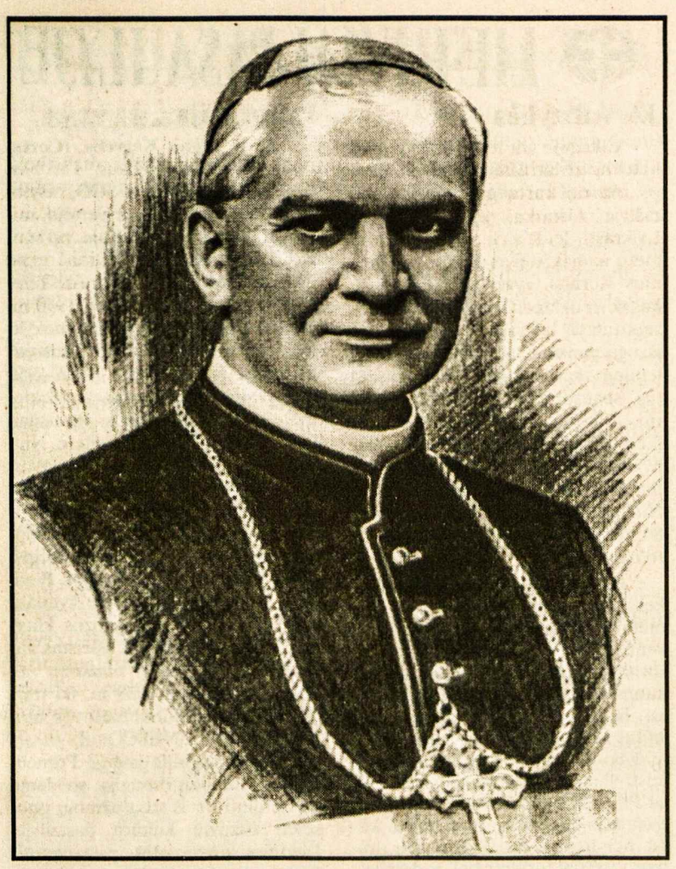

Palaimintasis JURGIS MATULAITIS, MIC

Jis buvo Vilniuje toliaregis...

Prisimenant arkivyskupą JURGĮ MATULAITĮ jo mirties 75-čio proga, šviesų ganytoją, pasirinkusį šūkį "Vince malum in bono – Nugalėk blogį gėriu"

GENOVAITĖ GUSTAITĖ

Tą šūkį 1918 m. pasirinko J. Matulaitis, pirmasis nepriklausomos Lietuvos valstybės Vilniaus vyskupas (1871-1927).

Paimto iš šv. Pauliaus posakio "Nesiduok pikto nugalimas, bet nugalėk piktą gerumu" (Rom 12, 21), atėjimą iki Vilniaus laikų nušviesti padeda J. Matulaičio laiškai, saugomi Lietuvos centriniame valstybiniame archyve, marijonų fonde. Visas pluoštas jų (apie 78, 180 lapų) skirtas artimam draugui Pranui Būčiui.

Minėtame pluošte šūkio pasirinkimo laikui, aplinkybėms pažinti ypač svarbūs du, rašyti iš Fribourgo 1914 m. kovo 13 d. ir po dešimties metų, 1924 m. spalio 26 d., iš Vilniaus, kai tą šūkį J. Matulaitis jau buvo pasirinkęs oficialiai.

Papildydami vienas kitą, laiškai teikia svarbių duomenų keliais atžvilgiais. Pirmiausia – leidžia šūkio pasirinkimo laiką gerokai paankstinti – nukelti į pirmosios rusų revoliucijos laikotarpį po 1905 m. – į J. Matulaičio religinės – visuomeninės veiklos pradžią Varšuvoje. Juose pats J. Matulaitis duoda apibendrintą visos savo veiklos nuo Varšuvos per Fribourgą iki Vilniaus apžvalgą.

Pirmajame 1914 m. kovo 13 d. iš Fribourgo į Peterburgą rašytame laiške J. Matulaitis ilgiau sustoja prie kun. J. Puricкio, gaišinančio jį nuolatiniais nepabaigiamais skundais prieš Pr. Būčį. Bičiulį gindamas J. Matulaitis rašo: "O man rodos, kad ypač su tais, kurie kiek nors yra uždrėskę mus savimeile, reik kuo mandagiausiai pasielgti. *Vince malum in bono!* sako Šv. Raštas".

Tą pačią nuostatą išplečia turėdamas omenyje marijonų naujokyną Fribourge ir ten pat pakartoja šūkį: "Mes gyvenime rūpinamės laikytis to Šv. Rašto dėsnio – *Vince malum in bono*. Jei kas mus pažeidžia, jei išgirstame ką nors mums kenkiant, mus apkalbant ir t.t., kiek galėdami stengiamės tokiam žmogui už bloga geru atsimokėti, arba bent jo kokias geras puses aikštėn iškelti, už ką nors gero jį pagirti, ar bent pasimelsti".

Tad šūkio pasirinkimo aplinkybės visai aiškios.

Vėlesnis, antrasis laiškas (1924 m. spalio 26 d.) šūkio pasirinkimo laiką leidžia paankstinti beveik dar dešimčia metų, nukelti į pirmosios rusų revoliucijos laiką. Laiške J. Matulaitis pasakoja, ką jam pačiam yra tekę išgyventi savo veiklos pradžioje Varšuvoje.

Išgyvenimus pavadindamas atsitikimu, jis atskleidžia liūdną, sunkią ano meto tikėjimo būklę visuomenėje. Katalikybės pamatai buvo taip išklibinti, "žmonės, ypač darbininkai, taip buvo sukelti prieš kunigus ir Bažnyčia, kad net katalikybės vardo viešai nebegalima buvo kelti".

Toliau pereina prie savo pastangų būklę pakeisti. "Visu uolumu mečiausi į sūkurį kovos ir darbo", teturėdamas troškimą (...) "nors šiek tiek atsverti priešingą tikybai agitaciją". Įsteigė darbininkų draugiją, leido laikraštėlį. Prisipažįsta: "Dirbau per dienas, o dažnai ir naktimis, visa širdimi tam darbui atsidavęs. (...) Man rodės, kad aš kaži kaip naudingą Bažnyčiai dirbu darbą".

Ir štai kas atsitiko vieną gražią dieną: "Kaip perkūnas mane trenkė, kai sueįęs a.a. savo draugą (...), iš jo išgirdau, kad arkivyskupo kurijoje tartasi mane suspenduoti ir prie jokių darbų neprileisti. Tarsi kad žemė būtų po manim prasiskyrusi". Prisimena: "Daugiau kaip savaitę išbuvau užsidaręs savo kambaryje (...) ir pagijau iš Dievo malonės".

Atgavęs dvasinę pusiausvyrą, nusako esminį svarbiausią tiek savo veiklos, tiek gyvenimo tikslą ir būdą. "Pradėjau kone visiškai nepaisyt, ką žmonės apie mane mano, kalba arba rašo, vien žiūriu Dievo garbės ir Bažnyčios labo (!); sau obalsiu pasiėmiau: *Vince malum in bono.*

Panašiai kaip 1914 m. kovo 13 d. laiške šūkio pasirinkimo laikas, aplinkybės vėl taip pat labai aiškios.

Ne menkesni dalykai dėjosi ir Fribourge. "Pagaliau bandyta mane statyti į pirmas modernistų eiles. Kai įsteigėme Fribourge noviciatą ir studijų namą, paskelbta kad aš (...) kuriąs modernistų akademiją; net įstengta sukelti prieš mane vyskupo kuriją ir universiteto senatas, tartasi, ar neišvaryt mus iš Fribourgo su policijos pagalba; vos vos išsilaikėme vietoje".

Po Fribourgo ateina Vilnius: "O dabar pats matai ir girdi, ką apie mane šneka ir rašo ir ką iš manęs daro. Ne tik mane šaukia litvomanu esant ir baltgudžiu maną, bet net ir bolševiku, ir dėl to, mat, kad aš nebėgau iš Vilniaus nuo bolševikų. Neseniai man pranešta, kad mane, kadangi nepakenčiamas esu, iš tikrųjų nuspręsta nušauti katedroje; tai vėl dabar žada nunuodyti".

Abu laiškai leidžia tvirtinti, kad šūkį *Vince malum in bono* J. Matulaitis pasirinko jau savo veiklos pradžioje Varšuvoje, po 1905 m. revoliucijos, ir nekeitė jo nei Fribourge, nei Vilniuje, kur paskelbė jį oficialiu.

Dabar literatūroje, išėjusioje netgi netrukus po J. Matulaičio mirties ar kiek vėliau, galima rasti visai kitokių nuomonių apie jo veiklą. Antai Romoje 1973 m. pirmą kartą lenkų kalba išleisto J. Matulaičio *Dvasinio dienoraščio* įvade kun. Vitoldas Niecieckis, marijonų provinciolas, lyg nedrąsiai prabyla: "Mūsų broliška pareiga (...) nors iš dalies pasakyti tiesą apie žmogų, kuris, nebūdamas lenkas, gražiausius (!) savo ganytojiškos, visuomeninės ir įstatyminės veiklos metus atidavė Bažnyčiai Lenkijoje".

O dar po septynerių metų (1980) rašytame *Dvasinio dienoraščio* antrojo leidimo lenkų kalba įvade Vroclavo arkivyskupas Henrikas Gulbinovičius, visa širdimi pritardamas nuomonei "(...) istorikų, priskiriančių arkivyskupą J. Matulaitį toms asmenybėms, kurios anuomet Lenkijoje nelengvomis sąlygomis ėmėsi atnaujinti katalikiškojo ir ypač vienuolinio gyvenimo dvasią", daro išvadą: tokių asmenybių veikla "(...) atnešė Bažnyčiai Lenkijoje puikių vaisių".

Taip apie žmogų, gražiausius savo veiklos metus atidavusį Bažnyčiai Lenkijoje, H. Gulbinovičius pasakė visą tiesą – jis J. Matulaitį priskyrė XIX-XX š. sąvartoje veikusiam Lenkijos Bažnyčios elitui.

Antrajame laiške minimas paskutinis laikotarpis – Vilniaus veiklos metas. Pasikeitusiam jo vertinimui nereikėjo nei dešimtmečių. Palyginti labai greitai, po 4 metų, kai Lietuva pasirašė konkordatą su Apaštalų sostu, Pijus XI savo rašte (1928.VI.24) Lietuvos vyskupams J. Matulaitį iškėlė kaip pavyzdį: " (...) To žmogaus asmenyje jungiasi tobulas Bažnyčios vyras su tobulu tėvynės piliečiu". Neapeidamas tobulo Bažnyčios vyro ganytojiško darbo, popiežius pakartojo nepasikeitusią ankstesnę savo nuomonę: J. Matulaitis geriausias Lenkijos vyskupas, kurį pavadino "šviesiausiu ganytoju".

O kitas popiežius – Jonas Paulius II 1987 m. per Lietuvos krikšto jubiliejų Lietuvos vyskupams pasiųstame apaštaliniame laiške Jurgį Matulaitį labai palankiai paminėjo du sykius. Maža to, antrą paminėjimą papildė tokiu įsidėmėtinu ganytojiško darbo vertinimu: "Jis buvo Vilniuje toliaregis ir rūpestingas ganytojas visiems (!) savo tikintiesiems, net ir patiems tolimiausiems". Pabaigoje vertinimą tiesiogiai susieja su šūkiu: "Būdamas ištikimas savo vyskupiškam šūkiui *Nugalėk blogį gerumu*, jis ganytojiškoje tarnyboje nugalėjo daug ir didelių sunkumų (...), rūpindamasis tiktai Bažnyčios gerove ir sielų išganymu".

Kaišiadorių vyskupijos klierikai iš Vilniaus kunigų seminarijos Kaišiadorių katedros koplyčioje. Šalia vyskupo J. MATULAIČIO – seminarijos vicerektorius – kun. R. ZDANYS

Kauno įvykių panorama

ANTANINA GARMUTĖ

Paminėtos literatūros kritiko rašytojo Jono Griniaus šimtosios gimimo metinės. 1929-1940 m. jis dėstė Kauno universitete literatūrą, estetiką ir meno istoriją. Apgynė daktaratą poeto Oskaro Milašiaus kūrybos tema. 1941 m. buvo išrinktas universiteto senato sekretoriumi. Nacių okupacijos metais nepritarė nacių paskelbtai studentų mobilizacijai ir buvo įkalintas. 1944 m. artinantis antrajai bolševikų okupacijai, pasitraukė į Vakarus.

Jono Griniaus (1902-1980) atminimą Petrašiūnų kapinėse pagerbė Kauno valdžios ir inteligentijos atstovai. Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius Jėzuitų šventovėje aukojo šv. Mišias. Miesto rotušėje įvyko iškilmingas vakaras, kurio metu prisiminta šio iškilaus žmogaus asmenybė ir kūryba.

Miesto kultūrinė visuomenė šių metų pradžioje atsisveikino su seniausiu Lietuvos rašytojų sąjungos nariu – kauniečiu, miesto garbės piliečiu, vertėju ir rašytoju Eduardu Viskanta (1902-2002). Jis lietuvių kalbos ir literatūros studijas baigė VD universitete 1930 m. Sudarė ir išvertė visuotinės literatūros chrestomatiją, parašė nemažai straipsnių, parengė spaudai Vaižganto raštus, išvertė Viktoro Hugo *Paryžiaus katedrą,* Levo Tolstojaus *Karą ir taiką,* Rousseau *Išpažintį,* Knuto Hamsuno *Paną,* Bokačio, Franso, Puškino kūrinius. Apkaltintas antitarybine veikla, buvo nuteistas 25 metams su turto konfiskacija. 1951-1955 m. kalėjo Gorkio srities lageriuose. Ilgaamžio plunksnos darbininko šimtmečio jubiliejus kovo mėn. buvo pagerbtas Maironio literatūros muziejuje. Eduardo Viskanto kūrybinį palikimą apžvelgė dr. Juozas Jasaitis, prisiminimais apie jį dalijosi rašytojai Marija Macijauskienė, Petras Palilionis ir kt. Renginyje dalyvavo duktė Nijolė ir sūnus Rimas bei iš Los Angeles atvykęs sūnėnas Zigmas Vincas Viskanta, kurie žavėjosi šio kuklaus kūrėjo talentu ir žmogiškomis savybėmis.

Paminėtas prieš 30-tį metų Kaune susideginusio Romo Kalantos žūties jubiliejus. Šiemet gegužės mėnesį jaunuolio žūties vietoje, miesto sode, bus atidengtas skulptoriaus Roberto Antinio sukurtas paminklas. Baigiamieji darbai vyksta ketaus liejykloje. Paminklo pastatymas labai užsitęsė. R. Kalantos atminimą įamžinti buvo pasišovęs ne vienas rėmimo fondas. Pirmaisiais nepriklausomybės metais žmonės buvo patiklūs ir rėmė įvairius fondus, aukojo lėšas, labdarą. Ilgainiui fondų veikla išblėso. Aferistams ir verteivoms istorinė tiesa nerūpėjo. Paminklas R. Kalantai pagaliau statomas miesto savivaldybės lėšomis:

Į Lietuvą sugrįžę XIX žiemos olimpinių žaidynių Salt Lake City šokių ant ledo varžybų V vietos laimėtojai Margarita Drobiazko ir Povilas Vanagas trumpai viešėjo Kaune.

Lietuvos šokėjų ant ledo pora gražiai pasirodė varžybose ir tuo išgarsino savo šalį. Jie buvo nepelnytai nuskriausti, neįvertinti ir liko be medalių dėl teisėjų neobjektyvumo, nesąžiningumo, kai prizinės vietos buvo paskirtos net grubias klaidas padariusiems, ant ledo nukritusiems sportininkams.

Apie tai mūsų čiuožėjai viešai pareiškė spaudos konferencijoje pasaulio žiniasklaidos atstovams. Jų trenerė J. Čaikovskaja pažymėjo, kad ir profesionalų sporte nėra viskas idealu, vyksta įvairios intrigos, varžybų užkulisiai pilni netikėtumų.

Kaune Lietuvos olimpiniai čiuožėjai buvo sutikti su dideliu entuziazmu, džiaugsmu, pagarba. Gerbėjų parama, sakė Povilas Vanagas, gydo tarsi balzamas.

Lietuvoje M. Drobiazko ir P. Vanagas jaučiasi geriausiai
Nuotr. E. Butkevičiaus

Nemarus indėlis į Lietuvos...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

išrinktas LKMA akademiku. Tais metais Katalikų mokslo akademijos akademikais buvo paskelbti prof. Julius Gravrogkas, prof. kun. Antanas Liuima, SJ, ir prof. Antanas Saplys.

1980 m. lapkričio 14 d. Europos Lietuvių fronto bičiulių pirmininkas dr. Kajetonas Julius Čeginskas dr. Jono Griniaus laidotuvėse Miunchene pasakė: *Dr. Jonas Grinius savo gyvenime niekad nebuvo smurto, pakelto kumščio šalininkas, nenešiojo ginklo, jo nevartojo. Jo stipriausias ginklas, išmąstyta mintis, spausdintas žodis.*

2002 m. kovo 5 d. Vytauto Didžiojo universitetas ir Kauno miesto savivaldybė surengė dr. Jono Griniaus 100-ųjų gimimo metinių paminėjimą. Buvo aplankytos Petrašiūnų kapinės, kur ilsisi 1998 m. iš Vokietijos pervežti Jono Griniaus ir jo žmonos Alinos Miliušytės-Grinienės palaikai, pasimelsta Šv. Pranciškaus Ksavero šventovėje. Šv. Mišias su aštuoniais kunigais aukojo arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, SJ, (giedojo choras "Varpelis", vadovas Ksaveras Plančiūnas). Baigiamoji renginio dalis įvyko Kauno rotušėje.

Kauno miesto savivaldybės tarybos sekr. Gediminas Jankus kalbėjo apie dr. Jono Griniaus darbų svarbią išliekamąją vertę, nesenstančią jo disertaciją.

VDU rektorius prof. Vytautas Kaminskas pateikė keletą faktų iš J. Griniaus darbo universitete, pažymėdamas, kad jis buvo vienas pirmųjų Teologijos-filosofijos fakulteto Filosofijos skyriaus absolventų, kad Filosofijos skyriuje 1927-1940 m. buvo apgintos tik penkios disertacijos ir viena iš jų – Jono Griniaus. Rektorius kalbėjo apie J. Griniaus darbą okupacijos metu Statybos fakultete, apie jo administracinę veiklą (1941 m. buvo išrinktas VDU senato sekretoriumi).

Arkiv. Sigitas Tamkevičius sakė: mūsų laikai, dvasinio pasimetimo laikai. Nebežinoma sąžinė – ji tampa tik savo norų tenkinimu. Tokiame pasimetimų fone žiūrėdami į Jono Griniaus portretą, jo akyse nematome jokio pasimetimo – tai tyras žvilgsnis, kuriame – aiškios kryptys, tvirti krikščioniški pagrindai. Šiuo metu daug kas iš Bažnyčios laukia stebuklų, trokšta dvasininkų populiarumo, tačiau kartais pačia primityviausia prasme. Jonas Grinius gynė tiesą ir negalėjo būti populiarus, nes populiarumui reikia pataikavimo, kurio jis neturėjo. Tačiau jis ir liko neužmirštamas.

Pagrindinį pranešimą *Jono Griniaus asmuo ir palikimas* skaitęs Vidmantas Valiušaitis, labai šiltai pateikė biografinių duomenų. Prelegentas kalbėjo jo darbų svarbą: Visuotinės literatūros istorija susilaukusi net 4 leidimų, drama *Gulbės giesmė* įvertinta Lietuvių rašytojų premija (parašė dar dvi dramas *Stella Maris – Jūros žvaigždė* ir *Žiurkių kamera*), 1938 m. išleista knyga *Menas ir grožis* – tai pirmasis estetikos vadovėlis Lietuvoje. 1940 m. išleista knyga *Vilniaus meno paminklai.*

"Minties" leidyklos direktorė V. Brastavičienė apžvelgė tik ką pasirodžiusios knygos *Grožis ir menas* sunkaus kelio į skaitytojų lentynas priešistoriją. Priminė, kad pakartotinai knyga buvo išleista jau po autoriaus mirties, o Lietuvai atgavus nepriklausomybę ji leidyklai buvo atiduota dar 1996 m. ir turėjo pasirodyti jau 1997 m., deja, išleidimas suvėlavo penkerius metus.

VDU prof. Viktorija Skrupskelytė skaitė pranešimą *Kritiko humanisto kelias.* Mokslininkė kalbėjo apie išleistos knygos *Grožis ir menas* svarbą, akcentuodama, kad ji pravers skaitytojui langus į Jono Griniaus mąstyseną, jo įnašą į estetikos ir literatūros mokslą Lietuvoje. *Grožis ir menas* – stambiausias ir svarbiausias J. Griniaus veikalas, parengtas remiantis skaitytų paskaitų kursu. J. Grinius atliko svarbų darbą kurdamas lietuvių kalba estetikos terminiją, nes literatūros lietuvių kalba estetikos klausimais nebuvo. Prelegentė kalbėjo, kad J. Griniaus požiūris į meną buvo humanistinis ir eklektinis – jis ieškojo žmogiškosios šviesos. Jo kondensuota, aiškiai ir raiškiai perteikta mintis prabyla į skaitytojo emocijas. J. Griniaus darbuose jaučiamas rūpestis žmogumi, meninio kūrinio verte, krikščioniškas pasitikėjimas, šventiškos nuotaikos, ramybė.

Kas gi tu esi, mano tėvyne?

Dainavos apygardos partizanų vado Liongino Baliukevičiaus-Dzūko dienoraštis

KAZYS BLAŽEVIČIUS

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras pakartotinai išleido Liongino Baliukevičiaus-Dzūko dienoraštį (Vilnius, 2002, 188 p.). Pirmą kartą dienoraštis buvo išleistas 1993 m. *Laisvės kovų archyvo* 6 nr., 1994 m. jis dar kartą buvo išspausdintas kartu su Justino Lelešiaus-Grafo dienoraščiu.

L. Baliukevičius gimė 1925 m. sausio 1 d. Alytuje, amatininko šeimoje. Lankė Alytaus gimnaziją, buvo aktyvus sportininkas, skautas, šaulys. 1943 m. įstojo į Kauno universiteto medicinos fakultetą. 1944 m. jis – Vietinės rinktinės kariūnas, Tėvynės apsaugos būrių karys Žemaitijoje. Vokiečių suimtas dirbo prie aerodromų apsaugos Čekoslovakijoje, kur sulaukė karo pabaigos ir pateko į sovietų nelaisvę. Metus laiko pablaškytas po įvairius lagerius ir Donbaso anglies kasyklas, 1946 m. vasarą parsigavo į gimtinę.

1946 m. rudenį L. Baliukevičius išeina partizanauti, o už trejų metų jau Dainavos apygardos vadas. Anot paties Baliukevičiaus, jis tapo pustrečio šimto gyvų ir apie tūkstančio žuvusiųjų partizanų vadas. Dienoraštį jis pradėjo rašyti 1948 m. birželio 23 d., baigė 1949 m. birželio 6 d.

Dienoraščio turinys anaiptol neapsiriboja tik asmeniniais jauno žmogaus išgyvenimais. Jame gausu istorinės reikšmės faktų, filosofinių gyvenimo ir kovos prasmės apmąstymų, giliai išmąstytų samprotavimų apie valstybės ateitį. Todėl dienoraštis yra visapusiškai vertingas dokumentas ir istorikams, ir jaunimo auklėtojams, ir kitiems skaitytojams.

Dienoraščio paruošėjas spaudai Algis Kašėta, vertindamas heroiškai tragišką Baliukevičiaus asmenybę bei dienoraščio turinį, rašo: "Dienoraštyje iškyla tragiška idealisto asmenybė, drįstanti tiesiai pažvelgti į pasaulį ir save. Autoriaus pasaulėžiūra, troškimai ir siekiai atsiskleidžia negailestingos partizanų kovos fone. Iš kasdienybės konteksto išsirutulioja ir nuodugnesni apibendrinimai esminiais tautos ir valstybės išlikimo klausimais".

Štai keliolika minčių, būdingų tauriai L. Baliukevičiaus asmenybei:

"Aš dažnai pagalvoju, kas gi Tu esi, mano Tėvyne? Kodėl tavo vaikai tokie keisti, tokie savotiškai užsispyrę? Iš kur toji didelė pasipriešinimo jėga teka?"

"Aš jaučiu, jog aš savo kraštą pamilstu vis labiau ir labiau. Jeigu man šiandien kas pasiūlytų laisvę Amerikoje, aš nebevažiuočiau. Geriau žūti čia garbingai kovojant, negu rankas sudėjus laukti kažko iš kažkur nukrintant".

" (...) nuolat ir nuolat susiduria dvi didelės pasiaukojimo rūšys: arba įstodamas į mūsų eiles paaukoji savo tėvus ir įsijungi į kovą, lengvini ją, padedi visai tautai, žadini ją, arba savo tėvų labui lieki iki tol gyventi, kol tave suima ir išveža, galimas daiktas, kartu su tėvais. Antruoju atveju sąjūdis nieko gero iš to negauna".

"Mūsų jėga glūdi mūsų sielose, mūsų širdyse, bet net ginkluose".

"Ach, tie angliškieji politikai! Jie kalba ir kalba, perka ir parduoda viską, ištisas tautas".

Ilgą laiką būdamas partizanų spaudos ir propagandos darbuotoju, L. Baliukevičius nuolat klausėsi Vakarų radijo stočių politinių pranešimų. Apibendrindamas šių pranešimų tendencijas jis suprato, kad naivu tikėtis veiksmingos paramos iš Vakarų.

1950 m. birželio 24 naktį bunkeryje Žaliamiškyje, Leipalingio ir Merkinės valsčių sandūroje, žuvo Dainavos apygardos vadas Lionginas Baliukevičius-Dzūkas kartu su adjutantu Augustinu Babrausku-Radvila ir Juozapavičiaus tėvūnijos vadu Antanu Vailioniu-Špoku. Nužudęs priėjimą prie bunkerio saugojusį partizaną Antaną Koknevičių-Švedrį, MGB operatyvinę grupę prie bunkerio atvedė buvęs Šarūno rinktinės partizanas Aidas-Kazys Kalanta, saugumiečių slapyvardžiu "Vasaris". Bunkeryje buvę laisvės kovotojai liko ištikimi partizanų priesaikai – gyvi priešams nepasidavė.

1950 m. gruodžio 4 d. LLKS vadovybė L. Baliukevičiaus-Dzūko nuopelnus po mirties įvertino aukščiausiu partizanų apdovanojimu – pirmo laipsnio Laisvės Kovos Kryžiumi (su kardais).

1998 m. gegužės 19 d. Lietuvos prezidento dekretu jam suteiktas pulkininko laipsnis ir Vyčio kryžiaus pirmojo laipsnio ordinas.

Žūties vietoje 2000 m. pastatytas atminimo ženklas.

L. Baliukevičiaus brolis Kostas (1926-1951), nuo 1949 m. partizanas Rainys, Tylius, žuvo 1951 m. vasario 16 d., eidamas Pietų Lietuvos partizanų srities štabo visuomeninės dalies viršininko pareigas.

Viena diena...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

po kito atslinkę troleibusai susemia laukiančiųjų būrius, ir po keliolikos minučių jau išlipau Žiede. Autobuso laukti dar geras pusvalandis, todėl sėdus į taksi ir švilpiame girios keleliu. O kad pradės snigti, kad pradės dribti: greitai juodas kelelis lieka baltas. Bet štai ir mūsų globos namai, pagaliau aš jau praveriu savo būsto duris, kur laukia Lionė...

Tai štai kokia buvo vakar diena. O tokių dienų būna beveik kiekvieną savaitę. Žinoma, beveik visada vis kitokios. Bet kada rašyti, kai rytojaus rytą reikia neatidėliotinai vykti į biblioteką, archyvus. O juk ir namie kasdien atsiranda vienas kitas laikraštis, kas vakarą rūpi pažiūrėti *Panoramos*. O ir po jos beveik kievieną vakarą tai *Paskutinė kryžkelė*, tai *Spaudos klubas*, tai *Prašau žodžio* ar dar kokia nors kita TV laida.

Lig sveika. Ilgas mano laiškas, gal pakeis kelis trumpus, kurių Tau neparašiau ištisą mėnesnį.

Tavo brolis **Viktoras Alekna**

LAISVOJE TĖVYNĖJE

FIRMŲ VARDŲ ĮSTATYMAS

Lietuvos seimas kovo 26 d. priėmė Firmų vardų įstatymo pataisą, kuri panaikina reikalavimą, kad sudarant firmos vardą užtenka remtis lietuvių bendrinės kalbos normomis. Kaip rašo LGTIC, priėmus šį įstatymą nebebus draudžiama registruoti simbolinį firmos vardą, sudarytą iš raidžių, skaitmenų ar jų derinių, kurie negali būti suprantami kaip žodžiai, jei toks vardas nėra nusistovėjęs rinkoje, tačiau jis turi būti suprantamas kaip firmos vardas ir neklaidinti visuomenės.

ĮSILAUŽĖ Į BANKĄ

Kovo 25 d. Visagine iš "Snoro" banko skyriaus, įsikūrusio daugiabučiame name, buvo pavogta metalinė saugykla (seifas), kuriame buvo apie 70,000 litų. Vagys saugyklą išgabeno pro betoninėse grindyse išdaužytą skylę. Jie dirbo namo rūsyje po banko patalpa, o savaitgalį pramušė betonines grindis. Gyventojai girdėję triukšmą, bet manė, kad kaimynai atlieka remonto darbus.

APŽIŪROS DĖL NARKOTIKŲ

LGTIC praneša, kad vyriausybė patvirtino tvarką, pagal kurią moksleiviai bus tikrinami, ar nevartoja narkotikų. Tvarka taikoma vaikams nuo 14 – 18 metų, kai jie įtariami psichiką veikiančių medžiagų vartojimu, yra nuo jų apsvaigę arba apsinuodiję, taip pat atliekant išankstinės apsaugos medicininę apžiūrą sveikatos priežiūros įstaigoje, sutikus vaikui ir jo atstovui. Tikrinimas padės anksti išaiškinti, ar vaikas vartoja narkotines bei kitas psichiką veikiančias medžiagas, ir pradėti teikti tinkamą pagalbą. Tikrinimai bus atliekami asmens sveikatos priežiūros įstaigose, apmokami iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo. Europos moksleivių tyrimo duomenimis, 1995 m. Lietuvoje narkotines medžiagas vartojo 3.2% moksleivių, o 1999 m. – 15.5%.

BAUS NETURINČIUS DRAUDIMO

Lietuvos seimas kovo 28 d. papildė Administracinių teisės pažeidimų kodeksą, kuriuo vairuotojai, neapsidraudę transporto priemonių savininkų ir valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, bus baudžiami 100 litų bauda. Nuo balandžio 1 d. įsigalioja taip pat ir Transporto priemonių savininkų ir valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymas, rašo LGTIC. Iki šiol atsakomybė už neapsidraudimą nebuvo numatyta.

LAIMĖJO BYLĄ

Lietuvos rytas praneša (2002. III.29), kad buvęs Lietuvos ministeris pirmininkas Adolfas Šleževičius laimėjo civilinę bylą Aukščiausiajame teisme. Jis atgaus prieš 6 metus Lietuvos akciniam inovaciniam bankui (LAIB) patikėtus pinigus – 135,162 litus. Taip nusprendė jo skundą patenkinusi AT septynių teisėjų kolegija. "Padėtas galutinis taškas buvusio premjero indėlio istorijoje".

PIRKS JAV FIRMOS PREKES

Krašto apsaugos ministerija pirks $13.2 mln. vertės techninę įrangą iš JAV Harris bendrovės. "Falcon II" aukšto ir labai aukšto (HF ir VHF) dažnio radijo aparatūra bus vartojama ryšiams įvairiuose užsiėmimuose. Dalys bus pristatytos iki 2003 m. birželio mėn., sumontavimas ir tikrinimas vyks Kaune. Šios įrangos įsigyjimu Lietuvos kariuomenė vykdo numatytą tobulinimosi ir bendradarbiavimo su ŠAS programą.

ALUS SKARDINĖSE

Viena didžiausių Baltijos kraštų alaus daryklų "Kalnapilis" pradės pristatyti lietuvišką alų skardinėse, rašo LGTIC. Jose bus pardavinėjamas "Kalnapilis Export" ir "Kalnapilis 7.30" alus. Iki šiol Lietuvoje buvo pardavinėjama tik Estijoje ir Suomijoje pagamintas ir išpilstytas alus skardinėse, lietuviškas buvo tik jo pavadinimas. Į pirmąją Lietuvoje skardinių pilstymo įrangą "Kalnapilis" investavo 3.5 mln. litų. Skardinių tiekėjas – didžiausia pasaulyje tokios pakuotės gamintoja – firma "Rexam".

SUMAŽĖJO GYVENTOJŲ

Statistikos departamento duomenimis, 2002 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 3.482 mln. gyventojų. Tai yra 11,500 mažiau, negu 2001 m. pradžioje. Kaip praneša LGTIC, 1991 m. prasidėjo nauja gimstamumo mažėjimo tendencija, gyventojų migracija ir išaugęs mirtingumas, ir todėl 1992-2001 m. gyventojų skaičius sumažėjo 224,000, arba 6.4%. 2001 m. gimė 31,500 vaikų, t.y. 25,000 arba 45% mažiau negu 1990 m. ir 2,700 mažiau negu 2000 m. Latvijoje, 2001 m. duomenimis, gimstamumas buvo 8% mažesnis negu Lietuvoje, o Estijoje šiek tiek didesnis. Tačiau mirtingumas šiose valstybėse daug didesnis – Latvijoje 29%, Estijoje 22%, o Lietuvoje – 11.6%. **RSJ**

***TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ* leidėjai (Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai") praneša, kad nuo vasario 1 d. veikia naujai sukurtas interneto tinklapis www.tzib.com. Skaitytojai kviečiami susipažinti su juo ir siųsti savo pastabas elektroniniu paštu – tevzib@pathcom.com.**

RE/MAX FOUR SEASONS REALTY LIMITED
Member Broker, 67 First Street
Collingwood, Ontario L9Y 1A2
Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. 705-445-8500
Namų tel. 705-429-6428
Elektroninis paštas: angie@angiesalvaitis.com
Tinklavietė: www.homesgeorgianbay.com

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"
Lougheed Funeral Home
Žmonės, kurie atjaučia kitus
Sudbury Ontario

BPL Import/Export
ŠIUNTINIAI Į LIETUVĄ
SKAMBINTI
Petras Brasas
(905) 545-8868

PĖDOS SPECIALISTAS
CHIROPODIST ROBERTAS NEKRAŠAS, M.D., D.CH.
▸ KULNO SKAUSMAI
▸ PĖDOS SKAUSMAI
▸ PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
▸ NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
▸ ĮAUGĘ NAGAI
▸ VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
▸ SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA
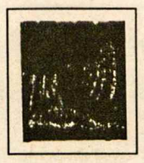
♦ VAIKŲ EISENOS NESKLANDUMAI
♦ PLOKŠČIAPĖDYSTĖ IR EISENOS SUTRIKIMAI
♦ PĖDOS DEFORMACIJŲ TAISYMAS ORTOPEDINIAIS INDĖKLAIS
♦ PRIIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
♦ STERILŪS ĮRANKIAI
PRIIMAME LIGONIUS TRIJOSE JUMS PATOGIOSE VIETOSE:
✗ ANCASTER, 352 WILSON ST. E. TEL 648-9176
✗ HAMILTON, 609 UPPER JAMES ST. TEL 388-3541
✗ HAMILTON, 255 MAIN ST. W. TEL 523-7944

Sesuo Bernadeta Matukaitė stovi šalia Matulaičio slaugos namų gyventojų, atvežtų į Lietuvos nepriklausomybės minėjimą Putname vasario 17 d.

Hamilton, Ontario

HAMILTONO LIETUVIŲ GIEDRAIČIO SPORTO KLUBO valdyba nustatė datas savaitgalių renginiams savo sodyboje: birželio 2 d. visuotinis klubo narių susirinkimas; birželio 8 d. Hamiltono kat. moterų renginys; birželio 23 d. šaulių gegužinė "Joninės"; liepos 11 d. Giedraičio klubo gegužinė; liepos 27 d. "Talkos" narių metinis renginys; rugpjūčio 11 d. medžiotojų-meškeriotojų gegužinė ir rugsėjo 11 d. klubo sezono veiklos uždarymas – gegužinė. Visi renginiai vyksta sekmadieniais, bet nenorintys klausytis šaudymo, gali renginius organizuoti bet kurią savaitės dieną.

Šiemet baigiasi valdybos kadencija. Dabartinė klubo valdyba sėkmingai klubą tvarkė ir jam vadovavo jau daugelį metų. Klubo pirmininkas J. Stankus jau daugiau kaip 20 metų sąžiningai, rūpestingai pirmininkauja. **J.K.**

KAZIUKO MUGĖ, skautų-čių surengta, vasario 24 d. praėjo sėkmingai. Skautiškais simboliais bei nuotraukomis papuošta Jaunimo centro salė (tuntininkės Silvijos Johnston ir Silvijos Otto nuopelnas), gražūs prekystaliai, gausūs rankų darbeliai traukė mugės lankytojus. Mergaites viliojo spalvinimo varžybos, paruoštos skautininkių T. Vilimienės ir R. Bagdonienės; visi domėjosi ir smulkių laimikių loterija. Lietuviškoms dainoms skambant, lankytojai vaišinosi lietuviškais valgiais, bandė laimę loterijose. Mugės rengėjai dėkingi tėveliams ir rėmėjams, prisidėjusiems darbu ir visokeriopa parama. O skautėms vadovaujančiai sesei Lisai, paukštyčių vadovei Ramonai, vilkiukų vadovui ps. Gailiui Senkui ir jo pavaduotojui p. Bartninkui, p. Pusdešrienei, H. Otto, br. Ričardui bei kitiems linkėtina ir toliau gražiai darbuotis Hamiltono skautijos labui. (Sutrumpinta pagal gautą D. Gut. pranešimą).

Delhi apylinkės KLB valdybos pirm. Teresė Pargauskienė taria įvadinį žodį per Vasario 16-tosios minėjimą Nuotr. I. Ross

Delhi-Tillsonburg, Ont.

VASARIO 16-TOSIOS proga aukojo: $70 – T. P. Pargauskai; $50 – V. P. Lapienis, A. K. Ratavičius; $40 – A. Klemkienė, J. Mačiulis; $25 – A. V. Ćuprinskai, O. P. Vėžauskai; $20 – St. Augustinavičius, B. Dirsienė, J. Gudinskas, J. Jocas, K. J. Jauneikos, B. Lukošienė, St. Vilimienė, J. Vitas; $15 – E. Rugienienė; $10 – A. Aleliūnienė, Z. Hermman, J. Pr. Pargauskas.

$20 – M. Vaškevičius; $100 – N.N.; $10 – R. Steer.

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 905 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Putnam, CT

N. PRADĖTOSIOS MARIJOS VIENUOLIJOS seserų vyriausia vadovė sesuo Ignė Marijošiūtė, gyvenanti Lietuvoje, atvyko aplankyti Amerikoje ir Kanadoje gyvenančių seserų. Dalyvavo posėdžiuose, pasitarimuose, o išvažiavimo dieną kartu su seselėm meldėsi už mirusią seserį a.a. Tereziną Grajauskaitę ir ją palaidojo Dangaus vartų kapinaitėse.

Daug laiko skyrė Matulaičio slaugos namuose gyvenančiom, slaugos reikalingom seselėm. Jų vis čia daugėja.

A.a. seselės Terezinos laidojimo dieną kovo 5, ses. Ignė susitiko su "Neringos" stovyklos vadovais. Jie buvo atvykę išreikšti užuojautos Danai Grajauskaitei, liūdinčiai dėl Tetukės mirties. Sesuo Ignė, vadovavusi stovyklai 25 metus, džiaugėsi matydama neringiečių nuoširdumą džiaugsmo ir liūdesio valandomis.

MATULAIČIO SLAUGOS NAMUOSE vasario 17 buvo minima Lietuvos nepriklausomybės šventė. Ją rengė JAV LB rytinio pakraščio apylinkė, vadovaujama Vytauto Alksninio. Rašytojas Paulius Jurkus iš Niujorko žavėjo susirinkusius paskaita apie Vysk. Motiejų Valančių, kurio 200 m. gimimo jubiliejų šventė Lietuva ir didesni JAV lietuvių apylinkės praėjusiais metais. Po rimtosios dalies, slaugos namų ir iš apylinkių suvažiavusius linksmino gražiabalsiai dainininkai – Vytautas Alksninis, Jusys, Romas Kezys ir Romas Drazdauskas, jaunos pianistės – Ona ir Emilija Rygelytės. Keletą Maironio poezijos posmų paskaitė Ramutė Wilson.

PRIEŠ VELYKAS VYKO REKOLEKCIJOS centriniame vienuolyne pasauliečiams. Vadovavo kun. Vaidotas Labauskas iš Lietuvos, studijuojantis JAV.

SEKANTIS RENGINYS, kuriam ruošiasi Putnamo seselių rėmėjų valdyba, balandžio 14 d. įvyksiantis "Neringos" stovyklos piniginiam vajui užbaigti koncertas. Jo programą atliks aukšto lygio menininkai – Danutė Mileikienė, mezzo-sopranas, ir pianistas Gabrielius Alekna. **Aldona Prapuolenytė**

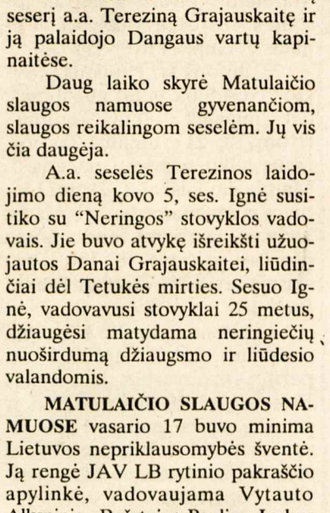

Buvusi stovyklos "Neringa" vadovė sesuo Ignė Marijošiūtė (dešinėje) ir dabartinė stovyklos vadovė Dana Grajauskaitė, torentietė, susitikusios Putname

Calgary, Alberta

PAMINĖTA LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖ. Š.m. kovo 9 d. dalis Kalgario lietuvių paminėjo Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Pirmininkas Alvis Karlonas Vasario 16-sios reikšmę aiškino pasirinktais sakiniais iš A. Šapokos Lietuvos istorijos. Mūsų moterų pagamintas maistas visus viliojo prie suneštinio stalo. Po skanios vakarienės buvo rodomos vaizdajuostės apie Sausio 13-sios įvykius Vilniuje, Medininkų tragediją. Abi vaizdajuostes paskolino Elytė Zubienė. Pilnos žiaurių vaizdų. Taip pat buvo rodomos ištraukos iš Pasaulio lietuvių tautinių šokių Toronte. Gautos vaizdajuostės apie Lietuvą ir apie galimybes plėsti prekybą Lietuvoje. Žmonėms pradėjus skirstytis, vyko loterija. Ištraukęs bilietą, žmogus galėjo pasiimti nuo loterijos stalo ką tik pats norėjo. Minėjimas, prasidėjęs 4 v.p.p., baigėsi apie 10 v.v. **Kęstutis Dubauskas**

Edmonton, Alberta

JUSTAS AUGIS yra vienas tų gerųjų edmontoniečių, kurie nuolatos remia Lietuvos našlaičius. Už jo dosnią auką - $300 "Vaiko tėviškės namams" prie Marijampolės nuoširdžiai dėkoja KLKM dr-jos centro valdyba.

KOSTAS ŽOLPIS atsiuntė $200 auką našlaičių kaimui "Vaiko tėviškės namai" savo žmonos Birutės Žolpienės 6 metų mirties sukakčiai paminėti. Gerajam aukotojui nuoširdžiai dėkoja – KLKM dr-jos centro valdyba

Westerose, Alberta

OZZIE LABUTIS per *Tėviškės žiburius* atsiuntė Lietuvos našlaičiams $200 auką, kuri bus perduota našlaičių kaimui "Vaiko tėviškės namai". Gerajam aukotojui nuoširdžiai dėkoja KLKM dr-jos centro valdyba.

New Britain, CT, lietuvių bendruomenės naujasis pirmininkas JUOZAS LIŪDŽIUS, pagarsėjęs savo keptais raguoliais Nuotr. S. Šimkuvienės

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Čikagoje yra leidžiamas naujas lietuvių savaitraštis *Amerikos lietuvis.* Apie jį rašoma Lietuvos dienraštyje *Lietuvos rytas* 2002.III.9. Laikraštį leidžia ir redaguoja 35 metų naujas ateivis iš Plungės Bronius Abrutis, gyvenantis Čikagoje. Pasak redaktoriaus, per pastaruosius metus laikraščio prenumerata išaugo penkis kartus. Šiuo metu šio leidinio, kainuojančio 75 JAV centus, spausdinama 1450 egzempliorių, iš kurių 950 siunčiami prenumeratoriams ir 500 parduodami kepyklose bei parduotuvėse Čikagoje. Laikraštį skaito Indianos, Floridos, Niujorko, Klyvlando lietuviai. Apie 80 nuošimčių *Amerikos lietuvį* skaito naujieji ateiviai.

Broniui Abručiui ir jo žmonai kelią į Ameriką atvėrė žmonos laimėta žalioji kortelė, leidžianti gyventi ir dirbti JAV-se. B. Abrutis, turintis vidurinį išsilavinimą ir laikantis save savamoksliu verslininku, Rusijoje pardavinėjo rankomis siūtus krepšius. Vėliau susidomėjo leidybos verslu. Plungėje pradėjo leisti laikraštį *Plungė,* besivaržantį su Plungės *Žemaičiu* ir *Brasta.* Pritrūkus pinigų, laikraštį pardavė kitai bendrovei, pasilikdamas ir toliau jo redaktoriumi bei padarydamas jį populiariausiu laikraščiu Plungėje. Atvykęs į Ameriką darbavosi vienoje įmonėje. Susitaupęs pinigų, nusipirko kompiuterį ir įsigijo lietuvių kalba reikalingą programų įrangą iš Lietuvos. *Amerikos lietuvis* leidžiamas redaktoriaus bute. Be redaktoriaus, darbuojasi žurnalistai V. Ragauskaitė ir E. Šulaitis. Administracijos reikalus tvarko S. Tamašuitytė, tekstus renka J. Černiauskas.

Brazilija

A. a. Juozas L. Krumzlys, 43 metų amžiaus, mirė š.m. sausio 6 d. Vila Zelinos ligoninėje. Velionis gimė 1959 m. vasario 22 d. Vila Zelinoje, lietuvių telkiny. Mokėsi lietuvių mokykloje, Šv. Mykolo gimnazijoje ir technikos institute. Būdamas 29 metų vedė Rosely ir susilaukė sūnaus Petro Higor. Darbavosi autobusų vairuotoju. Susirgo vėžio liga, buvo padarytos kelios operacijos, bet nesėkmingai. Velionis, dalyvaujant daugeliui žmonių, palaidotas Šv. Petro kapinėse, Vila Alpinoje. Religines apeigas atliko kun. P. Rukšys. Jo liūdi žmona Rosely, sūnus Petras, tėvai Juozas ir Vanda bei kiti artimieji. (*Mūsų Lietuva* 2002 m. 1 nr.).

Australija

Geelongo lietuvių skautų "Židinio" metinė sueiga įvyko š.m. sausio 20 d. Lietuvių Namų patalpose. Sueigą pradėjo "Židinio" tėvūnas L. Bungarda. Tylos minute buvo pagerbti mirę "Židinio" nariai S. Bungardienė ir V. Paškevičius. Sueigoje dalyvavo 24 nariai. Jai pirmininkavo v. s. K. Starinskas, sekretoriavo v.s. V. Mačiulis. Tėvūnas L. Bungarda metiniame pranešime pažymėjo, kad buvo sušauktos 6 sueigos, surengtos 3 išvykos. Per Užgavėnes židiniečiai kepė blynus, o per Atvelykį ritino margučius. Prisidėta konkrečiu darbu prie Motinos dienos minėjimo. Taipgi surengtas vysk. M. Valančiaus 200 metų gimimo sukakties minėjimas. Iždo v.s. N. Bratan padarė iždo pranešimą. Naujų valdybos rinkimų nebuvo, nes susirinkimo paprašyta buvusioji valdyba pasiliko kitai kadencijai. Nutarta ir šiais metais neblogiau darbuotis, kaip ir praeitais metais. Sueiga baigta *Lietuva brangi.* Po to vyko suneštinės vaišės (*Mūsų pastogė* 2002 m. 6 nr.).

Prancūzija

A. a. Ugnė Karvelis (Cortazar), 66 metų amžiaus, Lietuvos ambasadorė prie UNESCO, rašytoja, literatūros kritikė ir vertėja, mirė š.m. kovo 4 d. Paryžiuje, po sunkios ligos savo bute. Velionė gimė 1935 m. birželio 13 d. Noreikiškėse, Kauno apskr. Berlyne nuo 1940 m. mokėsi privačioje vienuolių mokykloje, o 1943-1944 Kauno "Aušros" gimnazijoje. Studijavo 1945-1950 m. Tiubingeno universitete Vokietijoje, vėliau Sorbonos Prancūzijoje, Kolumbijos universitete Niujorke. Baigusi mokslus, darbavosi Prancūzijos dienraščio *Expresse* tarptautinės politikos skyriuje ir garsioje Gallimard leidykloje. Taipgi rašė literatūros kritikos straipsnius į Prancūzijos, Vokietijos, Pietų Amerikos spaudą; išvertė žymiausių lietuvių poetų ir prozos kūrybos. Lietuvoje 1992 m. išleistas autorės romanas *Rytoj traukinių nebus.* Velionė nuo 1933 m. iki mirties buvo nuolatinė Lietuvos ambasadorė prie UNESCO.

Ugnė Karvelis įsteigė Prancūzijos ir Lietuvos draugiją, spėdama įgyvendinti du iš trijų užmojų puoselėti lietuvių kultūrą pasaulyje. Lietuvos ambasados pastangomis Lietuva buvo priimta stebėtojos teisėmis į Tarptautinę frankofonijos organizaciją. Taipgi jai pavyko sėkmingai surengti viename garsiame Paryžiaus Orsė muziejuje M. K. Čiurlionio dailės parodą ir išleisti jos kapitalinį sąrašą. Ji taip pat pasirūpino, kad į UNESCO paveldą būtų įtraukta Kuršių Nerija, Vilniaus senamiestis, Lietuvos kryždirbystės menas. Ji aktyviai pernai dalyvavo surengtoje konferencijoje paskelbtiems Civilizacijos dialogo metams pažymėti. Jai pritrūko laiko atlikti paskutinį užmojį – išleisti lietuvių poezijos antologiją prancūzų kalba ir užbaigti knygą apie savo vyrą, žinomą Argentinos rašytoją Julio Cortazar. Prieš pat mirtį per savo bičiulį perdavė paskutinius savo linkėjimus mylimiems lietuviams. (ELTA)

Lenkija

Lietuvos konsulas Seinuose J. Kindurys praėjusių metų paskutiniame "Aušros" numeryje pasisako apie 2001-muosius metus. Neblogi metai buvę todėl, kad Seinų gimnazijoje išlikusios lietuviškos klasės. Jis tikisi, kad ateityje šioje vietovėje gali įsisteigti grynai lietuvių gimnazija. Jis taipgi džiaugiasi, kad pavyko pagerinti vietos lietuvių ir lenkų santykius. Nedžiugu – Punske nebaigta Lietuvių kultūros namų statyba. Seinų Lietuvių namų direktorius A. Nevulis taipogi džiaugiasi, kad lietuvių tėvų ir organizacijų atstovų pastangomis neleista Seinų gimnazijoje panaikinti lietuviškų klasių . Tai buvusi arši kova, panaši į kovą dėl lietuviškų pamaldų Seinų bazilikoje. Apskritai būklė gerėjanti, yra vilčių, kad Seinuose bus pastatyta ir įsteigta lietuvių mokykla. Blogai esą, kad Punsko sveikatos centre tebėra pasienio užkarda. Vertas paminėjimo užmojis įsteigti Lietuvių Namuose muziejų, kuriame būtų kaupiama medžiaga iš Seinijos krašto. Taip pat tikimasi, kad pavyks įsteigti vysk. A. Baranausko vardo fondą, kuris tvarkytų Lietuvių Namų reikalus. Kun. A. Kesilis džiaugiasi, kad jį, atvykusį iš Lietuvos, palankiai priėmė ir lenkai ir lietuviai. Tik pasiilgstąs namų, ypač nuostabaus Vilniaus. Kunigą taip pat liūdina konfliktai tarp lietuvių ir lenkų (*Aušra* 2001 m. 24 nr.). **J. Andr.**

Pirmasis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –
"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125
Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos. Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.
AKTYVAI PER 43 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		PASKOLAS	
kasd. pal. čekių sąsk. iki	0.75%	Asmenines nuo	6.50%
santaupas	1.00%	nekiln. turto 1 m.	4.90%
kasd. pal. taupymo sąsk.	0.75%		
INDĖLIAI:			
90 dienų indėlius	1.25%		
180 dienų indėlius	1.25%		
1 m. term. indėlius	1.60%		
2 m. term. indėlius	2.35%		
3 m. term. indėlius	3.10%		
4 m. term. indėlius	3.35%		
5 m. term. indėlius	4.25%		
RRSP ir RRIF (Variable)	1.00%		
1 m. ind.	2.35%		
2 m. ind.	2.85%		
3 m. ind.	3.60%		
4 m. ind.	3.85%		
5 m. ind.	4.25%		

• Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai.
• Narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu 3 mil. dol. ir Kanados valdžios iki $100,000.00 sumos draudimu
Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"
MASTER CARD KREDITO KORTELĖ – INTERAC KORTELĖ
TINKLALAPIS: www.talka.net

San Diego tautinių šokių grupė "Jūra", vadovaujama Stasio Milašiaus, atliko dalį meninės programos Nepriklausomybės šventėje, kurioje dalyvavo 140 žiūrovų (2002.II.24)

Žydai Lietuvos nepriklausomybės kovose

Čia pateikiama santrauka prof. Dov Levino tuo pavadinimu straipsnio apie žydų dalyvavimą 1918-1923 metais lietuvių kovose prieš bolševikus, vokiečius, bermontininkus, rusų baltagvardiečius ir lenkus. Aprašoma ir žydų karo veteranų sąjungos veikla nepriklausomybės metais. Straipsnis buvo paskelbtas prieš 20 metų Izraelio žurnale *Kivunim* hebrajų kalba (Jono Morkaus vertimas į lietuvių kalbą). Dabar šis straipsnis pasiekė ir *TŽ* redakciją.

Karo pabaigos suirutė

Pirmajam pasauliniam karui baigiantis, Baltijos kraštuose žydų buvo beveik ketvirtis milijono, įskaitant sugrįžtančius iš Rusijos. Kai kurie iš jų buvo atitarnavę caro kariuomenėje, turėjo šiokią tokią karinę patirtį. Pirmaisiais nepriklausomybės kovų metais į žydus kreipdavosi visos kovojančios pusės ir visaip traukė prie savęs – raštu, žodžiu, netgi išleisdavo atsišaukimus *jidiš* kalba. Bent jau iš pradžių žydų dalyvavimas skirtingose kariuomenėse buvo spontaniškas ir nenuoseklus. Savanorių buvo mažiau nei tų, kurie buvo mobilizuoti. Paskatos jungtis prie vienų ar kitų buvo lemiamos toje apylinkėje vyraujančių bendrų nuotaikų. Tarp žydų, kovojusių Baltijos tautų ir Lenkijos pusėje, buvo ir dvarininkų, ir varguolių, turinčių akademinį išsilavinimą ir visiškų bemokslių; kaimiečių buvo daugiau negu miestelėnų. Vidutinis žydų karių amžius (išskyrus gydytojus ir karininkus) buvo tarp 18 ir 22 metų.

Tik pradėjus 1918 m. lapkritį steigti Lietuvos kariuomenę, 1919 m. sausį Raudonoji armija veržėsi į Rytų Lietuvą Kauno link su trimis divizijomis. Tarp jų buvo ir *Lietuviškoji divizija* su beveik 7,000 karių. Joje buvo nemažai žydų. Žydų reikalų komisariatas Gudijoje ir Rytų Lietuvoje ragino juos stoti į "Vilniaus pulką, kuriame bus ir atskira žydų kuopa". Nemažai 1888-1895 m. gimimo žydų iš Rytų Lietuvos buvo bolševikų mobilizuoti.

Lietuva laimi

1919 m. vasarį Lietuvos savanoriai sustabdė bolševikus Jiezno ir Alytaus apylinkėse. Lietuvius vis labiau ėmė remti vokiečių karinės pajėgos, amuniciją teikė anglai, amerikiečiai, prancūzai. 1919 m. kovo 3 d. Lietuvoje buvo paskelbta 1897-1898 m. gimusių visuotinė mobilizacija. 1920.VII.12 Lietuva ir sovietinė Rusija pasirašė taikos sutartį. Lietuviai atsisuko kovoti prieš bermontininkus, kuriuos 1919 m. gruodį išvijo iš Lietuvos. Kovos su lenkais truko ilgiau, smulkūs susidūrimai vyko iki 1923 m.

Kariniai veiksmai, turėję lemti Lietuvos nepriklausomybę, prasidėjo glaudžiai bendradarbiaujant valstybinės reikšmės reikalais tarp lietuvių vadovybės ir žydų mažumos atstovų. Lietuvos vyriausybėje buvo įsteigta Žydų reikalų ministerija, kuriai vadovavo žydas ministeris; dar du žydai ėjo ministerių pavaduotojų pareigas. Vyko pasitarimai ir diskusijos, kokio masto autonomija bus suteikta žydų mažumai. Todėl nenuostabu, kad pavojaus valandą Lietuvos vyriausybei pakvietus stoti savanoriais į kariuomenę (kvietimas buvo paskelbtas ir *jidiš* kalba) sulaukta palankaus atgarsio žydų bendruomenėje. Šimtai žydų, ypač Vidurio ir Pietų Lietuvoje, stojo į besikuriančios kariuomenės dalinius ir sykiu kovojo pirmuosiuose mūšiuose prieš bolševikus.

Incidentai

Panašiai, kaip ir kitose valstybėse, žydai Lietuvoje dažnai atsidurdavo "tarp kūjo ir priekalo". Kartais lietuviai kaltindavo žydus, kad jie aktyviai remia Raudonąją armiją. Pvz. atėmus iš bolševikų Panevėžį, lietuvių kariai apkaltino žydus, kad tie neva šaudę į juos pro langus. Paremdami "savo" karius, lietuviai surengė pogromą prieš Panevėžio žydus. Panašių reiškinių būta ir Ukmergėje, Anykščiuose, Radviliškyje ir kitur.

Spaudžiant žydų benruomenei buvo sudarytos tyrimo komisijos ir kai kur išpuolių kaltininkai buvo paduoti į teismą. Žydų reikalų ministeris dr. Maksas Soloveičikas žydams pareiškė esąs patenkintas Lietuvos vyriausybės reakcija į incidentus ir ragino veikliau bendradarbiauti. Neabejotina, kad šie įvykiai sukėlė slogų įspūdį ir iš dalies ataušino žydų pirmykštį entuziazmą, bet netrukus paskelbta visuotinė mobilizacija papildė kariuomenės eiles ir žydais.

Kovose su lenkais

Prasidėjus kovoms su lenkais, o ypač netekus Vilniaus, žydų bendruomenėje vėl grįžo entuziazmas padėti Lietuvai. Tuo metu Lietuvoje lygiagrečiai su Žydų reikalų ministerija jau veikė įstatymų leidybos ir vykdomosios institucijos, taip pat ir žydų frakcija seime. Žydų veikėjai pasmerkė lenkų agresiją kaip priešingą žydų interesams. Lietuvos seimo narys ir tautos tarybos pirmininko pavaduotojas O. Finkelšteinas tuo metu pareiškė: "Karas apskritai yra nelaimė, o karas su lenkais – dviguba nelaimė. Kare grumiasi kariaunos, o čia lenkų gaujos "kovoja" prieš gyventojus žydus ir laimi pergalę prieš beginklius senius, moteris ir vaikus. Aš, kuris prieš pusantrų metų triskart patyriau pogromus Vilniuje, šauksiu garsiau už visus: visi pakilkite ginti tėvynės!" Tie raginimai tiksliai išreiškė tikruosius daugelio Lietuvos žydų jausmus. Žydai prisidėjo gausiomis aukomis prie Tautos tarybos paskelbtų rinkliavų, ragino jaunus vyrus stoti savanoriais į kariuomenę ir Šaulių sąjungą. Pasak to meto žydų spaudos, vien Kaune atsirado 64, o provincijoje dar 30 savanorių. 1919-1920 metais Kaune buvo maždaug 200 žydų šaulių, kurie vakarais rinkdavosi į karinius kursus, o naktimis eidavo sargybas įvairiose gatvėse.

Entuziazmas tęsiasi

Apie patriotinį pakilimą žydų jaunimo tarpe, žydų skautų vadovas E. Beilesas, tuo metu mokęsis hebrajų gimnazijos VIII klasėje, sako: "Vieną šeštadienį Kauno gatves užtvindė žydai pabėgėliai iš Vilniaus. Ant pečių jie nešėsi savo lagaminus ir ryšulius. Šių pabėgėlių papasakotas siaubas apie lenkų tyčiojimąsi iš Vilniaus žydų per vieną naktį pavertė žydus aistringais lietuvių sąjungininkais... daugiau nei 100 vyrukų netrukus išsirikiavo karine rikiuote priešais lietuvių partizanų būstinę ir vienbalsiai pasiprašėme priimami į kovą prieš lenkus".

Daugelis žydų savanorių ir kariuomenės šauktinių dalyvavo mūšiuose prieš lenkus prie Širvintų, Giedraičių, Seinų ir kitur. Dalis jų buvo sužeisti, kai kurie pateko į nelaisvę. Keli buvo pagerbti ir apdovanoti pasižymėjimo ženklais. Daugelyje vietovių (Alytuje, Marijampolėje ir Ukmergėje) žydės moterys padėdavo kareiviams ruošdamos maistą, teikdamos medicininę pagalbą ar kitaip sušelpdamos. Uolus ir spontaniškas žydų dalyvavimas Lietuvos karinėse struktūrose tęsėsi per visą susidūrimų su lenkais laiką. Laisvinant Klaipėdą žydų indėlis buvo kuklesnis, bet Klaipėdos išlaisvinimo tarybos sekretoriumi buvo žydas G. Valkauskas (Elimor).

Lietuvos karininkų mokykloje pirmose laidose buvo tik vienas kitas žydas, o į IV laidą (per kovų su lenkais įkarštį) įstojo 30 žydų jaunuolių. Trys iš jų kursą baigė. Vienas iš jų, N. Kirsnianskis, savo atsiminimuose paaiškino, kodėl nedaug žydų baigė: viena, Lietuva nepageidavo karininkų žydų, antra, žydai jaunuoliai karininko tarnybos nelaikė iššūkiu.

Truputis statistikos

Lietuvos kariuomenės koviniuose daliniuose tarnavo tik 7 žydai karininkai, kurių keli buvo tarnavę caro kariuomenėje. Medicinos daliniuose jų buvo nemažai. Vienas iš jų, gyd. M. Dembovskis, vėliau pasiekęs plk. ltn. laipsnį, savo atsiminimuose mini, kad sanitarais dirbo miestelėnai žydai, nes jie buvo "atidesni ir labiau įgudę negu jų kolegos kaimiečiai".

Remiantis prieinamais duomenimis, Lietuvos nepriklausomybės kovose dalyvavo apie 2,000 žydų karių, savanorių ir šauktinių, apie 50 žuvo mūšiuose. Žydų kariams buvo įteikta dešimtys apdovanojimų bei pasižymėjimo ženklų, neišskiriant ir Vyčio kryžiaus. Gen. S. Raštikis vėliau apie juos atsiliepė: "Aš galiu patvirtinti, jog pats savo akimis turėjau progos stebėti žydų karių drasą ir pasiaukojimą mūsų kariuomenėje nepriklausomybės kovų metu. Kariniame dalinyje, kuris buvo mano žinioje, tarnavo keli savanoriai žydai. Jie įrodė esą tikri didvyriai ir buvo tikro heroizmo pavyzdžiu".

Lietuvos žydų parama

Lietuvos žydai ir jų institucijos Lietuvos kariuomenėje tarnavusiems žydų kariams rodė simpatiją ir pagarbą. Pravedė kelis paramos vajus, tiekdavo košerinį maistą, priimdavo į šeimas pasisvečiuoti žydų karius, dislokuotus tose apylinkėse. Lietuvos rabinų sąjungos valdyba rūpinosi, kad žydai kariai būtų aprūpinti košeriniu maistu ir gautų atostogų per žydų šventes, kaip *Roš hašana (Naujieji metai), Jom kipur (Permaldavimo diena) ar Sukot (Palapinių šventė)*. Kartais vietinės bendruomenės pasirūpindavo jais, bet buvo pasiūlymų už žydų surinktus pinigus nupirkti kareiviams kelionės bilietus į namus ar kitą pasirinktą vietovę. Į rabino Kaplano skundą, kad per šventes žydų kariai nebuvo išleisti atostogų, Krašto apsaugos ministerija atsakė, kad "joks įstatymas griežtai neįpareigoja ministerijos išleisti žydus karius per šventes, tačiau ji turi tokią teisę, kurią žydų karių labui panaudoja 'tik leidžiant galimybėms'". Kultūrinėj veikloj, atrodo, žydų bendruomenės nesistengė kariams padėti, bet patys kariai rūpindavosi, kad būtų žydiškų knygų kuopų bibliotekose, ir kad daliniai įtrauktų žydų atstovą į jų kultūros komisijas.

Santykių atvėsimas

Nors kariuomenės daliniuose su žydais buvo elgiamasi taktiškai, bet valstybės įstatymais buvo mėginama žydų teises apkarpyti. 1919 m. birželį priimtas

(Nukelta į 6-tą psl.)

Ryžtingoji Lietuvos misionierė

Vienuolės Aldonos Kezytės, ACJ, viešnagė Čikagoje

EDVARDAS ŠULAITIS

Jėzaus Širdies tarnaičių vienuolijos narė Aldona Kezytė iš Šiaulių per Atlantą Amerikon atskrido jau penktą kartą. Tačiau vasario 12 d. Čikagoje prasidėjęs jos vizitas turbūt yra pats svarbiausias.

Šį kartą vienuolė turi ir specialią misiją – dalyvauti jos neseniai Lietuvoje išleistos knygos *Esame nenaudingi tarnai* sutiktuvėse. Jos 224 puslapius turinti knyga, savo puslapiuose atskleidžianti šios vienuolės neeilinius darbus Lietuvoje, Gruzijoje ir Armėnijoje, per trumpą laiką tapo plačiausiai skaitomu leidiniu ne tik Čikagoje, bet ir jos apylinkėse.

Pirmą kartą su vienuole Aldona Čikagos lietuviai turėjo progą susipažinti kovo 3 d. ALTV televizijos laidoje. Dalyvavo ir jos brolis, buvęs jėzuitų kunigas Algimantas Kezys, kurio meniškomis nuotraukomis yra iliustruota ši knyga.

Kovo 8 d. knygos sutiktuvės Jaunimo centro rūmuose įsikūriusioje Čiurlionio galerijoje sutraukė netikėtai didelį tautiečių būrį. Šią vakaronę vedė A. Kezys, tolimesnei programos daliai vadovauti pakvietęs Kauno Maironio literatūrinio muziejaus darbuotoją Virginiją Paplauskienę, kuri dabartiniu metu Čikagoje renka medžiagą apie išeivijos rašytojus. Viešnia iš Kauno, paskaičiusi kelias knygos ištraukas, pakvietė jos autorę papasakoti įdomesnius momentus iš savo gyvenimo.

"Per 14 misionieriavimo metų Gruzijoje ir Armėnijoje sesuo Aldona turėjo daug įsimintinų ir giliai sąmonėje bei širdyje įsirėžusių atsiminimų. Sunku suprasti ir įsivaizduoti, kaip ši trapi ir jautri seselė galėjo atlikti sunkų ir ne kiekvienam vyrui pakeliamą darbą", – kalbėjo V. Paplauskienė.

O pati sesuo Aldona tikrai daug ką klausytojams atskleidė savo pasakojimuose. Pasirodė, kad ji ne tik mokėjo gražiai darbuotis misijoje, bet ir sugeba vaizdžiai bei įtikinančiai savo mintis perduoti. Net ir kai kurie aktoriai šios Dievo dovanos jai galėtų pavydėti.

Kovo 10 d. čia minima knyga buvo pristatyta Cicero lietuvių telkinio gyventojams po lietuviškų pamaldų Šv. Antano par. šventovėje. Parapijos pastate tradicinei sekmadienio kavutei susirinkusieji tautiečiai galėjo susipažinti su viešnia iš Lietuvos ir jos knyga.

Panašios knygos ir jos autorės sutiktuvės įvyko kovo 17 d. PLC Centre Lemonte. Ten po pamaldų Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos koplyčioje apie šią neeilinę knygą kalbėjo kun. Algirdas Paliokas ir pati sesuo Aldona.

Beje, vienuolė Aldona savaitei buvo išvykusi į Bostoną, kur gyvena jos sesuo Aldona (jos kitas brolis Romas yra įsikūręs Niujorko apylinkėse). Čikagos padangėje viešnia iš Šiaulių žadėjo išbūti iki balandžio vidurio, o tada – pajudėti atgal į namus.

Šią knygą galima įsigyti A. Kezio "Galerijoje", 4317 Wisconsin, Stickney, IL 60402. USA. Jos kaina – 10 dol.

Vaizdas iš ALDONOS KEZYTĖS, ACJ, knygos "Esame nenaudingi tarnai" sutiktuvių Čikagos Čiurlionio galerijos patalpose. Apie šią knygą kalba Kauno Maironio literatūrinio muziejaus darbuotoja VIRGINIJA PAPLAUSKIENĖ Nuotr. Ed. Šulaičio

Viešnia iš Kauno – Maironio literatūrinio muziejaus darbuotoja VIRGINIJA PAPLAUSKIENĖ kalbasi su žurnalistu EDVARDU ŠULAIČIU vienuolės A. Kezytės knygos sutiktuvėse

Nuotr. Vilijos Vakarytės

Vyšniauskų šeimos tragedija Palestinoje

Neseniai perskaičiau žinomo moksliininko, keliautojo Antano Poškos knygą *Judėjos slėniais ir aukštumomis,* išleistą 1996 m. Vilniuje *Džiugo* leidykloje, 48 psl. skyrelį *Vyšniauskų šeimos tragedija.* Ten kalbama apie Vyšniauską iš Vilkaviškio apskrities, Gražiškių valsčiaus, Krašauskų kaimo, kuris sprendžiant pagal skirsnio datas, apie 1886 m. emigravo į Ameriką, o apie 1908 m. atvyko į Šventąją žemę. Palestinoje gyveno 4 sūnūs ir 5 dukterys. Tai vienintelė iki šiol žinoma lietuvių šeima, tuo metu gyvenusi Palestinos žemėje. Drįstu manyti, jų palikuonys šiuo metu kur nors pasaulyje gyvena ir laiko save lietuviais.

Aš esu iš to paties kaimo, gimęs 1946 m., mano pavardė taip pat Vyšniauskas. Šiame kaime nuo senų laikų mes, Vyšniauskai, buvome vieninteliai. Be abejonės, tai mūsų giminės. Čia pridedu ir minėtos knygos ištrauką.

Dr. Valentinas-Pijus Vyšniauskas

Vyšniauskų šeimo tragedija

Pavakary atvykstame į Jebno kaimą. Ir čia iš visų pusių su neapykantos riksmu subėga dideli ir maži arabai, tad norėdami išvengti susidūrimo, greit išsinešdiname. Jebno kaimas stovi kiek pakiliau, taigi ir kelias dar šiaip taip pravažiuojamas.

Jebne, kaip vėliau pats pasakojo, 1920 m. prie geležinkelio statymo dirbęs žydelis Ribovskis iš Vilkaviškio. Kartą ištroškęs jis atėjęs prie šulinio vandens ir paprašęs arabiškai kibiro. Tada netoli šulinio stovėjusi jaunesnė moteriškė šūktelėjusi toliau buvusiai seseriai.

– Moč, moč, žyds vandens nori!

– Ar jūs ir lietuviškai kalbate, – paklausė nustebęs Ribovskis.

Jos tada nieko neatsakė, tik viską metusios nubėgo namo, pasakojo toliau Ribovskis. Po kiek laiko, man dar dirbant prie geležinkelio, lazdomis pasiremdamas atėjo žilas senelis ir pradėjo klausinėti, kur čia esama lietuvių. Pasisakiau, kad esu iš Lietuvos. Jis tada pradėjo man pasakoti, savo gyvenimą. Jis esą kilęs iš Vilkaviškio apskrities, Gražiškių valsčiaus, Krašauskų kaimo. Pavardė – Vyšniauskas. Dar prieš trisdešimt ketverius metus palikęs Lietuvą ir iškeliavęs į Ameriką. Ten pasisekė uždirbti pinigų ir prieš dvylika metų atvažiavęs aplankyti šventosios žemės. Čia jam labai patikę. Nusipirkęs žemės ir įsitaisęs apelsinių plantaciją. Viskas sekėsi gerai. Turįs keturis sūnus ir penkias dukteris. Iš Palestinos nebemanąs niekur keliauti, nes čia esą geriausia gyventi.

Kai jam Ribovskis pradėjęs pasakoti apie Lietuvą, tapusią nepriklausoma valstybe, ir kad jis pats buvęs Lietuvos kareivis, kariavęs su bermontininkais ties Radviliškiu, buvęs sužeistas už Lietuvą kariaudamas, senutis taip susijaudinęs, jos visą valandą verkęs, jį apsikabinęs, bučiuodamas jam rankas. Kol Ribovskis dirbęs prie Jebno geležinkelio statymo, dažnai užeidavęs į jų namus, ir senelis prašydavęs pasakoti apie Lietuvą.

Senelis ir vaikai užsidegę noru kuo greičiausiai grįžti į Lietuvą ir jai atiduoti savo sutaupytus skatikus, – apie šimtą dvidešimt penkis tūkstančius anglų svarų. Bet tada Palestinoje dar nebuvę Lietuvos konsulo ir jis pats negalėjęs jam patarti, kaip grįžti į Lietuvą. Ribovskiui išvažiuojant iš Jebno, senukas jau siūlęs savo apelsinų sodą ir rengęsis su šeima parvažiuoti į Lietuvą, norėdamas savo akimis pamatyti lietuvių kareivius, atstovus ir ministerius. Net ir Ribovskiui kuriantis Palestinoje, senukas nepagailėjęs pinigų jam padėti.

Kai po 1921 metų žudynių Ribovskiui vėl tekę būti netoli Jebno, užsukęs į miestelį, norėjęs pažiūrėti, kaip Vyšniauskai begyvena, ir padėkoti jam už pagalbą. Bet jo namų vietoje radęs tik griuvėsius. Plantacija buvusi išlaužyta ir pradėta ganyti. Iš aplinkinių arabų sužinojęs, kad senutis miręs dar prieš žudynes, o per žudynes buvo sugriauti jo namai. Kur dingo jų šeima – niekas nepasakęs. Ją turbūt arabai visą išpjovę, jeigu laiku nesuspėjo pabėgti. Ribovskis to paklausęs ir šeicho. Šis atsakęs, kad Vyšniauskų žemei reiškęs prentenzijų vietos efendi (dvarininkas), iš kurio Vyšniauskai buvo tą žemę nupirkę.

Tai toks liūdnas likimas gal vienintelės lietuvių šeimos Palestinoj. Šiuo metu Vyšniauskų žemę valdo arabai ir, atsistatę namus, ten gyvena.

Mūsų veiklos baruose

K. STANKIENĖ

Apie išdavystes

Atsiliepiant į *TŽ* nr. 10 Vedamąjį, norėtųsi kiek plačiau aptarti šią KLB ir dabar labai aktualią problemą – išdavystes. Žinome, kad per visą sovietmetį ir čia būta nemažai didesnių ar mažesnių išdavysčių, priešo pastangų suskaldyti bei susilpninti išeivių jėgas, infiltruoti savo agentus, skleisti dezinformaciją. Nedaug kas pasikeitė ir dabar, siekiant nusikratyti sovietinio paveldo. Tos pačios griaunančios jėgos dirba savo juodą darbą ir toliau. Dažnai skaitome apie naujai infiltruojamus agentus į įvairių kraštų lietuvių bei kitų kraštų bendruomenes. O atrodo reikia tiek nedaug, kad į vadovaujančiųjų ar kitas svarbesnes pareigas nepatektų atsitiktiniai asmenys. Šie visi turėtų savo laiku pristatyti jų pačių ranka parašytas ir pasirašytas autobiografijas: kur ir kada gimęs, kur mokėsi, koks išsilavinimas, išvardinti visas darbovietes bei einamas pareigas. Ir dar vienas labai svarbus klausimas – ar priklausė kuriai nors partijai, ar dirbo KGB. Visi šie duomenys bei faktai įmanomi patikrinti ir labai greitai. Šiuo būdu išvengtume daugelio nesusipratimų, nusivylimų, moralinių bei materialinių nuostolių, kartu apsaugotume ne vieną nuo įtarinėjimų, neteisingų apkalbų.

Apie Kanados lietuvių bendruomenę

TŽ nr. 7 išspausdintos naujausios žinios apie PLB veiklą ir darbus Vakarų pasaulyje. Ši apžvalga buvo įdomi, nes supažindino su daugelio kraštų lietuvių bendruomenių dabartiniais statistiniais duomenimis, darbo barais bei problemomis. Nustebino tik labai skurdi informacija apie Kanados lietuvių bendruomenę. O juk ir bendruomenė dar čia nemaža ir veikla gana pastebima. Gal tik reikėtų labiau išsiaiškinti KLB struktūrą, pavaldumą bei ryšius tarp KLB tarybų, Toronto apylinkės tarybų, krašto tarybų ir t.t.

Prestižinis Bendruomenės centras

Prestižiniame centre, įsikūrusiame visame Toronto Lietuvių Namų antrajame aukšte, turėtų savo darbo vietas ir KLB pirmininkas bei pavaduotojai bei kiti įžymūs veikėjai, globojantys atvykstančius svečius tiek iš Lietuvos, tiek iš viso pasaulio kraštų. Nepakanka paskelbti vieno ar kito svečio apsilankymą maitinimosi salėje. Tai per skurdi informacija, dažniausiai apimanti privačiai atvykstančius. Prestižinį KLB centrą įvertintų visi – ir politiniai veikėjai, ir menininkai bei meno kolektyvai, taip pat svečiai, pasirašę garbės svečių knygoje, gavę reikiamą informaciją. Centro vedantysis šiuos apsilankymus apžvelgtų spaudoje.

Taip pat pageidautina, kad naujai išrinktą ar paskirtą KLB pirmininką pristatytų per spaudą su visa išrinktojo praeitimi, nuopelnais bendruomenei. Nė viena taryba nėra to padariusi, o bendruomenės nariams įdomu, kas jiems vadovauja.

PADĖKA

A†A

MYKOLAS ZABULIONIS

mirė 2002 m. vasario 22 d. Palaidotas

Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje, Ontario.

Esame labai dėkingi Prisikėlimo parapijos kunigams už aukotas Mišias ir kun. P. Šarpnickui, OFM, už maldas prie karsto. Padėka vargonininkei už gražias giesmes, visiems atsilankiusiems koplyčioje ir velionį palydėjusiems į kapines bei visiems, užprašiusiems Mišias. Nuoširdus ačiū už gėles, M. Povilaitienei už aukų rinkimą. Ačiū šeimininkei J. Gurklienei už paruoštus pusryčius.

Liūdesyje likę – *žmona ir visi giminės*

Žydai Lietuvos nepriklausomybės...

(Atkelta iš 5-to psl.)

įstatymas visiems kariams duoti nuo 8 iki 20 dešimtinių (priklausomai nuo žemės kokybės) ploto sklypą, medienos, statybos medžiagų ir 80 svarų grūdų. 1920 m. birželį seime buvo priimta pataisa, pagal kurią žemė duodama tiktai kariams, kurie patys galėtų ją dirbti, o nustatyti, kas galės ją dirbti, *teisę turės vietinė valdžia*. Pajutę diskriminacijos pavojų žydai protestavo kariuomenėje ir seime, bet nelaimėjo.

Lietuvių visuomenėje prasidėjo antižydiškos tendencijos. Buvo išpuolių, per kuriuos ne sykį nukentėjo ir kariuomenėje tarnavę žydai, net ir karininkai. Karinė struktūra neleido kariams žydams griežčiau atsikirsti, bet šaulių sąjungos nariai reaguodavo griežčiau, protestuodavo prieš šaulių laikraštyje *Trimite* pasirodžiusius antižydiškus pasisakymus bei straipsnius, bet be jokių rezultatų. Todėl apie 1923 metus Šaulių sąjungoje žydų labai sumažėjo, kariuomenėje sumažėjo žydų karininkų, išskyrus keletą gydytojų ir kitokių specialistų.

Mažinama žydų autonomija

Pasibaigus Baltijos valstybių nepriklausomybės kovoms, karo pajėgos buvo sumažintos. Nuostatuose, liečiančiuose žydus, buvo įvesta speciali priesaikos forma (prisiekiama Abraomo, Izaoko ir Jokūbo Dievo vardu); buvo atleidžiami ješivų studentai, rabinai ir teisėjai nuo karinės tarnybos. Bet žydų bendruomenių metrikacijos darbuotojai turėjo kasmet pristatyti valdžiai duomenis apie vyrus, kuriems sukanka 21 metai amžiaus.

Kai Lietuvoje buvo panaikinta dauguma žydų autonomijos teisių, ir tautininkai užvaldė renkamąsias institucijas bei kariuomenę, karinė valdžia neskatino žydų į vadovaujančias pareigas ar tapti specialistais. Be to, dalis žydų jaunimo emigruodavo arba stodavo į universitetus, ne į kariuomenę. Vis dėlto iki pat nepriklausomybės praradimo žydai, šaukiami atlikti 1.5 metų karinės prievolės, savo pareigą atlikdavo.

Žydų karo veteranų sąjunga

Pirmiausia susiorganizavo 1928 m. Latvijos žydai, kai paaiškėjo, kad buvusieji kovotojai nežydai stengėsi atsiriboti nuo jų. 1929 m. karo invalidai Latvijoje įsteigė tarpvalstybinę organizaciją su skyriais Lietuvoje ir Estijoje. Pasinaudojant Latvijos žydų patirtimi, 1933 m. susiorganizuota ir Lietuvoje. Sąjungos pirmininkas Jokūbas Goldbergas savo atsiminimuose apie organizacijos pradžią pasakoja taip: "Pirmiausia sąjungą mėginome įregistruoti Kaune, bet mums nepavyko. Buvo atsakyta, kad veikianti lietuvių savanorių sąjunga, o mes esame tokie patys piliečiai kaip lietuviai. Tačiau norėjome specifinės žydų sąjungos, kad parodytume: 1) kiek žydų dalyvavo kare, kiek buvo sužeista ir kiek žuvo; 2) jog, net sukūrus Lietuvos valstybę, antisemitizmas nesusilpnėjo ir todėl pajutome poreikį ginti žydų interesus. Kai leidimas steigti sąjungą nebuvo duotas, pamėginome tą patį padaryti Joniškio miestelyje, kur turėjome įtakingą narį, prekybininką, pavarde Šapyro. Jis ėmėsi šio darbo ir jam pasisekė... Štai tokiu būdu atsirado žydų karių, dalyvavusių Lietuvos atvadavime, sąjunga".

Savo gyvavimo metais sąjunga vienijo apie 3,000 karių. Veikė sąjungos būstinė, 4 apskričių ir 34 vietiniai skyriai. Sąjungai priklausė kariai savanoriai ir šauktiniai, kurie tarnavo Lietuvos kariuomenėje iki 1932 m.

Sąjungos veikla ir likimas

Kadangi Lietuvos žydai neturėjo bendro atstovaujamojo organo, kurį pripažintų visi žydai ir Lietuvos valdžia, sąjunga atliko šį visuomeninį ir institucinį uždavinį, kuris iškilo panaikinus žydų autonomiją ir jos institucijas. Sąjunga nuo 1935 m. leido lietuvių kalba savaitraštį *Apžvalga*, kuriame ji stengėsi informuoti ir atsikirsti antižydiškiems spaudos išpuoliams. J. Goldbergas toliau pasakoja: "Kadangi mums buvo prieinamos visos ministerijos, mes gaudavome teigiamus atsiliepimus į savo skundus ir dėl chuliganizmo, ir dėl aštrių išpuolių spaudoje. Be to, mes turėjome (suorganizavę) teisi savigyną, kurios, atrodė, sąjungoje nebuvo. Tai buvo viešinė, nevieša tema, kurios neaptarinėjome ne tik spaudoje, bet netgi siaurame sąjungos rate. Tai darėme siekdami apsiginti nuo chuliganiškų išpuolių".

1940 m. vasario 16 d., paskutinį kartą švenčiant Lietuvos nepriklausomybę, žydų karių klube Kaune buvo iškilmingai atidengta atminimo lenta, ant kurios buvo iškaltos žydų, žuvusių dėl Lietuvos nepriklausomybės, pavardės. Praėjus penkiems mėnesiams, Lietuva tapo sovietų okupuota. Kaip ir kitos "antisovietinės" organizacijos, žydų karių sąjungos buvo panaikintos, o jų nariai suimti kartu su kitais NKVD sąrašuose išvardintais ideologiškai pavojingais asmenimis. Prieš pat nacių įsiveržimą buvo suimti sąjungų vadovai ir ištremti į Sibirą su pirmąją trėmimo banga.

Pabaigai

Prie šio straipsnio buvo pridėti ir keli vėliau gauti laiškai. K. Ališauskas ir M. Reklaitis savo laiškuose Dov Levinui prisimena žydus karininkus Goldbergą ir Gonionskį, kurie buvę geri vadai, pasižymėję kautynėse. P. Lelis savo laiške mini plk. K. Žuko knygą *Žvilgsnis į praeitį*, kurioje gražiai paminėti karininkas Gonionskis, karo gydytojas Rozentalis. Paskutiniame laiške dviejų Vyčio kryžių kavalierius Perecas Padisonas, tarnavęs Lietuvos kariuomenėje nuo 1918 m. pradžios iki 1922 m. pabaigos, pasakoja apie karinius uždavinius nepriklausomybės kovose, už kuriuos jam buvo įteikti tie apdovanojimai.

Straipsnis svariai dokumentuotas: nuorodose pažymėti 56 cituoti dokumentai, knygos bei laikraščiai, iš kurių semtasi informacijos.

Paruošė –

G. Kurpis

SPAUSTUVĖ PRINTING NET
Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus.
Prieinamos kainos, aukšta kokybė.
TEL. (416) 252-6741
66 Mimico Ave. Toronto Ont.
Savininkas Jurgis Kuliešius

PADĖKA

MYLIMAI MAMAI

AtA

VANDAI KLIČIENEI

iškeliavus amžinybėn 2002 m. sausio 14 d.,

nuoširdžiai dėkojame kun. dr. Viktorui Skilandžiūnui už atsilankymą ligoninėje ir maldas. Reiškiame nuoširdžią padėką Montrealio Aušros Vartų parapijos klebonui kun. Ričardui Birbilui už atnašautas gedulines Mišias, palydėjimą ir maldas kapinėse. Nuoširdžiai dėkojame parapijos chorui ir vadovui L. Djintcharadze, kurių skambios giesmės suteikė Mišioms iškilmingumą.

Dėkojame brangiems pažįstamiems už dalyvavimą šv. Mišiose ir palydėjimą į amžino poilsio vietą. Dėkojame už užprašytas šv. Mišias, už dosnias aukas velionės atminimui: *Tėviškės žiburiams* ir "Neringos" stovyklai. Draugų maldos ir užuojautos palengvina skausmą atsisveikinant su brangia mama.

Tegul amžinoji šviesa Tau tešviečia, mylimoji mama. Ilsėkis ramybėje –

Algis ir Roma Kličiai su šeima,
Raimundas ir Rūta Kličiai su šeima

"Lietuvių balso" šventėje kovo 10 d. JC Čikagoje moterų vokalinis ansamblis su vadovu muz. Ričardu Soku **Nuotr. Z. Degučio**

"Lietuvių balso" švenčių kovo 10 d. Jaunimo centre, Čikagoje, iš kairės: Vytautas Radžius, dr. Antanas Razma, Dalia Sokienė, Vaclovas Kleiza, Stasė Petersonienė, dr. Jonas Vėlyvis, Danutė Bindokienė ir Giedrius Apuokas **Nuotr. Z. Degučio**

Premijos konkurso laimėtojams

Dviguba laikraščio "Lietuvių balsas" surengta šventė

ALDONA ŠMULKŠTIENĖ

Š. m. kovo 10 d. Čikagoje, Jaunimo centro didžiojoje salėje, buvo dviguba šventė – Kovo 11-toji ir II literatūrinio konkurso premijų įteikimas, surengtas *Lietuvių balso.*

Šventės programą vedė Dalia Sokienė. Visiems sugiedojus Lietuvos himną, invokaciją sukalbėjo kun. Rimvydas Adomavičius. D. Sokienė perskaitė *Lietuvos respublikos aukščiausios tarybos aktą dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo.*

LR gen. kons. Giedrius Apuokas, sveikindamas su 12-ja nepriklausomybės sukaktimi, trumpai pažvelgė, kokį kelią Lietuva yra nuėjusi ir kur eina dabar. Šie metai Baltijos šalims galį tapti istoriniais. Jos gali būti pakviestos į ŠAS (NATO) ir baigti derybas dėl ES.

Draugo vyr. red. Danutė Bindokienė kalbėjo Kovo 11-tosios tema, pabrėždama, kad visiems reikia dirbti vardan nedalomos tautos, dirbti tautos labui ir žmonių gerovei, anot V. Kudirkos. Reikia daugiau vienybės, susiklausymo: "Dirbkime ir vertinkime vienas kitą dėl tos pačios nedalomos tautos".

D. Bindokienė perskaitė konkurso vertinimo komisijos aktą. Komisija: Danutė Bindokienė (pirm.), Stasė Petersonienė ir Vytautas Volertas iš JAV, Valentinas Sventickas ir Eugenijus Ignatavičius iš Lietuvos. Komisija perskaitė 76 kūrinius (iš viso buvo atsiųsta 87, bet ne visi atitiko konkurso sąlygas). I-ji premija ($5,000) paskirta Jonui Vėlyviui, pasirašiusiam slapyvardžiu Jonas Petraitis už rankraštį *Neleisk mūsų gundyti.* II-ji premija ($3,000) – už Roberto Keturakio rankraštį *Kulka Dievo širdy,* pasirašyta Juozo Gniuždos slapyvardžiu. III-ji premija ($2,000) – Jūratei Vyliūtei už rankraštį *Brolis Vincentas,* pasirašyta slapyvardžiu Audrius Gilvydis. Komisija paminėjo dar du nepremijuotus kūrinius: Kazimiero Antanaičio *Aitvarai* ir Alfonso Trumpjonio *Žemės Virkštelė.*

Visų šių premijų mecenatas, kaip ir I-jam konkursui, – dr. Jonas Adomavičius.

Vytautas Radžius, *Lietuvių balso* vyr. redaktorius ir abiejų konkursų sumanytojas bei rengėjas, pasidžiaugė gausiu konkurso dalyvių skaičiumi. Įvairiais kūriniais buvo atsiliepta į mūsų tautos būklę, sakė jis, bet tema dar neišsemta, mūsų tautos epas dar neparašytas.

Mecenato dr. J. Adomavičiaus įgaliotas V. Radžius įteikė I-ją premiją laureatui, soc. mokslų dr. Jonui Vėlyviui, atvykusiam iš Lietuvos, už jo istorinį romaną *Neleisk mūsų gundyti,* kuriame atsispindi 1940 m. vasaros tragiškos dienos, kurias išgyveno ir Vincas Krėvė.

"Lietuvių balso" šventėje kovo 10 d. kalba I-osios premijos laureatas dr. Jonas Vėlyvis **Nuotr. Z. Degučio**

Dėkodamas už premiją, J. Vėlyvis kalbėjo apie pasirinktą temą, prie kurios dirbo 10 metų, apie tautos gyvastingumą ir tvirtino, kad mums dar reikia dirbti ir dirbti vardan nedalomos tautos!

D. Sokienė perskaitė prasmingą dr. J. Adomavičiaus pareiškimą, kuriame jis džiaugėsi galėjęs paskatinti rašytojus į tokį milžinišką darbą.

Sveikinimus raštu iš LR prez. Valdo Adamkaus ir LR ambasadoriaus Vygaudo Ušacko perskaitė D. Sokienė. Žodžiu sveikino garbės kons. Vaclovas Kleiza, dr. Antanas Razma Lietuvių fondo vardu, ir Stasė Petersonienė, Lietuvių rašytojų dr-jos pirmininkė, trumpai apžvelgdama premijuotus kūrinius ir pareikšdama, kad 10-tį knygų būtų galima išleisti iš tų atsiųstųjų konkursui kūrinių, bet, deja, tie pinigai... Kalbėjo ir Maž. Lietuvos atstovas Kurtas Vėlius.

Padėkos žodį tarė Domas Adomaitis, pabrėždamas senąją lietuvių kalbą ir raginęs rašyti: "Aš čia gyva su savo senąja kalba", Lietuva bus gyva, "kol bus gyvas nors vienas lietuvis".

Meninė-koncertinė dalis buvo atlikta moterų vokalinio ansamblio, vadovaujamo muz. Ričardo Soko. Ansamblis atliko 8 dainas, paties muz. R. Soko ir kitų muzikų-kompozitorių sukurtas. Jos visos nuskambėjo puikiai ir susilaukė daug plojimų.

Po to svečiai vaišinosi skania vakariene, paruošta Morkūnų šeimos "Lithuanian Plaza and Bakery" savininkų.

Kovotojas, grūmęsis su negandomis

Rezistentas, rašytojas, inžinierius Stasys Gorodeckis – S. Radžiūnas (1915.XI.25 – 2002.II.16)

Sūnus SAKALAS GORODECKIS su mamos Eglės Nemunaitės pagalba

Stasys Gorodeckis gimė 1915 m. Archangelske, į kurio kraštą pas nencus caro valdžios už prolietuvišką, bet kairuolišką veiklą buvo nutremtas jo tėvas bajoras Kostas Gorodeckis, baigęs Maskvos universiteto teisės ir miškininkystės fakultetus. Mama Elvyra, žymios rusų didikų Jagučianskių, pabėgusių nuo persekiojimų į Lietuvą Žečpospolitos laikais, giminės palikuonė atsekė paskui. Čia gimė taip pat vyresnis brolis Zigmantas. 1920 m. Lenino Rusijai pripažinus nepriklausomą Lietuvą, šeima patraukė į tėvynę. Pakeliui įstrigo Maskvoje, kur tėvas, kaip žinantis miestą, telkė lietuvius pabėgėlius grįžimui namo.

Pagaliau 1920 m. rudenį perėjus per revoliucinius filtravimo punktus šeima pasiekė Lietuvą. Kol tėvas įsikūrė ir įsitaisė tarnybon miško ministerijos valdininku, šeima gyveno prie Raseinių ant Dubysos kranto pas aplenkėjusius gimines plikbajorius. 1925 m. šeima persikėlė į Kauną. 1925-1930 m. jis lankė "Aušros" berniukų gimnaziją. Vėliau mokėsi Kauno aukštesniojoje technikos mokykloje, įgijo architekto-projektuotojo specialybę. Po baigimo 1938 m. dirbo prie statybų bei projektų "Maisto" bendrovėje. Nuo vaikystės įsitraukė į skautų (jūrų) veiklą. Už įžado pažymėti savo vardą ant okupuoto Vilniaus Gedimino pilies bokšto įvykdymą tuometinio skautijos vado prezidento Smetonos buvo apdovanotas skautų pasižymėjimo ženklu Lelijos ordinu. Pajutęs potraukį į literatūrą bei lingvistiką, su pertraukomis 1939-1946 metais studijavo Kauno Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetų humanitariniame fakultete.

1939 m. Lietuvai atgavus Vilnių, persikėlė į jį, nes tėvas buvo paskirtas miškininku prie Jašiūnų. Nuo to laiko tapo karštu Vilnijos krašto patriotu. Aneksavus sovietams Lietuvą, toliau nuo valdžios akių, pradėjo mokytojauti Pliustų pradinėje mokykloje prie Dieveniškių (dabartinis Šalčininkų raj.).

1942 m. pradėjo mokytojauti Skubėtuose, netoli nuo Jašiūnų tėvo girininkijos. Vokiečių administracijai liepus gyventojams dalintis suvežtus sušaudytų žydų drabužius, pasisakė prieš tai ir įspėjo gyventojus, kad doriems žmonėms taip daryti nevalia. Vengiant galimų vokiečių represijų, vėl teko palikti viską ir trauktis, slėptis į Vilnių. Vilniuje dalyvavo antinaciniame lietuviškame pogrindyje. 1943 m. prasidėjo lenkų AK siautėjimai, kurie kartą čiuptelėjo šeimą. Vieną naktį tėvų girininkiją apsupo AK būrys ir pranešė, kad jiems, kaip lietuviams valdininkams "kolonistams", bus įvykdyta bausmė. Kaimynų tuteišių užstojimu ir Stasio diplomatinių bei kalbinių sugebėjimų dėka ir atsekus galimus AK dalinio karininko "teršiančią" giminystę lietuvišku krauju, kurią jam teko vis dėlto pripažinti, ši grėsmė pasitraukė.

Grįžtant frontui 1944 m. vasarą, su tėvu suorganizavo Vilniaus lentpjūvių apsaugą, kad vokiečiai neišgrobstytų įrangos. Matė visą AK brigados tragizmą, kai per 10 aršaus vokiečių pasipriešinimo dienų Vilniuje paguldė priešakinėse linijose daug jaunų vyrų, o likę gyvi vėliau buvo apgaulingai nuginkluoti "broliškos" sovietinės armijos ir išvežti į Sibirą. Būsimųjų tarybinių ministerių A. Matulionio ir P. Kūrio aptikti besaugant turtą, įgavo pasitikėjimą naujos sovietinės valdžios akyse. Buvo paskirtas atkurtos Medžio pramonės ministerijos vyriausiuoju inžinieriumi ir įtrauktas į fronto užnugario grupę, tiriančią užimtų miestų įmones bei fabrikus. Per lavonus ir minas važiavo Rytprūsių miesteliais, kur ant minos sprogus jų viliukui, vienintelis liko gyvas, bet kontūzytas.

1945 m. buvo priimtas į Lietuvos rašytojų sąjungą nariu kandidatu, priklausė jaunųjų rašytojų sekcijai, subrandinusiai dabar žinomus, bet konformistinį kelią pasirinkusius kūrėjus. Palankiai vertintas kaip poetas, dramaturgas. Jam buvo pranašautas žymaus kritiko kelias. Per I-ąjį sovietinių rašytojų suvažiavimą susipažino su būsimąja žmona Ona Jaskelevičiūte (poete Egle Nemunaite), kuri vėliau už neatitikusius to meto ideologijos eilėraščius pašalinta iš sekcijos.

Kūryboje atsirado literatūrinis slapyvardis S. Radžiūnas, kuris, deja, tapo labiau žinomas kaip rezistencinis. Pakvietė dirbti į Valstybinės grožinės literatūros leidyklą direktoriaus pavaduotoju. Literatūra, berods pas rašytoją K. Borutą, suvedė su iš nacių konclagerių sugrįžusiu Mokslų akademijos juriskonsultu kapitonu J. Noreika. Lietuvoje situacija darėsi tragiška, ministerijos reikalais važinėdamas po kraštą matė vykusį abipusį terorą. Kilo mintys apie būtinumą sustabdyti beprasmį kraujo praliejimą išsaugojant jėgas Lietuvai. Taip 1945 m. gale kartu su kapitonu J. Noreika (generolas Vėtra) ir poete Ona Lukauskaite-Poškiene įsteigė Lietuvos tautinę tarybą (LTT). Tai buvo centras, jungiantis visas veikiančias pogrindžio organizacijas, rengęs Lietuvos valstybingumo atkūrimo struktūras. Jis pratęsė Lietuvos pasipriešinimo judėjimą ir atliko centrinės partizanų vadovybės vaidmenį. 1945 m. buvo likviduotas pasipriešinimo centras Kaune – Lietuvos išlaisvinimo komitetas (LIK), Suvalkijos "Tauro" apygardos partizanų štabas. Todėl LTT netrukus tapo organizaciniu štabu visoms Lietuvoje veikiančioms ginkluotosioms grupuotėms, kaip Lietuvos ginkluotųjų pajėgų vyriausioji vadovybė (LGPVV). Visą atsakomybę up LTT ir LGPVV organizavimą ir veiklą trejetas prisiėmė sau. Jau pirmajame pasitarime buvo suredaguotas "Atsišaukimo į lietuvių tautą" tekstas. Vėliau išleistas ir "Atsišaukimas į laisvąsias pasaulio tautas", žinomas kaip memorandumas. LTT įsteigimo iniciatorius J. Noreika pasirašinėjo įsakymus ir instrukcijas kariniais klausimais, veikdamas kaip LGPVV vyriausiasis vadas

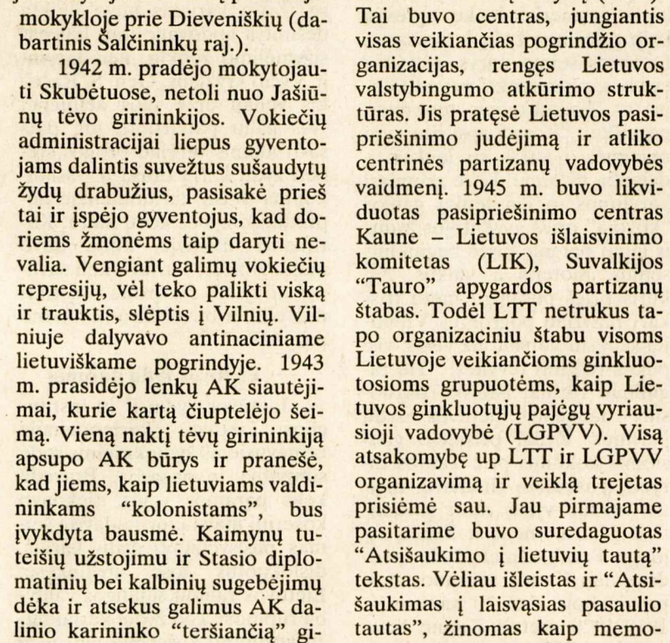

Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijos Čikagoje kun. JAUNIUS KELPŠAS kalba Brighton Parko telkinio lietuviams. Šalia jo – LB Brighton Parko apylinkės pirm. SALOMĖJA DAULIENĖ **Nuotr. Ed. Šulaičio**

STASYS GORODECKIS

generolo Vėtros vardu. Stasys Gorodeckis, veikdamas kaip generalinis sekretorius S. Radžiūnas, paruošė kitus paskleistus programinius dokumentus. Šie dokumentai ir likvidavus LTT tapo norminiais ir pagrindu tolimesnėje kovoje. Pagal juos vyko ir buvo organizuojamas tolimesnis rezistencinis pasipriešinimas. Buvo užmegzti glaudūs ryšiai su daugeliu tada veikusių partizanų štabų, perėjusių į LGPVV pavaldumą.

Vykdant pareigas, Stasiui Gorodeckiui teko lankytis Žemaitijos ir Dzūkų partizanų apygardose, tartis su jų vadovybe majoru J. Semaška-Liepa ("Žemaičių legiono" vadu), pulkininku J. Vitkumi-Kazimieraičiu, išgarsėjusiais savo koviniais žygdarbiais.

Partizanų tarpe buvo diegiama drausmė ir konspiracija, nepagrįstai kerštaujantiems ir susitepusiems plėšikavimais partizanams buvo vykdomi karo lauko teismai. Ant vieno mirtino sprendimo teko parašą padėti ir S. Gorodeckiui. Šis vėliau NKVD surastas dokumentas teisme pakeitė siūlytą mirties bausmę, sukeldamas graužatį, kad prisidėjimas prie kažkieno mirties gali duoti išgelbėjimą. Šios vykdytos griežtos bausmės sustabdė kuriam laikui atsakomąjį be teismo partizanų kerštą.

Siekiant tarptautinio pripažinimo suverenei Lietuvos valstybei, buvo užmegzti ryšiai ir su JAV ambasada Maskvoje, kur deja, buvo sutikti abejingai. LTT veiklos metu buvo fiksuojami sovietų nusikaltimai, kiek "nusikaltėlių" kasdien Vilniaus geležinkelio stotyje pakraunama išvežimams, žmonių naikinimas provincijoje.

Tikrų žinių pasiuntimui į užsienį buvo planuojama užgrobti lėktuvą.

Bręstančiam ir organizuojamam tautos sukilimui prieš sovietus ir Lietuvos valstybingumo atstatymui buvo iš anksto rimtai ruošiamasi. Be kovinių grupių, paruoštų veikimui Vilniaus mieste, buvo numatyta vardinė būsimos vyriausybės sudėtis, pasitelkiant profesorius Balį Sruogą, Kazį Šalkauskį, Vladą Jurgutį, Petrą Juodelį, poetą Kazį Jakubėną ir kitus įvairių pažiūrų intelektualus. Deja, LTT su išdavikų pagalba buvo demaskuota. LTT veikla plačiai aprašyta bendražygio V. Ašmensko knygoje *Generolas Vėtra,* kurios autoriui pagrindines nedokumentuotas žinias suteikė S. Gorodeckis. Paties veikla ir indėlis, deja, aprašyti labai šykščiai. Suimti nariai metus buvo žiauriai tardomi KGB rūsiuose. Tėvai ir brolis, bėgdami nuo galimo suėmimo, apsimetę lenkų repatriantais ir pasikeitę pavardes, sugebėjo prasmukti į Lenkiją. Čia jie ir atgulė, neišvydę Lietuvos ir Stasio, savo kapan.

LTT rezistentų grupei, kurioje be 3 vadų dar buvo teisiami 8 asmenys, sovietų valdžia surengė parodomąjį teisminį farsą, nes teisiamieji nepripažindami sovietinio legitimumo, laikėsi nuostatos, kad veikė teisėtai – kaip tikri Lietuvos piliečiai vykdę savo pareigą. Pagrindinius kaltinimus prisiėmė vadų trijulė. Stasio Gorodeckio bendražygiai Jonas Noreika-generolas Vėtra ir jo adjutantas Zigmas Laukaitis-Šerkšnas buvo nuteisti myriop. Kiti gavo įvairias bausmes lageriuose su teisių suvaržymais. Tik praėjus 45 metams, plačiai pagarsėjusios Vilniaus inteligentų bylos daly-

(Nukelta į 7-tą psl.)

Lietuviškų kryžių Sibire albumas

KAZYS BLAŽEVIČIUS

Su skausmu širdyje palikome artimuosius ir Tėvynę
Užrašas ant kryžiaus

Sulaukėme tautos kultūros istorijoje dar nebūto leidinio – albumo apie mūsų tremtinių kryžius lietuviškose kapinaitėse Sibire (Antanas Sadeckas, *Negrįžusiems,* Lietuvos katechetikos centro leidykla, Kaunas, 2001, 387 p.). Tos kapinaitės jau baigia išnykti, kaip ir kankinių atminimui statyti kryžiai.

Albumo autorius kartu su bendražygiais 1989-2000 m. suorganizavo devynias išvykas tėvų tremties keliais. Išvykos dalyviai rinko informaciją apie mūsų tremtinius, jų varganą gyvenimą, darbą ir buitį svetimoje žemėje, prarastas iliuzijas grįžti į tėvynę, neišvengiamą tautiškumo nykimą ir kt.

A. Sadeckas specialiai domėjosi kryžiais lietuviškose kapinaitėse. Išvykų dalyvių pastangomis į Lietuvą buvo atvežtas kryžius nuo knygnešio Juozo Akelaičio kapo Manzurkos kapinaitėse. Prieš 10-12 metų dar būta nemažai į tolį liūdnai žvelgiusių dar nesugriuvusių, bejėgiškai į taigos medžius atsirėmusių ir galutinai ant kapų kauburėlių suklupusių kryžių.

A. Sadecko vertinimu, stambių tremties ir kalinimo vietų būta apie 1000, o kapinių – apie 800. Visagalis laikas daro savo. Dauguma tremties vietų jau išnyko, kalinimo vietos sąmoningai naikinamos, jų vietose statomi miestai, tiesiami keliai. Nyksta ir kapinės, nusinešdamos į nebūtį daugybės mūsų tautiečių neišmatuojamą skausmą ir tėvynės ilgesį. Nyksta paskutinieji ženklai, kad ten gyventa lietuvių...

Albumo pratarmėje autorius rašo: "Šimtai tūkstančių geriausių mūsų tautos sūnų ir dukrų buvo išblaškyti po tundrą, taigą ir karščiu alsuojančias dykumas. Jie dirbo, vargo, kūrė ir mirė, išėjo Amžinybėn. (...) Paguodą ir dvasios stiprybę rasdavo artimųjų amžinojo poilsio vietoje – kapinėse. Jos – gyvųjų skausmas, stiprybė ir viltis, istorijos knyga, atspindinti mūsų tautos likimą".

Įkalinamas ir tremiamas buvo tautos elitas, dvasiškai stiprūs žmonės, kurie stengėsi svetimoje aplinkoje susikurti dalelę gimtinės, kurią, anot budelių saugumiečių, jie privalėjo amžiams užmiršti. Tą savo gimtinės dalelę jie norom – nenorom pradėjo kurti kapinėse. Nepakeliamos gyvenimo sąlygos nuo pat pirmųjų tremties dienų mirties dalgiu pakirsdavo ligonius, vaikus, senelius. Nuo seno mūsų tautoje gyva didžiulė pagarba mirusiems. Šią gražią tradiciją, kad ir kukliai, tremtyje pratęsė mūsų tautiečiai. Aptvertos, nušienaujamos kapinės, gražiai tvarkomi kapai stebino vietos gyventojus. "Kapinės buvo tarsi maža tėvynės dalelė, kurion nežengdavo sužvėrėję prižiūrėtojai ir ginkluoti kagebistai – komendantai. (...) Kapinės buvo tremtiniams išlikti ir puoselėti tautiškumą padėjusi tvirtovė", – rašo albumo autorius.

Kapinių akcentais visad buvo kryžiai ir antkapiniai paminklai, pasižymintys regioniniais, etnografiniais, meniniais ypatumais. Tuos ypatumus A. Sadeckas aptiko ir tremties mediniuose kryžiuose: "Žemaitiški mediniai tremties kryžiai yra su kukliais ornamentais, bet kresni, tvirti kaip patys žemaičiai, užgrūdinti praeities kovose su kryžiuočiais. Lietuvos lygumų aukštaičių kryžiai – aukšti ir liekni, kaip tankmės pušys, skleidžia saulės spindulius. Dzūkiški – įvairesni, maži arba dideli, dažnai padrožinėti, papuošti gėlių lapais ir žiedais".

Išvykų dalyviai aptiko metalinių ir betoninių kryžių bei betoninių antkapinių paminklų. Tačiau nėra kam jų prižiūrėti – jie neišvengiamai sunyks. Gūdžioje taigoje ir atkampiuose tremties vietų kapinaitėse aptikta puožnių, monumentalių kalto metalo kryžių, kurie parvežti į Lietuvą mūsų muziejuose būtų didžiulė vertybė. Bet kas juos parveš? Sunyks ir jie...

Išvykų dalyviai 1990 m. Korbike, netoli Krasnojarsko, rado vietinių lietuvių gražiai prižiūrimas kapines. Dėl objektyvių priežasčių 2000-siais ir tos kapinės buvo apleistos ir nykstančios. Didžiausios lietuvių kapinės buvo Biriusinske – ten palaidota per 200 lietuvių. Kryžiai ir antkapiniai paminklai buvo betoniniai, monumentalūs, tarsi architektūros paminklai. Šių kapinių būklė jau apgailėtina. Anot A. Sadecko, už dešimtmečio medinių kryžių jau niekas nebeliks, išnyks ir dauguma kapinių.

Apie tremtinių dvasinę būseną ir neapsakomą tėvynės ilgesį byloja aptikti įrašai kryžiuose ir paminkluose: "Sunkus tau poilsis svetimoje žemėje", "Per greitai suklupau gyvenimo kelyje, prislėgta Sibiro vargų", "Su širdgėla be tėvynės užgesome mes čia", "Tėvyne, mielas krašte, ilgesy miriau", "Mano tauta, man ilgu be Tavęs", ir t.t.

Albumas – gražus paminklas *Negrįžusiems.* Jis neleis pamiršti tų, kurie prievarta buvo išplėšti iš tėvynės ir žuvo Sibire už tai, kad buvo lietuviai, mylėjo savo kraštą.

Atsiųsta paminėti

Regina Stakėnaitė, BALTIJA. Eilėraščiai. Piešinėliai – Linos Sventickaitės. Spausdino UAB Nevėžio spaustuvė (Kanto g. 36, Panevėžys 5300). Tiražas – 2000. Panevėžys, 1999 m., 128 psl.

Tomas Mickevičius, SMILTELĖ. Eilėraščiai. Redaktorė – Janina Semaškaitė. Viršelis – Irenos Krulickienės. Kaunas, 2001 m., 54 psl/

Literatūros popietė

Kanados lietuvių katalikių moterų draugija (Hamiltono skyrius) kovo 23 Jaunimo centro salėje, norėdama sutelkti šiek tiek lėšų Pašaulio jaunimo dienoms, kurios įvyks ateinančią vasarą Toronte, surengė literatūros popietę, į kurią pakvietė Č. Senkevičių, norėdama pristatyti neseniai Lietuvoje išleistą jo knygą *Ketvirtoji upė*. Popietę pradėjo draugijos pirmininkė Magdalena Vaitonienė, pasveikindama visus atsilankiusius ir pakviesdama "Aukuro" aktorę Alina Žilvytienę vadovauti šios popietės programai. Ji ir pristatė Č. Senkevičių – vieną iš *Tėviškės žiburių* redaktorių, buvusį ilgametį *Skautų aido* redaktorių, *Ketvirtosios upės* autorių.

Mums visiems jis yra gerai pažįstamas iš jo įdomių, drąsių ir taiklių vedamųjų *Tėviškės žiburiuose.*

Jis paskaitė dar nespausdintų satyrinių eilių ir trumpų apybraižų, kurios parašytos dar karo metu ar šiek tiek vėliau. Jis įdomiai pastebėjo, kad jaunystėje kiekvienas rašytojas ar žurnalistas pradeda savo karjerą rašydamas eiles... Ir tik vėliau susiformuoja jo tikrasis pašaukimas ir pasireiškiantys gabumai literatūros srityje. Savo trumpose apybraižose Č. Senkevičius vis iškelia mūsų gyvenimo ydas.

Mergaičių oktetas "Dinamika" gražiai padainavo keletą dainelių. Jos jau keletą kartų yra pasirodžiusios scenoje, ir hamiltoniečiai jas su entuziazmu priima.

A. Žilvytienė pakvietė ir kitą "Aukuro" aktorę – Mariją Kalvaitienę paskaityti iš Č. Senkevičiaus knygos *Ketvirtoji upė.* Ji pasirinko taip pat humoristinį rašinį apie vyrą ir žmoną, besirengiančius vykti į balių – *Metinis balius.*

Paskutinis programos numeris visus susirinkusius maloniai nustebino, kai scenoje pasirodė trys pranciškonai – Hamiltono Aušros Vartų parapijos klebonas kun. Juozapas Žukauskas, neseniai į kunigus įšventintas Audrius Šarka ir broliukas pranciškonas Petras Šarka (visi neseniai atvykę iš Lietuvos, bet ne giminės). Jie, pritardami gitaromis, sugiedojo Gavėnios rimčiai tinkančią giesmę *Viešpaties lelija,* o po to dar labai gražiai padainavo keletą mums negirdėtų dainų. Publika juos šiltai priėmė.

Tuo baigėsi šios literatūrinės popietės programa. Rengėjos padėkojo visiems susirinkusiems ir pakvietė pasivaišinti gausiai ir gražiai paruoštomis stalo gėrybėmis.

Renginio dalyvių galėjo būti daugiau, bet gal staiga atšalęs oras ir šių metų gausūs parengimai paskatino žmones tūnoti namuose.

Daug kas stengėsi įsigyti *Ketvirtąją upę* ir gauti autoriaus parašą. Kurie pasiliko namuose, daug ką prarado, nes tokių popiečių hamiltoniečiai ne dažnai turi. **G.Br.**

Lietuvos nepriklausomybės atstatymo minėjimo koncertą (2002.III.17) atliko kamerinis orestras "Lyra", kuriam dirigavo svečias iš JAV, Mark Laycock. Nuotraukoje jis su viena iš koncerto jaunųjų dalyvių, Karolina Bates

Ilgiausiai gyvuojantis Lietuvos solistų duetas išeivijoje – NELĖ PALTINIENĖ ir EUGENIJUS IVANAUSKAS **Nuotr. Ed. Šulaičio**

Iš kur tas pasaulis?

Alfonsui Jurskiui pažinti. Tai tylaus darbo vyras, susijęs su prieškarinės Lietuvos radijo steigimu ir jo ugdymu

VYTAUTAS DYVAS

Iš kur tas pasaulis, savo užrašuose stebėjosi Alfonsas Jurskis, pasaulį be didelių svarstymų priimdamas ir ryždamasis jame būti naudingas aplinkai ir žmonėms.

Alfonsas Jurskis, elektrotechnikos ir radijo inžinierius, Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas, Vytauto Didžiojo universiteto docentas ir katedros vedėjas, Lietuvos politiniame gyvenime 1918-1940 metų laikotarpyje veltis neturėjo laiko. Jis darbščiai pasišventė profesijai ir su ja besisiejančiai administracijai. O apie tokius žmones garsiai – nei gerai, nei blogai – nešūkaujama. Jie nėra užmiršti, bet į sostus nesodinami ir, laikams pasikeitus, iš sostų neverčiami. Tai ne pagyrų, bet darbo nuopelnų žmonės. Todėl yra labai palankus su Alfonso Jurskio asmeniu supažindinąs leidinys, *Neišėjusiojo sugrįžimas.* Ši 80 psl. rūpestingai Aldonos Zimnachaitės parašyta knygelė buvo 2001 m. skoningai išleista Kaune "Atminties" leidyklos.

A. Jurskis buvo vienas iš pirmųjų, labai negausių, radijo inžinierijos specialistų po 1918 m. atsikūrusioje Lietuvoje. Petrapilyje jis baigė elektromechaniką (1916 m.), o 1924 m. Paryžiuje – telegrafiją. Lietuvos kariuomenėje nuo 1919 m. tarnavo ryšių srityje. O kai iškilo nauja radijo stoties klausimas Kaune, jos statyboje nuo pat pirmos dienos buvo įjungtas ir inž. A. Jurskis, o vėliau pakviestas eiti šios stoties viršininko pareigas, kuriose išbuvo ketverius metus. Per tą laikotarpį jis įsteigė radiofoną, išugdė visą radijo tarnybą Lietuvoje, subūrė Kauno radijui darbuotojus ir menininkus.

Šiais laikais radijui daug pagarbos neskiriame. Bet A. Jurskis jam dirbo tada, kai pasaulyje šis technikos stebuklas buvo tik pradėjęs žymėtis. Todėl leidinyje (*Neišėjusiojo sugrįžimas)* yra naudinga Kauno radijo istorija. Radijas skelbė žinias, kalbėjo apie reikalingus kultūrinius šuolius Lietuvoje, būrė literatus, aktorius, muzikus, paskaitomis švietė visą kraštą. Tad ir *Neišėjusiojo sugrįžimas* yra vienas iš daugelio mūsų kultūrinio gyvenimo ženklų.

Leidinyje duota daug A. Jurskio dienoraščio ištraukų, pažymimas jo darbas kariuomenėje, VD universitete, visuomenėje, ypač išeivijoje, kurioje jis baigė savo kelią, protestu prieš komunizmą pasitraukęs iš Lietuvos. Ryškiausiai yra matomi A. Jurskio rūpestis Lietuva ir jo dėmesys žmoniškumui.

Knygelė turi vietą lietuvių kultūros istorijoje, yra autorės gerai parengta, nedvelkia (kaip dažnai būna su tokio pobūdžio leidiniais) pagyromis aprašomajam asmeniui. Tuščių liaupsinimų negalima pakišti po jokiomis uždangomis, jie prievarta išsiveržia viešumon ir pašaipiai nuteikia skaitytoją. O šlovė per tai nepaauga. *Neišėjusiojo sugrįžimas* yra kuklus, bet naudingas įnašas į mūsų pereito šimtmečio kultūros istoriją.

Aldona Zimnachaitė, NEIŠĖJUSIOJO SUGRĮŽIMAS Alfonsas Jurskis ir Lietuva. "Atmintis", 2001, Kaunas. Gražinos Didelytės viršelis.

Kovotojas, grūmęsis su...

(Atkelta iš 6-to psl.)

viai 1991 buvo reabilituoti, išskyrus V. Ašmenską reabilituotą 1959 m.

Dievo ir saugumo dėka lageriuose S. Gorodeckis pateko į gerą draugystę. Pradžioje Rasų lageriuose kartu su K. Boruta ir P. Juodeliu. Vėliau išvežtas į Intos lagerius, Komijos ATSSR. Lageriuose pažino nuostabų tautiečių būdą bei šviesią prigimtį. Kaip su inžinieriniu išsilavinimu paskyrė viršesniu. Norėdamas apsaugoti nuo sunkių darbų, surinko lietuvių kunigų brigadą. Bet likimo ironija, nešant rąstą nusilpę kunigai neišlaikė ir rąstas prispaudė Stasį, sužeisdamas galvą. Pragulėjo savaitę be sąmonės, bet šiaip taip atsigavo.

1949 m. S. Gorodeckį komisavo ir nurašė į Abezės klipatų speclagerį, kur rado tikrąjį savo universitetą. Viename barake, į kurį pateko, buvo per 60 profesorių ir šiaip įžymybių. Vakarais norintiems jie skaitydavo paskaitas. Tai prilygo geriausioms studijoms. Čia teko jam klausyti paskutiniųjų prof. L. Karsavino paskaitų.

Broliška bičiulystė visam gyvenimui sujungė su latvių rašytoju bei poetu Richardu Rudzyčiu. Kartą S. Gorodeckis nuramino pasišovusius karštus ukrainiečius, pasiryžusius sukilimui, taip išvengė Vorkutos lagerių tragedijos.

Apsveikus buvo grąžintas į šachtas, kur gavo įsikurti atskirai vienas sanmazge. Ėmė rašyti. Atšilus politiniam klimatui, Intoje susibūrė lietuvių literatų sambūris. Bendradarbiaujant su kitais autoriais Intoje išėjo rankraštinis poezijos rinkinys *Saulėtekio link,* vėliau antologija *Benamiai,* išleista 1989 m. jau Lietuvoje. Šios eilės pasiekė Lietuvą ir plito rezistentų-disidentų tarpe. Išėjęs už lagerio, džiugiai metėsi į lietuvišką švietėjišką veiklą. Iš aktyvesnių lietuvių inteligentų buvo sudarytas komitetas palaikyti savitarpio broliškiems santykiams, nes pradėjo skaldytis politinės pakraipos. Buvo suorganizuotas savišalpos fondas, organizuotai laikomos šv. Mišios. Susilpnėjus režimui vykdavo susirinkimai, skaitymai, rengiami minėjimai. Juose bičiuliais tapo mons. Kazimieras Vasilauskas, inžinieriai Kazimieras Brunius ir Jonas Seliokas, I-sios Lietuvos krepšinio rinktinės kapitonas Stasys Šačkus ir kiti iškilūs žmonės. Po 10 metų prievartinio išskyrimo ir laukimo, 1955 m. Intoje galėjo vesti Oną-Anetą Jaskelevičiūtę (Eglę Nemunaitę), kuri atliko savo bausmę Taišeto lageriuose, už sužeisto partizano slaugymą.

Kai tik atsirado proga, parsirado į Lietuvą.

(Velionis mirė 2002 m. vasario 16 d., palaidotas vasario 19 d. Antakalnio kapinėse Vilniuje. Straipsnis *TŽ* redakcijos sutrumpintas).

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Lietuvos teatrų menininkams suvažiavus į Kauno akademinį dramos teatrą švęsti Tarptautinės teatrų dienos, geriausiems iš jų 2001-02 m. sezono metu buvo įteiktos Kultūros ministerijos 5,000 Lt. dydžio premijos. Geriausiu sezono režisieriumi pripažintas Gintaras Varnas už Jean Luc Lagarce pjesės *Tolima šalis* pastatymą Kauno akademiniame dramos teatre; apdovanota ir aktorė Aurelija Tamulytė, sukūrusi pagrindinį Siuzanos vaidmenį tame pačiame spektaklyje. Regina Šaltenytė apdovanota už pagrindinį Morinės vaidmenį Klaipėdos dramos teatro pastatyme *Lineino grožio karalienė*, Dainius Gavenonis už pagrindinį Ringo vaidmenį Oskaro Koršunovo spektaklyje *Parazitai*, Darius Meškauskas už Impresarijaus vaidmenį Klaipėdos dramos teatro spektaklyje *Ožys*. Režisuojantis jaunas dramaturgas Marius Ivaškevičius apdovanotas už spektaklį *Malyš* Oskaro Koršunovo teatre. Už scenografiją premiją gavo dailininkė Julija Skuratova, sukūrusi lėles ir dekoracijas Lėlės teatro spektakliui *Juodoji višta*. Jaunimo teatro aktorių duetas, Andrius Bialobžeskis ir Dainius Kazlauskas, buvo apdovanoti už Bromo ir Zilberio vaidmenis Igno Jonyno spektaklyje *The Making Of B-Movie*. Operos solistė Sabina Martinaitytė apdovanota už karalienės Bonos vaidmenį Giedriaus Kuprevičiaus operoje *Karalienė Bona*, solistė Aušra Cicėnaitė už Aninos vaidmenį Johann Strauss operetėje *Naktis Venecijoje* (abu pastatymai Kauno valstybiniame muzikiniame teatre). Baleto solistas Nerijus Juška buvo apdovanotas už Partnerio vaidmenį Boris Eifman balete *Raudonoji Žizel* Valstybiniame operos ir baleto teatre Vilniuje.

Paroda "Lietuvos savaitė" buvo atidaryta kovo pradžioje Portugalijoje, Torres Vedras miesto savivaldybės patalpose. Ją organizavo miesto savivaldybė bei apylinkės jaunimo draugija *Academico de Torres Vedras,* kurioje darbuojasi ir studentai iš Lietuvos bei Lietuvos ambasada. Parodoje pristatyta Lietuvos istorija, geografija, politika ir kultūra. Specialiai įrengtose salėse lankytojams buvo rodomi filmai apie Lietuvą, buvo galima naudotis internetu bei skaitmenine duomenų baze, kurioje pateikta papildomos medžiagos apie Lietuvos verslą, turizmą ir kitos informacijos. Parodą atidarė Lietuvos ambasadorius Portugalijai Dalius Čekuolis; jame dalyvavo miesto burmistras, prekybos ir pramonės rūmų direktorius bei Lisabonos *Benfica* klube žaidžiantis lietuvis futbolininkas Edgaras Jankauskas.

Ievos Simonaitytės literatūrinė premija 2002 metais buvo paskirta literatūrologui Aleksandrui Žaliui už literatūros kritikos straipsnių rinkinį *Gyvenimo metaforos ieškant*. Pernai šios premijos laimėtojas buvo klaipėdiškis rašytojas Juozas Šikšnelis, apdovanotas už romaną *Kryžiau žalio medžio*. Premija pagal tradiciją įteikiama sausio 23, rašytojos I. Simonaitytės gimimo dieną.

Valstybinis dainų ir šokių ansamblis "Lietuva" kovo 7 dieną Vilniaus Valstybiniame dramos teatre surengė savo jubiliejinį 8000-jį koncertą. 1941 m. kompozitoriaus Jono Švedo įsteigta *Lietuva* per 61 gyvavimo metus daug kartų koncertavo įvairiuose Lietuvos miestuose, miesteliuose ir kaimuose, yra apvažinėjusi visą tuometinę sovietinę teritoriją, daugelį Europos ir viso pasaulio kraštų. Tarp jos premjerinių kūrinių – choreografinė scena *Laumės* pagal kompozitorės Jūratės Baltramiejūnaitės muziką, humoristinis vyrų šokis *Blusa*, rugiapjūtės šokis *Dalgis*. Jubiliejiniame koncerte, be ankstesnėse programose atliktų vokalinių-choreografinių kompozicijų, siuitų ir pjesių liaudies instrumentų orkestrui, buvo parodyta ir lietuvių žemdirbių apeigos: ganiavos pabaiga, rugiapjūtės, linarūtės papročius vaizduojančių kūrinių, naujų autorinių dainų ir harmonizuotų liaudies dainų. Šį savo koncertą *Lietuvos* ansamblis parengė be nuolatinio vadovo. Kultūros ministerija yra paskelbusi atvirą konkursą valstybinio ansamblio meno vadovo pareigoms, bet iki šiol kandidatų neatsirado.

Regina Tumalevičiūtė, ilgametė operos solistė, koloratūrinis sopranas, buvo Lietuvos operoje Ch. Gounod *Fausto* spektakliu š.m. kovo 24 d. pasveikinta jos 80 metų gimtadienio proga. Operoje per trisdešimt penkerius metus ji sukūrė 40 svarbių vaidmenų. Jos kelias į operą prasidėjo 1942 metais, kai į Kauno Didįjį teatrą (kuriame tuo metu statė ir operas, ir operetes, ir dramas) dvidešimtmetę pradinių klasių mokytoją atsiuntė Trakų mokytojų semInarija. Ji jau tada išsiskyrė savo gabumais: gražiai dainavo, gerai vaidino, deklamavo ir šoko. Ji tuojau buvo ne tik priimta į dramos studiją, bet tapo etatine dramos teatro aktore. Jubiliatė ir dabar prisimena, kaip rūpestingai ir kantriai studijos mokytojas V. Dineika ją ruošė pirmam pagrindiniam vaidmeniui E. Nick muzikinėje komedijoje *Mažasis rūmų koncertas.* Netrukus ji įstojo į konservatoriją, mokėsi A. Grigienės, vėliau N. Karnavičienės klasėse. 1948 m. debiutavo su Kipru Petrausku Charles Gounod operoje *Romeo ir Juliette* Kaune, po kurios su visu Operos teatru (Kaune liko tik operečių ir dramos teatras) persikėlė dainuoti į Vilnių. R. Tumalevičiūtė taip pat ir ilgametė kamerinės muzikos dainininkė. 1950 m. Muzikos akademijoje Vilniuje ji padainavo pirmąjį savo rečitalį, o po to kasmet paruošdavo rečitalius Didžiojoje Muzikos akademijos salėje, Operoje ir Filharmonijoje. Dainuodavo palydima fortepijono, bet dažnai ir su altu, violončele ar styginių ansambliu. Franz Schuberto, savo mėgstamiausio kompozitoriaus, 150-sioms gimimo metinėms parengė specialų jo kūrinių koncertą. Jos repertuare visi P. Čaikovskio romansai, S. Rachmaninovo, W. A. Mozarto, R. Schumano bei daugelio lietuvių kompozitorių kūrinių. Dažnai jos balsas girdėjosi per radiją ir televiziją, nemažai atliktų kūrinių įrašyta. Du dešimtmečius R. Tumalevičiūtė dirbo pedagoginį darbą, dėstė dainavimą Muzikos akademijoje. **G.K.**

(ELTOS, *Lietuvos ryto,* BNS, *7 meno dienos,* LGTIC informacija)

Lietuviškos muzikos glėbyje

JOLANTA BAIPŠTIENĖ, Melnragės ir Girulių seniūnijos kultūros namų direktorė **Nuotr. A. Pocevičiaus**

Lietuvoje, ant gintarinės Baltijos jūros vėjo nugairinto kranto, gražią Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dieną (III.11) į Melnragės ir Girulių seniūnijos kultūros namus rinkosi klaipėdiečiai, pakrantės gyventojai. Retai kada tokia puiki proga pasitaiko susiburti, pasiklausyti istorinio žodžio, dainingos lietuviškos muzikos, pabūti vakaronės dalyviais, juolab, kad toli eiti nereikia.

Kaip Baltijos jūros bangavimas nuskambėjo jaunos lietuvaitės, seniūnijos kultūros namų direktorės, renginių organizatorės, kanklininkės Jolantos Baipštienės paliestų kanklių stygų muzika, moterų ansambliio, vadovaujamo Vytauto Urbono, atliekamų dainų nuostabios melodijos.

Ilgai dar aidas nešios virš jūros tos dienos prasmę, o lietuviška gaida niekada nenustos skambėti.

Justina Trilikauskienė

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

3 Resurrection Rd., Toronto, ON M9A 5G1
Telefonai: 416 532-3400 ir 532-3414
FAX: 416 532-4816
Anapilyje telefonas: 905 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 8.30 v.r. iki 12.45 v.p.p. **ANAPILYJE:** sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

AKTYVAI per 60 milijonų dolerių

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	1.15%
180-364 d. term.ind.	1.15%
1 metų term. indėlius	1.35%
2 metų term. indėlius	2.50%
3 metų term. indėlius	2.75%
4 metų term. indėlius	3.50%
5 metų term. indėlius	4.00%
1 metų GIC-mėn.palūk.	1.60%
1 metų GIC-met. palūk.	1.85%
2 metų GIC-met. palūk.	3.00%
3 metų GIC-met. palūk.	3.25%
4 metų GIC-met. palūk.	4.00%
5 metų GIC-met. palūk.	4.50%
RRSP, RRIF ir OHOSP "Variable"	1.00%
RRSP ir RRIF-1 m.term.ind.	2.10%
RRSP ir RRIF-2 m.term.ind.	3.25%
RRSP ir RRIF-3 m.term.ind.	3.50%
RRSP ir RRIF-4 m.term.ind.	4.25%
RRSP ir RRIF-5 m.term.ind.	4.75%
Taupomąją sąskaitą iki	1.00%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	1.00%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki.	1.00%
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	1.25%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas nuo	4.75%
Sutarties paskolas nuo	4.75%
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	3.75%
2 metų	5.30%
3 metų	5.60%
4 metų	6.10%
5 metų	6.30%
Su keičiamu nuošimčiu 1, 2, 3 metų	3.75%

Duodame komercinius mortgičius

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai ***"INTERAC-PLUS" kortelė***

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

RUBY REAL ESTATE LTD.
REAL ESTATE BROKER
27 John Street, Toronto

MLS JUMS TIK KAINUOS 3½% IŠ VISO +GST

Victor Rudinskas, Broker
Tel.: 416 249-7829

ADVOKATAS
VICTOR RUDINSKAS
Tel. 416 240-0594
27 John Street, Toronto, Ontario M9N 1J4
(arti Lawrence Ave. W. ir Weston Road)

DR. STASYS DUBICKAS
DANTŲ GYDYTOJAS
398 Guelph Line, Burlington
(tarp QEW ir Lakeshore Rd.)
Privati AUTO-AIKŠTĖ ("parking")
(905) 333-5553
TAIP PAT PRIIMA PACIENTUS TORONTE – 2373 BLOOR ST.W.

Galvojat parduoti ar pirkti nuosavybę? Mielai atsiųsiu į Jūsų namus informacines knygutes be jokių Jūsų įsipareigojimų
SKAMBINKITE
TEODORUI STANULIUI, B.A.
Associate Broker

RE/MAX WEST REALTY Inc. Tel. **416 769-1616**;
namų **416-231-4937**

ROCK OF EUROPE INC.
GRANITO PAMINKLAI, BRONZOS LENTOS

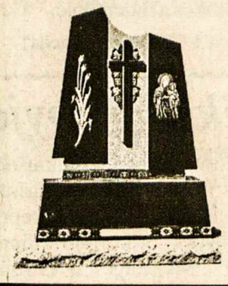

AUKŠTOS KOKYBĖS DARBAS
GERIAUSIOS RŪŠIES GRANITAS
PROFESIONALUS PATARNAVIMAS
RAŠTIŠKA GARANTIJA
(416) 232-1250
83 SIX POINT ROAD
(Į PIETUS NUO BLOOR, NETOLI ISLINGTON)
TORONTO, ON M8Z 2X3

MARGUTIS
4134 Dundas St. West, Toronto, ON, M8X 1X3
Fax: (416) 233-3042
Reguliarūs dvisavaitiniai maršrutai siuntiniams laivu ir lėktuvu tiesiai į Vilnių
Tel: (416) 233-4601

COUPON
$2.00* off for 1 parcel $2.00* off
* coupon is valid only at "Margutis-Pysanka" head office.

ŠALFASS-gos vyrų krepšinio pirmenybėse š.m. kovo 23-24 d.d. Klyvlande, OH, Hamiltono lietuvių komanda "Kovas", laimėjusi pirmą vietą ir aukso medalį. Pirmoje eilėje iš kairės – R. Duliūnas, A. Šeštokas, R. Butkevičius; antroje eilėje – ŠALFASS-gos pirm. R. Dirvonis, R. Sysak, R. Lianga, C. Simonaitis, J. Butkus, K. Kalvaitis Ntr. L. Johansono

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Antoinette, Faberge bei dailės kūrinių kolekcijas. Ji pirmoji įvedė pasivaikščiojimus su rankų paspaudimais paprastų žmonių tarpe ("*royal walkabouts*"), užsispyrusiai laikydavosi savo nuomonės – nemėgo žento princo Philip dėl jo vokiškos kilmės, nenorėjo, kad D. Britanija taptų Europos sąjungos "provincija", buvo nusistačiusi prieš laisvą imigraciją. Bet visi ją mėgo dėl jos linksmo būdo ir visad ją lydinčios šypsenos. Užuojautos karališkajai šeimai dėl jos mirties plaukia iš viso pasaulio.

Kanados valstybinis bankas išleido naują $5 banknotą, kurį bus sunkiau nelegaliai pagaminti. Naujo banknoto vyraujančios spalvos yra mėlyna, oranžinė ir geltona. Pagrindinėje pusėje, kaip ir anksčiau, yra Sir Wilfrid Laurier, min. pirmininko nuo 1896 iki 1911 m., portretas. Antroje pusėje pavaizduoti vaikai, užsiėmę žiemos sportu: žaidžia ledo ritulį, čiuožia, važiuoja rogutėmis. Įvesta eilė naujų saugumo bruožų: vietomis pastorintas dažų sluoksnis, ryškesnės spalvos, kurias sunkiau kopijuoti, paryškintos portreto linijos, banknoto eilės numeris parodomas dviejose vietose. Apšviečiant ultravioletine šviesa, mėlyni dažai žiba, popieryje įdiegti siūlai šviečia raudonai; pakreipus banknotą tam tikru kampu, pasirodo numeris "5", klevo lapas keičiasi į auksinę spalvą. Akliesiems, kaip ir anksčiau šioje serijoje išleistame naujame $10 banknote, iškelti taškai (panašūs į Braille aklųjų alfabetą) nurodo banknoto vertę. Taip pat bankas pademonstravo naują mažo dydžio instrumentą, kuris akliesiems galės "perskaityti" banknoto vertę žodžiu, signalu arba vibracija.

Kanados dailininko Paul Kane paveikslas, tapytas aliejumi, *Scene In The Northwest – Portrait* buvo parduotas *Sotheby's* Kanados meno varžytinėse už rekordinę $5,062,500 sumą. Šis paveikslas, kpt. John Henry Lefroy portretas su Kanados sniegynų fonu, buvo nutapytas Toronte 1845-46 metais, bet maždaug 150 metų išbuvo D. Britanijoje pas kapitono Lefroy palikuonis. Spėjama, kad Vinipego meno pirklys David Loch po ilgų varžybų su kitais trimis pirkėjais, jį nupirko aistringam meno kolektoriui Ken Thomson, kuris paprastai savo pirkinius išstato Toronte, meno galerijoje *The Bay Queen St.* krautuvės patalpose. P. Kane buvo vienas iš žinomesnių XIX š. dailininkų-tyrinėtojų, kuris tapė daugiausia indėnus jų aplinkoje. Jo darbų galima rasti Valstybinėje galerijoje Otavoje, Karališkame Ontario muziejuje bei Stark muziejuje Teksas valstijoje. Kpt. Lefroy buvo dailininko bičiulis, karininkas ir mokslininkas, kuris atvyko į Torontą 1842 m. studijuoti žemės magnetinių laukų - jo apskaičiavimais buvo tiksliai nustatyta šiaurės magnetinio ašigalio vieta. Paveiksle taip pat pavaizduoti kpt. Lefroy moksliniai instrumentai, sudėti šunų tempiamose rogėse.

Min. pirmininkas Jean Chretien, kalbėdamas Jungtinių Tautų ekonominės plėtros finansavimo konferencijoje (*UN International Conference on Financing for Development*) 50-ties valstybių atstovams, pažadėjo, kad Kanada padidins savo indėlį ekonomiškai atsilikusių valstybių pagalbai po 8% kasmet per ateinančius keletą metų. JAV toje konferencijoje pažadėjo padidinti savo indėlį $5 bln., o taip pat ir Europos sąjunga. Paskutiniuose keliuose Kanados biudžetuose tam reikalui buvo skiriama $1.911 bln. 1999-2000 m., $2.091 bln. 2000-01 m., $2.431 bln. 2001-02 m. ir, pridėjus dar 8%, $2.625 bln. 2002-03 m. Kubos Fidel Castro toje pačioje konferencijoje pastebėjo tarp kitos statistikos, kad trijų turtingiausių pasaulio asmenų turtas yra lygus 48 neturtingiausių valstybių bendrų vidaus produktų sumai. JT gen. sekretorius Kofi Annan stengiasi įtikinti turtingiausias valstybes skirti bent 0.7% jų bendro vidaus produkto (BVP). Iki šiol tai darė tik penkios Europos valstybės: Danija (1.06%), Olandija (0.84%), Švedija (0.8%), Norvegija (0.8%) ir Liuksemburgas (0.71%); Kanados indėlis siekė 0.25%, JAV tik 0.1% BVP. **G.K.**

Tabako įmonės nepatenkintos dėl federacinės valdžios reikalavimo panaikinti ant cigarečių pokelių žodžius "lengvi – švelnūs". Didelė tarptautinė tabako bendrovė "Phillip Morris" sako, kad šis Otavos reikalavimas nesiderina su Šiaurės Amerikos laisvos prekybos sutartimi – NAFTA. "Phillip Morris" žinioje esanti kita bendrovė "Rothmans Benson & Hedges Inc.", dėl šito Otavos reikalavimo, jei jis bus įteisintas, žada kreiptis į teismą. Buvęs federacinės Sveikatos apsaugos ministeris A. Rock sakė, kad dėl to žodžiai ant cigarečių pokelių nevartotini, nes rūkantieji klaidinami, nes mano, kad tos cigaretės nekenkia sveikatai. Jis siūlė tabako įmonėms tuos žodžius savanoriškai pašalinti, bet įmonės su tuo nesutiko. NAFTA susitarimą galima įvairiai aiškinti. Net pagal tą susitarimą, jei Kanadoje esančios užsienio įmonės randa, kad krašto įstatymai kenkia jų verslui, gali reikalauti iš valdžios nuostolių atlyginimo. **B. St.**

HOMELIFE
HomeLife Realty Plus Ltd.
2261 Bloor Str. W.
Toronto, Ont. M6S 1N8

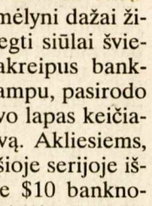

NIJOLĖ B. BATES
Tel. (416) **763-5161**
Fax: 416 763-5097
Prašau kreiptis visais namų pirkimo-pardavimo reikalais. Patarnauju lietuvių visuomenei 15 metų

SU ŠTURMU
SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
LĖKTUVU arba LAIVU
905•271•8781
PETRAS ŠTURMAS
Paėmimas iš namų pagal susitarimą iš Toronto, Hamiltono, Niagara Falls, Londono, Wasaga Beach apylinkių

Sporto žinios

Kvietimas

Stalo teniso žaidėjai kviečiami dalyvauti ŠALFASS-gos rengiamose pirmenybėse š.m. gegužės 18, šeštadienį, Čikagos Lietuvių jaunimo centre, 5600 S. Claremont, Chicago, Il; tel. 773-778-7501. Registracija nuo 11 val. ryto. Sugrupavimas pagal žaidėjo amžių varžybų dieną. Išankstinė dalyvių registracija – iki 2002 m. gegužės 11 d. imtinai pas žaidynių vadovą adresu: Vacys Kleiza, 13500 Little Creek Dr., Lockport, IL 60441; tel. 708-301-2870; E-paštas: Vacys@aol.com.

Galutinė registracija su mokesčiais priimama varžybų dieną vietoje.

Papildomi ryšiai: Saulius Rakauskas, tel. 773-581-6771; Rimantas Dirvonis, 52-jų žaidynių varžybinio k-to pirm., tel. ir faksas 630-789-0529, E-paštas rdirvonis@hotmail.com. Sekite ASK Lituanicos tinklapį: www.lituanica.org ir ŠALFASS tinklapį: www.salfass.com.

Platesnius pranešimus gauna sporto klubai.

* * *

Ten pat ir tą patį savaitgalį (gegužės 18-19 d.d.) vyks ir individualinės šachmatų pirmenybės. Išankstinė registracija – iki 2002 m. gegužės 11 d. imtinai pas žaidynių vadovą adresu: Saulius Rakauskas, 6100 S. Keeler Ave., Chicago, IL 60629; tel. 773-581-6771; faksas: 312-836-0953.

Papildomi ryšiai: Antanas Vilutis, tel. 219-322-4533; Vytautas Nasvytis, ŠALFASS šachmatų k-to pirm., tel. 216-631-0219; Rimantas Dirvonis, 52-jų žaidynių varž. k-to pirm., tel. ir faksas: 630-789-0529, E-paštas: rdirvonis@hotmail.com.

Galutinė registracija bus priimama vietoje varžybų dieną.

ŠALFASS Inf.

ŠALFASS-gos žaidynėse Čikagoje vyrų ir moterų tinklinio varžybos vyks šeštadienį, gegužės 18, o sekmadienį, gegužės 19 – mišrių komandų. **Inf.**

"Anapilio" žinios

"Anapilio" šachmatų klubas balandžio 1 d. dalyvavo Toronto šachmatininkų žaidynėse. Susilygino su stipriu Toronto "Dutton Chess" klubu rezultatu 2:2. Lygoje su 9 tšk. mūsiškiai užima 2 vietą. Rungtynėse tarp 8 dalyvavusių žaidėjų 7 buvo meisterių klasės. Tai parodo žaidynių lygį. Lygoje su 13 tšk. pirmauja "Polonia" A komanda. "Anapiliui" liko dar varžytis su Scarborough ir Brampton komandomis. Lygiagrečiai vykstančiose taurės varžybose išlikus vos keturioms komandoms, "Anapilis" pusbaigmėje susitiks su taip pat stipria "Polonia" B komanda. Varžybos įvyks Anapilio sodyboje balandžio 24 d., 7.30 v.p.p. Daugiau informacijos galima surasti interneto tinklapiuose: www.chess.ca bei http://www.iprimus.ca/~dgebharalt/stand.htm. Klubas pageidautų, kad daugiau lietuvių kilmės jaunimo įsitrauktų į šį protą lavinantį ir sudėtingą sportą. Besidominčius prašom kreiptis į Praną Vilkelį, tel. 905 279-1867. **P.V.**

Žinios iš Lietuvos

KREPŠINIS: Vilniaus "Lietuvos telekomo" krepšininkės 76:65 nugalėjo St. Petersburg "Baltijskaja zvezda" krepšininkes ir trečius metus iš eilės apgynė Baltijos moterų krepšinio lygos (BMKL) čempionių titulą.

PLAUKIMAS: Maskvoje vykstančiose pasaulinėse pirmenybėse trumpame (25 m) baseine Lietuvos plaukikas Darius Grigalionis pateko į 52 m. nuotolio baigmę, bet baigmėje jis ir D. Bisevičius liko penktoje vietoje.

KARATĖ: Kaunietis "bušido" meistras R. Stambrauskas varžybose Japonijoje iškovojo pergalę įveikdamas Australijos profesionalų sunkiojo svorio čempioną T. Dowie.

STALO TENISAS: Rūta Garkauskaitė-Būdienė ir serbas A. Karakašević Kroatijos sostinėje vykstančio 23-jo Europos stalo teniso čempionato mišrių dvejetų varžybose laimėjo sidabro medalius ir R. Garkauskaitė-Budienė moterų dvejetas su Jolanta Prusiene iškovojo bronzos medalius.

BADMINTONAS: Kaune vykusiame 40-ajame Lietuvos badmintono čempionate vyrų vienete pirmąją vietą laimėjo kaunietis A. Kvederauskas, antrąją kaunietis K. Navickas. Moterų grupėje pirmąją vietą laimėjo kaunietė E. Milikauskaitė, antrąją klaipėdietė K. Dovydaitytė. **V.P.**

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS
PARAMA
AKTYVAI per 130 milijonų dolerių

MOKAME

1.15% už 30-89 d.	term. indėlius
1.15% už 90-179 d.	term. indėlius
1.15% už 180-364 d.	term. indėlius
1.35% už 1 m. term.	indėlius
2.50% už 2 m. term.	indėlius
2.75% už 3 m. term.	indėlius
3.50% už 4 m. term.	indėlius
4.00% už 5 m. term.	indėlius
1.60% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
1.85% už 1 m. GIC invest.	pažym.
3.00% už 2 m. GIC invest.	pažym.
3.25% už 3 m. GIC invest.	pažym.
4.00% už 4 m. GIC invest.	pažym.
4.50% už 5 m. GIC invest.	pažym.
1.00% už RRSP ind. (var. rate)	
2.10% už RRSP 1 m. term. ind.	
3.25% už RRSP 2 m. term. ind.	
3.50% už RRSP 3 m. term. ind.	
4.25% už RRSP 4 m. term. ind.	
4.75% už RRSP 5 m. term. ind.	
1.00% už OHOSP (variable rate)	
1.00% kasd. palūkanų čekių sąsk.	
1.35% už JAV dolerių 1 metų GIC	
1.00% už JAV dol. kasd. pal. sąsk.	

IMAME

už asmenines paskolas nuo	4.75%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages) su	
– nekeičiamu nuošimčiu (fixed rate)	
1 metų	3.75%
2 metų	5.30%
3 metų	5.60%
4 metų	6.10%
5 metų	6.30%
– su keičiamu nuošimčiu	3.75%

DUODAME
- *asmenines paskolas*
- *mortgičius iki 95% įkainoto turto*
- *riboto kredito paskolas (Line of Credit)*
- *komercinius mortgičius*

Nuošimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje

NEMOKAMI PATARNAVIMAI
SĄSKAITŲ IŠLAIKYMAS • KREDITO IR DEBITO KORTELĖS ČEKIAI • PINIGINĖS PERLAIDOS (MONEY ORDERS) KELIONĖS ČEKIAI (TRAVELER'S CHEQUES)

PASLAUGOS TEIKIAMOS INTERNETU!
GALITE PATIKRINTI SAVO BALANSĄ AR APMOKĖTI SĄSKAITAS
Elektroninis paštas: info@parama.ca

KITOS PASLAUGOS
KELIONIŲ APDRAUDA NARIAMS IR SVEČIAMS IŠ KITŲ KRAŠTŲ PERSIUNTIMAS PINIGŲ (WIRE TRANSFERS) Į LIETUVĄ IR KITUR

IEŠKOTE DOVANOS?
PARDUODAME LIETUVOS BANKO PROGINES MONETAS

KASOS VALANDOS:
Pirmad., antrad. ir trečiad. nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.
Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. – 8 v.v.
Šeštadieniais nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.
SKYRIAI:
1573 Bloor St.W., Toronto ON M6P 1A6 Telefonas: 416 532-1149
2975 Bloor St.W., Etobicoke ON M8X 1C8 Telefonas: 416 207-9239

MasterCard Interac Cirrus

APLANKYKITE MŪSŲ TINKLALAPĮ: www.parama.ca

Astra Travel & Services Inc.
1600 Bloor St. W., Toronto, (priešais Lietuvių Namus į vakarus)
Ontario, Canada, M6P 1A7
LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA SIŪLO:
* Keliones į Lietuvą * Keliones į šiltus kraštus * Draudą * Bilietus atvykstantiems iš Lietuvos (pristatymas į namus per vieną parą) * Dokumentų vertimą * Iškvietimų sutvarkymą ir išsiuntimą * Dideles nuolaidas dažnai keliaujantiems * Sąžiningą, rūpestingą patarnavimą ir žemas kainas.
Dėmesio! Organizuojama kelionė į Lietuvą rugpjūčio 26 – rugsėjo 10 d.d.
Tel: 416 538-1748 1-866-566-1366 (nemokamas) FAX: 416 538-4390

ROYAL LEPAGE

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti
Lina Kuliavienė
2320 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6S 1P2
Tel. 416 762-8255 FAX 416 762-8853

KELIONĖS Į VISUS KRAŠTUS VISOMIS ORO LINIJOMIS!
Išvykstantiem į Lietuvą iki balandžio 30 pritaikomos 2001-jų metų kainos. Įvairūs maršrutai. Patogūs persėdimai. Naudokitės proga, skambinkite man asmeniškai!
TURIU DAR VIETŲ TURISTINĖSE/MALDININKŲ KELIONĖSE:
28 balandžio, 13 dienų – Italija ir Prancūzija (Vatikanas ir Liurdas!);
12 gegu-žės, 12 dienų – Portugalija, Ispanija, Prancūzija (Fatima ir Liurdas).
Įdomūs maršrutai, patogūs viešbučiai, kelionės vadovas! Pusryčiai ir vakarienė. Prieinamos kainos! Teiraukitės!
Toronto įstaigoje esu antradieniais tarp 11 ir 17 val. Atvažiuoti Jums nėra būtina, tik paskambinkit – sutvarkysiu! Bilietus pristatau X-PRESS paštu.
ALGIS MEDELIS @ Queen Syrena
133 Roncesvalles Ave. TORONTO, Ont. M6R 2L2
Tel. 416 531-4800

LEDAS REFRIGERATION
AIR CONDITIONING & APPLIANCES
Skambinti
R. Jareckui
Tel. 416-370-3539
arba 416-825-3328
(Nemokamai atvažiuoju įkainoti)

ALGIS ir STEFA MEDELIAI @ *MEDELIS CONSULTING*
45 Forest Heights Street, WHITBY, Ont. L1R 1T7 Tel. 1-905-666-9086
Visos paslaugos atsikviečiant gimines iš Lietuvos, arba Jums skrendant į Lietuvą.
JAV DOLERIUS LIETUVOJE PRISTATOM Į RANKAS PER 7 DARBO DIENAS. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienius.
* * *
Atstovaujam telefoninių ryšių firmai **RapidTel.**
Minutė į Lietuvą – 41 c bet kuriuo laiku.
+Planas A: Ontario – 5 c, Kanada – 9 c, US – 10 c,
arba **+Planas I:** Canada ir US – 7.5 c.
Dėl smulkesnės informacijos kalbėkite su ALGIU MEDELIU

Sriubos vakaronė su menine programa

Labdaros darbai praturtina ne tik pagalbos reikalingus, bet ir remiančiuosius. Gal todėl taip gausiai dalyvaujama Toronto Prisikėlimo parapijos labdaros sekcijos iniciatyva ruošiamuose sriubos vakaronėse. Šių vakaronių tikslas – ugdyti artimo meilės darbus. Tomis vakaronėmis siekiama paremti Lietuvoje veikiančias sriubos virtuves ir priminti, kad sočiai ir turtingai gyvendami turime dalintis su alkanaisiais, padėti į vargą patekusiems.

Šiemet tradicinė sriubos vakaronė įvyks sekmadienį, balandžio 21. Kaip įprasta, bus pasivaišinta sriuba, išvirta pagal lietuviškos virtuvės receptą. Taipogi bus rodoma specialiai šiai progai paruošta vaizdajuostė, supažindinanti dalyvius su remiamų virtuvių kasdienybe. Be to, meninę programą atlikti pakviestas "Spirit Movers" ansamblis. Tai prie "Arkos" bendruomenės veikianti įvairių liturginių šokėjų grupė, "Arkos" bendruomenė (L'Arche) – tai žymaus Kanados krikščionių veikėjo Jean Vanier įsteigta organizacija, sudaranti galimybes žmonėms su negalia gyventi krikščioniškoje, šeimyniškoje aplinkoje. "Spirit Movers" dažniausiai šoka liturginiame kontekste, dažnai dalyvauja katalikiškuose parengimuose ir šventėse, pvz. Toronto vyskupijos tūkstantmečio iškilmėse, pernai įvykusiose "Air Canada" centre. Grupė ruošiasi dalyvauti ir artėjančiose Pasaulio jaunimo dienose. Ji savo šokius pristato ne kaip pasirodymus, bet kaip maldos formą, kuria siekia įjungti ir kitus dalyvius į maldą. Judesiais ji išreiškia meilę Jėzui ir tiki, kad Šventoji Dvasia veika jų išraiškoje. Kai kurie "Spirit Movers" nariai liturginiame šokyje dėl fizinių negalių gali dalyvauti tik su įgaliųjų asistentų pagalbą. Šokiai kuriami bendrai, visiems nariams dalyvaujant kūrybiniame procese.

Pirmoji "Arkos" bendruomenė, pagrįsta Naujojo Testamento palaiminimais, buvo įsteigta Prancūzijoje 1964 m. Šiandien trisdešimtyje pasaulio šalių veikia šimtinė "Arkos" bendruomenių, kurių šerdis – žmonės su negalia bei tie, kurie su jais dalijasi gyvenimu, darbu ir malda. Šių evangelinių bendruomenių pagrindas – pripažinimas, kad žmonės su negalia turi ypatingą galimybę atskleisti žmogišką kančią ir džiaugsmą, tuo būdu vesti kitus į Dievo pažinimą ir gydančią meilę, teigiamai veikti visuomenę ir Tikinčiųjų Bendriją.

Kitas Jean Vanier įsteigtas sąjūdis "Tikėjimas ir šviesa" yra pasiekęs ir Lietuvą. Pats Jean Vanier yra lankęsis Lietuvoje. Jo knygos išverstos į lietuvių kalbą.

Prisikėlimo parapijos labdaros sekcija maloniai kviečia visus dalyvauti artėjančioje vakaronėje.

R.G.

Toronto Maironio mokykloje surengtoje šventėje mokiniai, dalyvavę bulvinių plokštainių (kugelio) valgymo varžybose

TORONTO ONT

Pasaulio jaunimo dienų organizacinis komitetas posėdžiavo balandžio 1 d. ir aptarė maldininkų priėmimo eigą bei kitus rūpimus klausimus. Jau pats laikas vietiniam jaunimui registruotis šiam istoriniam įvykiui. PJD registracija baigiasi gegužės 8 d. Jaunimas skatinamas nedelsiant užpildyti ir išsiųsti registracijos lapus, kuriuos galima pasiimti iš katalikiškų parapijų.

Gautas pranešimas iš Lietuvos, kad iš viso atvyksta 154 jaunuoliai, kuriuos reikės apnakvydinti Toronte. Jau pasiūlytos nakvynės 50-čiai maldininkų, reikia dar šimtui. Vietiniai lietuviai labai prašomi priimti bent po du į savo namus liepos 22-liepos 27 d.d. laikotarpiui. Jiems reikia duoti tik vietos ištiesti miegmaišiams. Užtektų paprastų pusryčių ir pavežti juos, jeigu gyvenama toliau negu 20 min. nuo susisiekimo priemonių, kad galėtų patys nuvykti į parapiją ir iš ten į kitus programos punktus. Galintys juos priimti prašomi skambinti KLB raštinės telefonu 416-532-3292 ir palikti žinutę. Jei kas turėtų klausimų, gali skambinti PJD komiteto lietuvių skyriaus koordinatoriui kun. Edžiui Putrimui Prisikėlimo parapijos tel. 416-533-0621.

A. a. Elzbietos ir Jono Sventickų šviesiam atminimui pagerbti Balytų šeima *Tėviškės žiburiams* aukojo $50.

A. a. Jono Mackevičiaus atminimui pagerbti, užjausdama jo žmoną Hertą, vaikus ir artimuosius Bronė Čirvinskienė su šeima *Tėviškės žiburiams* aukojo $50.

A. a. Algio Draugelio atminimui pagerbti, užjausdami velionies šeimą bei artimuosius, Apolinaras ir Sabina Gotceitai *Tėviškės žiburiams* aukojo $50.

A. a. Antano Pūko atminimui pagerbti Algis ir Stefa Medeliai *Tėviškės žiburiams* aukojo $25.

A. a. Antanui Pūkui mirus, užjausdami jo žmoną ir visus gimines, Irena ir Povilas Girniai *Tėviškės žiburiams* aukojo $25.

Tremtinių vaikaičių mokyklai "Lietuvių namai" Vilniuje aukojo: I. Kaliukevičienė – $50; S. Čeponienė – $20.

A. a. Marijos Miceikienės atminimui pagerbti laidotuvių metu *Tremtinių grįžimo fondui* aukojo: $100 – W. E. Ennis, D. R. Vorps; $50 – K. Kaminskienė, I. Ignaitienė, J. Rinkūnienė, W. C. Murdock, B. G. Malloy (B. Augaitis), Sarkis Asailian; $25 – V. R. Paliai, E. Bočkienė, K. A. Ratavičiai, S. E. Čepai; $20 – V. M. Kriščiūnai, V. G. Butkiai, J. Pacevičienė, A. Valienė, E. A. Abromaičiai, J. Aukštaitis, S. Glenn, B. K. Dirsė; $10 – V. N. Tamulaitis, S. G. Krašauskai, A. Rukšėnienė, D. Garkūnienė. Aukas surinko B. Matulaitienė ir M. Povilaitienė. Aukotojams, rinkėjoms ir šeimai nuoširdžiai dėkoja –

KLKM dr-jos centro valdyba

Toronto lietuvių pensininkų klubo mezgimo būrelis nutarė nutraukti savo veiklą. Ona Juodviršienė, sulaukus 90 metų amžiaus, atsisakė toliau vesti būrelio atskaitomybę ir neatsirado kas tą darbą perimtų. Kasoje esamus pinigus nutarta paaukoti Slaugos namų statybai, o mezginius, siūlus – bazarui. Taip užbaigtas, 1974 m. a.a. T. Benotienės įsteigtas mezgimo būrelio darbas. Nuo 1990 m. iki 2000 m. lapkr. 6 d. aukomis paremta: *Tėviškės žiburiai* $500; *Nepriklausoma Lietuva* $100; "Slaugos namų" statyba $1,675.11; Kanados lietuvių bendruomenė $908; Alkanieji Lietuvoje ("Betanija") $2,900; Radijo vald. "Tėvynės prisimin." $400; "Vaiko tėviškės namai" Marijampolėj $271; "Lietuvių Namai" Vilniuje $100. Aukota iš viso $6,854.11. **O. J.**

Tėviškės žiburių **spaudos vakaras** praeitą šeštadienį, balandžio 6 didžiojoje Anapilio salėje vėl sudarė jaukią progą susitikti laikraščio bendradarbiams, skaitytojams bei rėmėjams. Visiems jiems susėdus prie puošnių stalų, vakarą pradėjo Kanados lietuvių katalikų kultūros draugijos valdybos pirmininkė ir *TŽ* redaktorė Ramūnė Sakalaitė-Jonaitienė, pasveikinusi susirinkusius ir pristačiusi iš toliau atvykusius svečius – Lietuvos ambasadorių Rimantą Šidlauską su žmona Astra Šidlauskiene iš Otavos, kun. P. Rukšį iš Brazilijos, prof. Ant. Musteikį iš Vašingtono valstijos ir karininkus iš Lietuvos, šiuo metu anglų kalbos besimokančius karinėje "Camp Borden" bazėje. Pirmininkė padėkojo už savos spaudos rėmimą, ypač Kanados lietuvių fondui, paskyrusiam *Tėviškės žiburiams* $4,000, ir pakvietė iš Čikagos atvykusį "Dainavos" vyrų vienetą programai.

Plojimais sutikti, skoningai apsirengę šeši jauni vyrai – trys Polikaičiai (Darius – vadovas, Audrius ir Marius – Kastytis Šoliūnas ir Liudas Landsbergis, akompanuojant Vidui Neverauskui, jau pačia pirmąja Alf. Mikulskio harmonizuota liaudies daina *Kai aš jojau* sužavėjo klausytojus. Malonūs, gražūs balsai ir sąskambiai tęsėsi per visas kitas daineles, kurių iš viso atliko šešiolika, įskaitant dvi koncerto pabaigoje publikos išprašytas. Išskirtinio įvertinimo susilaukė torontiečio Edžio Punkrio sukurta ir modernesniais vinguriavimais praskambėjusi dainelė *Vieni šokam* (eilės E. Punkrio ir V. Povilionio).

Po malonų įspūdį palikusio koncerto buvo atėjęs laikas vakarieniauti. Pirmininkės pakviestas maldą sukalbėjo vyriausias *TŽ* redaktorius prel. dr. Pr. Gaida. Visi sotinosi J. Gurklienės ir talkininkų paruošta šilta vakariene, gurkšnojo vyną, dalinosi įspūdžiais, šnekučiavo, pirko loterijos bilietus, atsiiminėjo pagal įėjimo bilietus laimėtus daiktus. Orkestrui "Major Music" užgrojus valsą, prasidėjo šokiai, kurių metu vyko ir didžiosios loterijos bilietų traukimas. Smagiu ir laisvu pabendravimu buvo baigtas šis metinis ir tradicinis spaudos vakaras. **S.**

Aukojo "Tėviškės žiburiams"

$102 – J. Kairiūnaitė; **$100** – J. Jaseliūnas, S. Dalius; **$55** – J. Smulskis; **$52** – P. Rudgalvis, K. Barčauskas, J. Šleinius, V. Kadis, R. Zubrickas; **$50** – A. Valaškevičienė, S. Gotceitas, F. Barzdžius, A. Bajorinas; **$47** – M. Barteška; **$35** – kun. M. Kirkilas, dr. A. Pacevičius; **$30** – A. Stončius; **$25** – N. Šimkus, V. Narušjs; **$22** – A. Draugelis; **$20** – V. Kumpikevičius, V. Kryžanauskas, A. Pleinys; **$17** – A. Volungė, J. Krištolaitis, J. Baužys, E. Kalasauskas, M. Genčius; **$15** – H. Bernotas, T. Bilda; **$12** – K. Vėgys, M. Čeponis; **$10** – K. Starkutis, V. Vaitkus, B. Barisas; **$7** – P. Druskis; **$5** – A. Pesys, G. Pamataitis; **$2** – B. Sriubiškis, dr. V. Majauskas, V. Karauskas.

Rėmėjo prenumeratą atsiuntė: **$60** – L. Kaminskas, A. Choromanskis, J. Girdauskas, M. Gudjurgis, E. Jasiūnas; **$57** – S. Urbantas, J. Čėpla; **$55** – kun. V. Kriščiunevičius, J. Lapp, R. Pocauskas, L. A. Širvinskas, R. V. Žėkas, A. Karnas, P. Narutis, M. S. Barčaitis, J. Valaitis, V. Seibutis, J. Kairiūnaitė, J. Lelis, J. Šleinius, F. Barzdžius, V. Vaikutis, S. Virkutis, E. Dainius, M. Ignatavičius, V. Keturakis, M. Izokaitienė, R. Shepetys, K. R. Poškus, W. Lackus, J. Bubnys, B. Jasevičius, A. Staškevičius, A. Bočkus, B. Vyniautas.

Garbės prenumeratą atsiuntė: **$100** – A. Žukas, A. Šmulkštys; **$97** – N. Zeliznak; **$77** – P. Martišius; **$70** – A. Usvaltas; **$67** – V. Paulionis, dr. B. Girnius; **$65** – P. Petkus, dr. A. Pacevičius, dr. H. Šolys, L. Steponavičius, dr. A. D. Dickson, A. Ulba, kun. M. Kirkilas, L. Balaišis, G. M. Šernas, V. Birštonas.

Nuoširdus ačiū už paramą lietuviškai spaudai. Dėkojame garbės bei rėmėjo prenumeratoriams ir visiems, kurie, siųsdami reguliarią prenumeratą prideda ir auką.

JUOZAS (JOSEPH) NORKUS
Re/max West įstaigoje ilgiausiai dirbantis agentas
◆ 25 metai namų remonto patyrimas ◆ Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirkimo patyrimas ◆ Namų nuomojimų ir nuomininkų reikalų specialistas.
RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel. 416 769-1616, namų – 416 769-3577
Nemokamas namų įvertinimas

Dantų gydytoja
Gintarė Sungailienė, D.S., D.D. S.
115 Lakeshore Rd.E.
Mississauga, Ont. L5G 1E5 (į vakarus nuo Hurontario)
Tel. 905 271-7171
Patogus, nemokamas mašinos pastatymas

Bloor West Village
DENTAL CARE
Dr. J. Birgiolas
Dr. S. Dubickas
2373 Bloor St. West
Tel. (416) 763-5677

ORTODONTAS
(Orthodontist)
DR. R. KARKA, D.D.S. M.s. Dip. Orth.
2326 Bloor Street West, Suite 200
(Prie Jane gatvės)
416 769-2526

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.
PACE, JOHNSON
5110 Dundas ST.W.
(tarp Islington ir Kipling gatvių)
Etobicoke, Ont. M9A 1C2
Tel. 416 236-3060
Fax 416 236-1809

MARGIS PHARMACY
Aptarnauja Toronto gyventojus daugiau kaip 50 metų!
"IR TAI NE TAS, KĄ MES MOKAM, BET KAIP JUMIS RŪPINAMĖS!"
♦ sąžiningas ir profesionalus aptarnavimas
♦ nemokamas vaistų pristatymas į namus
PRISIJUNKITE PRIE MŪSŲ KLIENTŲ ŠEIMOS!
Tel.: (416) 535-1944 Faksas: (416) 536-6268

VIKING ESCAPADES™

"Viking Escapades™" yra pati puikiausia keliavimo patirtis. Skriskite tiesioginiu "Finnair" skrydžiu į modernų ir madingą Helsinkį, kuris jus sužavės savo vaizdais ir istorinėmis vietomis. Pamatysite Stokholmo turtingą istorinę kultūrą ir patirsite įdomias vakarines pramogas. Nepaprastoje "Viking Line" laivo kelionėje pamatysite gražiuosius šių miestų salynus. Kainoje įskaitytas grįžimas į Helsinkį, nakvynės viešbutyje keturioms naktims ir dviejų parų grįžimas "Viking Line" laivu.

Nuo $1,395.00* + mokesčiai

Užsisakyti vietas arba daugiau sužinoti galite skambinant mums arba kelionių agentui. Skambinkit šiandien!
Telefonas 1 877 668-6155.

FINNAIR
VIKING LINE
SCANDIC HOTELS
ADVANtage ULTRA TRAVEL

*Kaina vienam asmeniui nakvojant dviese. Kaina galioja tik išskridimui birželio 11, 18, 25, liepos 2, 9, 16, 23, rugpjūčio 6 ir 13. "Finnair" tiesioginius skrydžius, "Viking Line" laivo keliones ir viešbučių kambarius galima užsisakyti atskirai. Pasiteiraukite ir apie kitas vietoves, keliones ir maršrutus. Skambinkite šiandien!
Ontario Reg. # 3150865, 50009320

Tony Genys Sutton GROUP

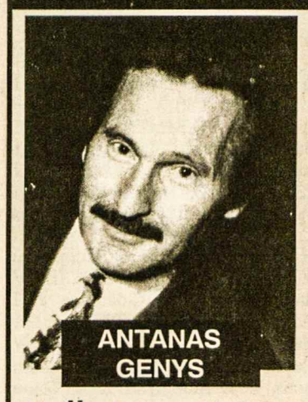

PATYRĘS NUOSAVYBIŲ PARDAVĖJAS
netoli naujos
PRISIKĖLIMO PARAPIJOS
Prašau skambinti šiandien
tel. 416 236-6000
pirkimo ar pardavimo klausimais
sutton group – assurance realty inc. realtor
5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

SMITH MONUMENT CO. LTD.
(nuo 1919 metų)
▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
▲ Puošiame lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.
Skambinti tel. 416 769-0674
Adresas: 349 Weston Road
(tarp Eglinton ir St. Clair),
Toronto, Ontario M6N 3P7

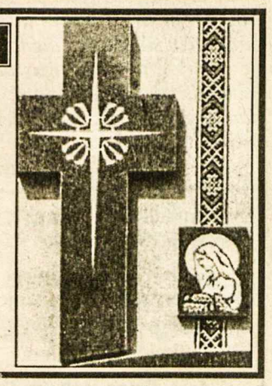

Kanados Lietuvių Fondas
Lithuanian Canadian Foundation
1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6
KLF kapitalas daugiau kaip 3.0 milijonai – tai Kanados lietuvių įnašas! Kasmet gaunamas pelnas (daugiau kaip $100,000) skirstomas lietuvybės išlaikymui Kanadoje (KLB, kultūrinėms bei jaunimo organizacijoms, studentams) ir paramai Lietuvai (vaikų prieglaudoms, tremtinių reikalams, jaunimui).
Atsiminkime ir remkime Kanados lietuvių fondą per savo aukas bei testamentus.
Išduodami pakvitavimai dėl valstybinių pajamų mokesčių.
Informaciją teikia administratorius L. Baziliauskas tel. 905 279-8226.
Remkime lietuvių veiklą Kanadoje! Remkime Lietuvą!
REMKIME PER KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

TORONTO

Anapilio žinios

– Balandžio 1, pirmadienį, pakrikštytas Algimanto ir Rasos (Vaičiulytės) Gelažauskų sūnus Jonas.

– Balandžio 3, trečiadienį, palaidotas a.a. Jonas Klipčius, 79 m. amžiaus.

– Balandžio 4, ketvirtadienį, palaidotas a.a. Jonas Mackevičius, 82 m. amžiaus.

– Pirmosios Komunijos pasiruošimui pamokos vyksta sekmadieniais klebonijoje po 9.30 v.r. Mišių.

– Sutvirtinimo sakramentui pasiruošimo pamokos vyksta sekmadieniais po 9.30 v.r. Mišių klebonijos posėdžių kambary.

– Anapilio knygyne gauta naujų knygų: Liongino Baliukevičiaus – partizano Dzūko *Dienoraštis* ir Stasio Gvildžio *Kruvini likimai* (dokumentinės apybraižos ir prisiminimai).

– Paramos prašo visos Lietuvos mažiesiems skirtas krikščioniškos ir tautinės dvasios laikraštėlis *Kregždutė*. Redakcijos adresas: J. Biliūno gatvė 20 – 15, LT4930 Anykščiai, Lietuva. Aukojantiems per mūsų parapiją išduodami nuo valstybinių mokesčių atleidimo pažymėjimai.

– Mišios balandžio 14, sekmadienį: 9.30 v.r. už a.a. Alfonsą Dausą (XXXV metinės); 11 v.r. už parapiją; Vasagos Gerojo Ganytojo šventovėje 2 v.p.p. už a.a. Antaną Pūką; Delhi Šv. Kazimiero šventovėje balandžio 13, šeštadienį, 3 v.p.p. už septynis žuvusius partizanus Strazdų kaime.

Išganytojo parapijos žinios

– Sekmadienį, 11.15 v.r. pamaldų metu bus renkamos specialios aukos Bažnyčios jaunimo vasaros stovyklai Lietuvoje paremti. Stovyklai vadovaus diak. Liudas Miliauskas.

– Toronto lietuvių bendruomenės valdyba rinks solidarumo įnašą balandžio 21 d. prieš ir po pamaldų.

– Praeitą sekmadienį, balandžio 7, pamaldų metu buvo paminėtos a.a. Marijos Grimaitės-Reinartienės mirties metinės. Velionė paliko liūdinčius vaikus – Joną Kilotaitį,Ireną Dauginienę, Lilę Juknienę ir Irmą Šturmienę; vaikaičius – Ingridą Hodges, Joną Kilotaitį, Jr., Valterį C. G. Dauginį ir Ričardą Dauginį, Tomą Jukną ir Robertą Jukną, Kristupą Šturmą ir Lauri Šturmaitę bei 10 provaikaičių.

Maironio mokyklos žinios

– Maironio mokyklos mokslo metų užbaigimo iškilmės įvyks gegužės 24 d. Bilietus platins Vida Smailienė balandžio 20 ir 27 d.d. bei gegužės 4 d., 9 v.r. mokykloje. Jos telefonas 416 231-8024.

– Garsi Lietuvos folkloristė Zita Kelmickaitė, lydima Nijolės Benotienės, aplankė mokyklą balandžio 6 d. Ji vaizdžiai apibūdino lietuvių senovės kaimo papročius aukštesniuosiuose kursuose, įrašų juostelėmis supažindino su dainomis bei muzika. Viešnia aplankė ir kitas klases, kur įdomiai pasakojo apie liaudies pasakas bei padainavo. Mokyklą ji aplankys ir šį šeštadienį.

– XVII Pasaulio jaunimo dienose Toronte liepos 18-28 d.d. dalyvaus daug jaunimo, kuriam reikės nakvynių. Jei kas priimtų jaunuolį arba jaunuolę, prašome kreiptis į Mary Ann Kušlikienę mokykloje. Živilė

Yra gautas šio turinio sveikinimas: *"Sveikinu gerbiamus užpalėnus, ypač suvažiavusius švęsti Šv. Trejybės atlaidų ir kraštiečių susitikimo dienos. Esate pasiryžę tęsti didingus darbus, nuoširdžiai rūpindamiesi savo tautos gerove, nes Jums Lietuva – nepalaužiama siela.*

Elena Narbutytė."

"Angeliukų" chorui $50 aukojo E. R. Stravinskai.

Kauno arkivyskupijos Vaikų dienos centrams $50 aukojo N.N.

Sporto klubui "Anapilis" $100 aukojo J. Baliūnas.

A. a. Petro Balytos 2-jų metų mirties prisiminimui žmona Elena, dukros Audrutė ir Rūtelė su vyru René *Tėviškės žiburiams* aukojo $50.

A. a. Kazimieros Arlauskienės atminimui, jos draugai iš Ročesterio, NY, *Kovai su vėžiu* sergantiems vaikučiams Lietuvoje aukojo: $50 – R. R. Bliudnikai; $40 – V. Z. Tamošiūnai; $30 – J. L. Laukaičiai; $25 – J. K. Lapinai. **M.P.**

Vilniaus radijo užsieniui laidos transliuojamos kasdieną 7 v.v. 9875 kHz dažniu 31M bangos ruože. Laida kartojama 8 v.v. 11690 kHz dažniu 25M bangos ruože.

Prisikėlimo parapijos žinios

– Trečiojo Šv. Pranciškaus Asyžiečio ordino narių Mišios ir susirinkimas įvyks šį ketvirtadienį, balandžio 11 d., 10 v.r. "Vilniaus rūmų" patalpose.

– KLKM dr-jos parapijos skyriaus susirinkimas įvyks šį sekmadienį, balandžio 14 d., po 12 v. Mišių parapijos salėje.

– Sriubos vakaronei, kuri įvyks balandžio 21 d., 4 v.p.p. bilietus platina V. Taseckas sekmadieniais salėje, kitu laiku iš namų 905 824-4461.

– Pakrikštytas Justinas Stasys, Amelijos (Urbonaitės) ir Edvardo Ginčauskų sūnus.

– Metinis parapijos susirinkimas vyks balandžio 28 d. Susirinkime bus renkama pusė parapijos tarybos narių. Norintys kandidatuoti praneša parapijos raštinei.

– Balandžio 4 d. palaidotas a.a. Antanas Pūkas, 87 m. Paliko žmoną Ievą. Balandžio 5 d. palaidotas a.a. Kazimieras Klevinskas, 85 m. Paliko sūnų Ričardą. Balandžio 8 d. palaidota a.a. Birutė Endzelienė, 78 m. Paliko dukras.

– "Kretingos" vasaros stovykloms Vasagoj registracijos blankai buvusiems stovyklautojams jau išsiųsti paštu. Kiti gali juos gauti parapijos raštinėje.

– Mišios sekmadienį, balandžio 14: 8 v.r. už a.a. Justiną ir Antaniną Zakus; 9.15 v.r. už a.a. Bronių Molį; 10.30 v.r. už Dervinių ir Juškevičių šeimų mirusius, už Mažeikių gimnazijos mirusius mokytojus ir mokinius, už a.a. Stefą ir Eugenijų Bubelius ir a.a. Stasį ir Juzę Macijauskus; 12 v. už gyvus ir mirusius parapijiečius.

Lietuvių Namų žinios

– Balandžio 7 d. Lietuvių Namuose įvyko tradiciniai Atvelykio pietūs (plačiau bus kt. nr.)

– LN valdybos posėdis – balandžio 11 d., 7 v.v.

– Gegužės 5 d., 4 v.p.p. LN seklyčioje įvyks LN vyrų būrelio susirinkimas. Bus aptariami vyrų būrelio reikalai, ateities planai bei perspektyvos. Kviečiame dalyvauti.

– Pirmą kartą Lietuvių Namų didžiojoje salėje gegužės 4, šeštadienį, 6 v.v. įvyks alaus balius. Renginio organizatoriai – klubas "Santaka". Programoje ir po jos visą vakarą dalyvius linksmins populiarus liaudiškos muzikos vienetas iš Lietuvos "Sutaras". Dėl bilietų teirautis tel. 416 532-3312 arba 416 538-1748; taip pat jų bus galima įsigyti abiejose parapijose ir LN sekmadieninių pietų metu.

– Sekmadieniais Lietuvių Namuose galima ne tik skaniai papietauti, bet ir pasiskaityti naujausių žinių iš Lietuvos dienraščių, pasižiūrėti Lietuvos televizijos laidų, pasinaudoti interneto svetaine.

Slaugos namų žinios

– Slaugos namų statybai aukojo: a.a. A. Pūko atminimui $100 – J. J. Šarūnai; $80 – M. Janeliūnas; $50 – J. I. A. Morkūnai; $40 – E. Bartminas; $30 – I. Jocas, T. Gražulienė, K. I. M. Janowicz; $25 – J. Z. Stravinskai, H. E. Stepaičiai; $20 – V. A. Karauskai, A. Monstvilas, L. I. Adomavičiai, D. A. Langai, A. B. Matulaičiai, A. P. Skilandžiūnai, V. P. Gulbinai, P. Balsys, E. V. Steponai, A. M. Radžiūnai, J. J. Zenkevičiai, V. L. Sendžikai, J. Gačionienė, T. D. Chornomaz, V. Paulionis, P. M. Puidokas, A. Banelis, V. E. Stanaičiai, K. V. Gapučiai, R. E. Stravinskai, V. P. Melnykai; $10 – D. Zakarevičius, L. Juzukonienė. Slaugos namų komitetas dėkoja visiems už aukas. Slaugos namams aukos priimamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tiesiog adresu: Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St.W. Toronto, M6P 1A6.

– Pataisa: Slaugos namų vajaus iškilmingo pokylio loterijai taip pat aukojo "Gintaro" šokių grupė, kuri padėkoje nebuvo paminėta – Atsiprašome. I. Pivoriūtė.

– Ponas H. Lapas ir ponia padovanojo vertingą paveikslą LN slaugos namams.

– "Labdaros" Slaugos namų administratoriai jau pradėjo pokalbius su kandidatuojančiais tarnautojais. Labai reikalingos lietuviškai kalbančios, diplomuotos ar turinčios patirtį gailestingos seserys. Reikia ir kitų tarnautojų. Darbo prašymus prašome siųsti raštu: Mrs. Joan Clupek, c/o Lietuvių Namai, 1573 Bloor St.W. Toronto, Ont. M6P 1A6 arba faksuoti 416-233-5519. Yra galimybių kandidatams dalyvauti pasiruošimo kursuose.

A. a. Broniaus Ulozo 5 metų mirties atminimui Stasė Ulozienė *Tėviškės žiburiams* aukojo $100.

A.a. Alfonso Dausos 35 mirties metinių atminimui pagerbti (1967 m. balandžio 15 d.) duktė Aldona ir žentas Mečys Empakeriai *Tėviškės žiburiams* aukojo $50.

Toronto Maironio mokyklos III sk. mokiniai su KLB muziejaus-archyvo vedėja dr. R. Mažeikaite Vasario 16-sios šventėje Anapilyje š.m. vasario 16 d. Nuotr. Ž. Vaičiūnienės

VOLUNGĖS SUBATVAKARIS

"Nuskink man žvaigždę nuo dangaus"

Širdies dainos ir kramstukai

Vakarą ves žymi folkloristė iš Lietuvos **ZITA KELMICKAITĖ**

Gros tautiška kapela **"SUTARAS"**

Visa tai atsitiks –

š.m. balandžio 27, šeštadienį, 7 v.v.,

Prisikėlimo parapijoje, 1 Resurrection Rd., Toronto, Ont.

Dėl bilietų prašome skambinti

Julijai Adamonytei-Danaitienei tel. (416) 232-9772

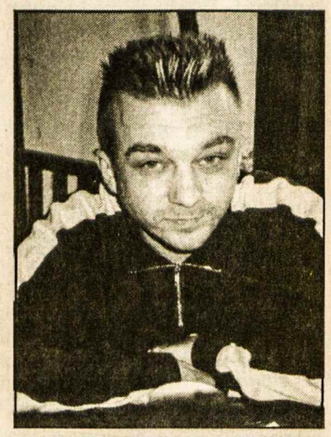

ANDRIUS MAMONTOVAS, vaidinantis "Hamletą" Šekspyro veikale Toronto "Harbourfront Centre" š.m. balandžio 16-19 d.d.

Lietuvos režisierius Eimuntas Nekrošius yra laimėjęs daug premijų įvairiuose kraštuose, yra išgarsėjęs ypač Šekspyro veikalų pastatymuose. Visi vaidinimai atliekami lietuvių kalba. Jau du kartu yra pasirodęs Kvebeko provincijoje – Montrelayje ir Quebec City, kur susilaukė labai gerų įvertinimų iš vietinių kritikų.

Kanadoje Šekspyro veikalais pagarsėjęs Stratfordas kasmet veikalus stato originalia anglų kalba šešius mėnesius trunkančiame sezone. Ten jo veikaluose aktorių apranga ir scenos dekoracijos atspindi Šekspyro nurodytą tam tikrą istorinį laikotarpį. Tačiau būna Stratforde ir kitokia režisūra: nekeičiant turinio, istorinis veikalas perkeliamas į dabartinius, modernius laikus, kuriuos atspindi aktorių apranga ir scenos dekoracijos. Šitą būdą yra pasirinkęs ir Eimuntas Nekrošius. Jis žiūrovui perduoda Šekspyro minčių prasmę "Hamleto" veikale, aktorius pristatydamas modernioje šiuolaikinėje aplinkoje. Šita naujovė pagauna žiūrovų dėmesį nuo pat veikalo pradžios ir juos domina per ištisą veikalo eigą.

"Harbourfront" teatre įvyksiančiam Nekrošiaus "Hamletui" duodama speciali nuolaida lietuviams pirmose dviejose teatro eilėse – $45 vertės bilietus galima įsigyti už $30 perkant sekm. bal. 14 d. po Mišių Anapilyje, Prisikėlimo parapijoje, arba Lietuvių Namuose pietų metu. Vaidinimai vyks bal. 16, 17, 18 ir 19 d.d. Pradžia 7 val. vak. **I.R.**

"Romuvos" 40-tasis visuotinis narių susirinkimas šaukiamas balandžio 24 d., 7 v.v. Lietuvių Namuose. Valdybos pirm. j.s. Rimas Sriubiškis pateiks atliktų darbų apžvalgą, padarys pranešimą apie ateities projektus. Visi nariai maloniai kviečiami dalyvauti ir padėti spręsti iškylančius klausimus. **F.M.**

A. a. Milton Stark mirties 10-mečio (balandžio 2 d.) atminimui žmona Aldona Stark *Tėviškės žiburiams* paaukojo $100.

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

PARAMA 50 1952 2002

praneša, kad 50-tasis metinis

narių susirinkimas

įvyks š.m. balandžio 14, sekmadienį, 3 v.p.p., Toronto Lietuvių Namuose.

* Narių registracija prasidės 2 valandą po pietų
* Prašome atsinešti nario knygutes

VALDYBA

Kanados Lietuvių Fondas
Lithuanian Canadian Foundation
1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

praneša, kad

VISUOTINIS NARIŲ SUSIRINKIMAS bei FINANSINĖ APYSKAITA

įvyks š.m. balandžio 27, šeštadienį, 9.30 v.r.

Lietuvių Namų Gedimino menėje

Narių registracija 9 v.r.

Kvorumui nesusirinkus 9.30 v.r., susirinkimas prasidės po pusės valandos, nepaisant dalyvaujančių narių skaičiaus. Bus renkami 4 asmenys į tarybą ir 1 asmuo į Revizijos komisiją, kad papildyti baigusiųjų savo kadencijas narių vietas.

Taryba

30-mečio proga Toronto lietuvių teatras

"AITVARAS"

š.m. balandžio 28, sekmadienį, 2 v.p.p.

Toronto Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo menėje

vaidins KAZIO SAJOS komediją

"Barakudos"

Režisierius – Laisvis Širvinskas

Įėjimas $12 ***AITVARIEČIAI***

***TŽ* BENDRADARBIŲ IR SKELBĖJŲ DĖMESIUI !**

Siunčiantys pranešimus ir žinias faksu yra prašomi įsidėmėti, kad nuo š.m. balandžio 3 d. įvesta nauja ryšio linija faksui. NAUJAS *TŽ* FAKSO NUMERIS: 905 290-9802. Telefono numeris lieka tas pats – 905 275-4672.

MONTREALQUE

Velykų rytą, 7 val. Aušros Vartų parapijoje vyko Prisikėlimo pamaldos. Gražus pavasariškas oras sutraukė pilną šventovę parapijiečių ir svečių. Pamaldos prasidėjo iškilminga procesija šventovės viduje. Mišias aukojo ir pamokslą su šventiniais sveikinimais pasakė klebonas kun. Ričardas Birbilas. Choras, vad. vargonininko Lawrenti Djintcharadze, skambiai giedojo pritaikytas giesmes. Choro koordinatorius – Antanas Mickus. Porą giesmių giedojo Vyrų oktetas, vad. muz. Aleksandro Stankevičiaus ir tiek pat sol. Antanas Keblys; tai buvo a.a. sol. Ginos Čapkauskienės giesmės, kurias ji per Velykas šioje šventovėje giedodavo.

Po pamaldų dauguma ėjo į parapijos salę Velykų proga pasisveikinti su artimaisiais bei svečiais. Čia parapijos tarybos buvo paruoštos vaišės su vynu, kava, sumuštiniais ir pyragais.

"Nidos" žvejų-medžiotojų klubo metinis susirinkimas įvyks balandžio 14, sekmadienį, po 11 val. pamaldų Aušros Vartų parapijos salėje. Kviečiami nariai ir svečiai.

KLB Montrealio apylinkės valdyba šaukia visų lietuvių susirinkimą balandžio 21, sekmadienį, po 11 val. pamaldų Aušros Vartų parapijos salėje. Bus pranešimai apie praeitų metų veiklą ir mestas žvilgsnis į ateitį. Visi kviečiami ir laukiami. **B.S.**

Montrealio skautai per Kūčias (2001.XII.16) įsigiję kaklaraiščius: (iš k.) Darius Bulota, Lina Jaugelis-Zutkovic, Andrius Beniušis, Antanina Pavilanytė ir Laurent Bulota Nuotr. G. Bulotos

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE. H1X 1L7

TEL: (514) 722-3545 FAX: (514) 722-3546

LITAS *Montrealio lietuvių kredito unija*

1475, rue De Sève, Montréal (Québec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827 FAX: 766-1349

Neringa Inc. su Nek. Pr. Marijos Seserimis organizuoja ir praveda stovyklas "Neringos" stovyklavietėje, Vermonte

"NERINGOS" STOVYKLOS

LIETUVIŲ KALBA

birž. 23-29 d.d. – jauniems studentams 17-20 metų
birž. 30 – liep. 6 d.d. – šeimoms su mažais vaikais
liep. 7-13 d.d. – vaikams 7-10 metų
liep.14-28 d.d. – vaikams10-16 metų
liep. 28 – rugp. 3 d.d. – vaikams 13-16 metų

ANGLŲ KALBA – LIETUVIŲ KILMĖS

rugp. 4-17 d.d. – vaikams 7-16 metų
rugp.17-21 d.d. – šeimoms su mažais vaikais

INFO: 416-537-7363, info@neringa.org, www.neringa.org

Patikslinimas. *TŽ* 13 nr. K. Blaževičiaus straipsnyje *Krauju rašyta istorija* dėl neaiškios rašybos iškreipta viena pavardė, būtent Juozo Šibailos – Dieduko. Atsiprašome.

"BALTIC TREE SERVICE" – Nupjaunam, genėjam ir tręšiam (fertilize) visų rūšių medžius bei krūmus. 8 metų patyrimas, darbas garantuotas. Skambinti Daniui Leliui: Hamiltone 905 692-9741 (iki 9 v.v.); Toronte 416 753-0790 (bet kuriuo metu) E-paštas dlelis@canada.com

Punia Construction Ltd.

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ

- **ATLIEKAME: staliaus, dažymo, elektros, vandentiekio, susikabinusių plytų (interlocking), keramikos plytelių klojimo darbus**
- **ĮRENGIAME: rūsius, vonias, virtuves**
- **STATOME: verandas, tvoras**
- **DENGIAME stogus.**

GARANTUOJAME GERĄ DARBO KOKYBĘ

Skambinti

ALVYDUI GRIGUČIUI

tel. (905) 848-9628

nešiojamas (416) 560-0122

Century 21 Brown Limited

Kęstutis (Ken) Raudys B.A.

Associate Broker

Tel. **(416) 232-2100** (24 val.) darbo
(416) 231-2367 namų
E-mail: kene@sympatico.ca

www.homedestinations.com

IEŠKAU dviem vaikam auklės pilnam laikui. Skambinti Rūtai po 6 v.v. tel. 416 760-7181.

MOTERIS ieško darbo; pageidautų slaugyti ligonį. Turi geras rekomendacijas. Skambinti tel. 416 233-5996.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 416 503-1687.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas), dengiu stogus. Skambinti Algiui tel. 905 272-8323. Pager 416 715-4783.

OVER A CENTURY OF SERVICE 1874

Turner & Porter

LAIDOTUVIŲ NAMAI

TORONTE
ETOBICOKE
ir
MISSISSAUGOJE